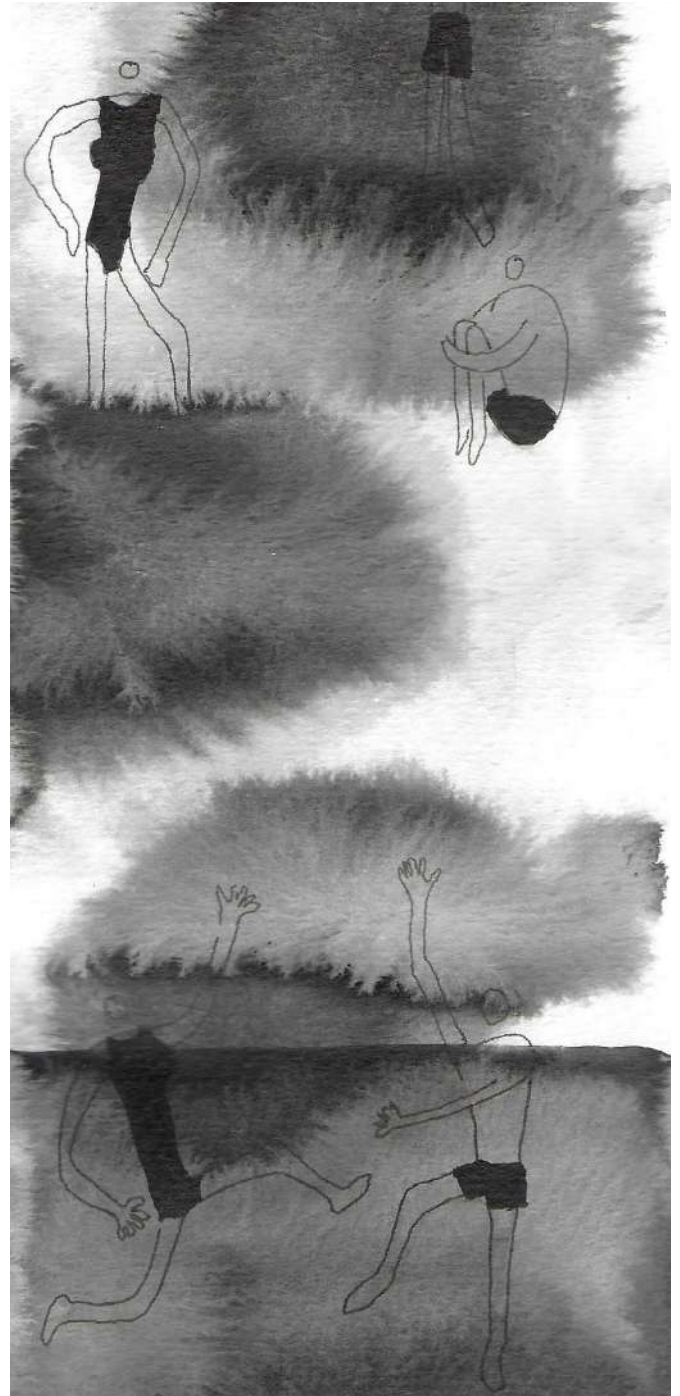


TØNSBERG SVØMMEHALL TRANSFORMASJON & TILBYGG

DEL 2 ANALYSE- & VERDISETTING

stud.ark. Zdravko Živanović
NTNU vår 2020 diplomoppgave



OPPGAVEINFORMASJON

Tønsberg Svømmehall; transformasjon og tilbygg, er en masteroppgave av arkitekturstudent Zdravko Živanović, gjort ved NTNU Trondheim, våren 2020.

Hovedveileder var universitetslektor, arkitekt Nina Katrine Haarsaker.

Biveileder var førsteamanuensis, sivilarkitekt Eileen Garmann Johnsen.

I tillegg til veiledning fra lærerteamet var det etablert et tett samarbeid med medstudent Hanna Hansen i form av uformelle gjennomganger, ukentlige tegnetimer og workshops.

Oppgaven er hovedsakelig gjort analogt, med følgende data- hjelpeprogrammer. Adobe Photoshop, Adobe InDesign og Autodesk AutoCAD.

Oppdeling av semesteret

- 1 Lokal befaring og intervjuer. Oppmåling på stedet. Innsamling av relevant informasjon til oppgaven og om svømmehallen.
- 2 Ekskursjon og intervju ved utvalgte svømmeanlegg i Norge.
- 3 Prosjektering av oppgaven i form av skisser, modell og konsepttegninger. Ukentlige gjennomganger med lærerteamet og medstudenter, samt workshops.
- 4 Produksjon og grafisk presentasjon av det studerte materialet, innpasset nye innleveringskrav.

Oppgavehefter

- 0 Et Forarbeid
- 1 Prosjektbeskrivelse
- 2 Analyse- og Verdisetting**
- 3 Ekskursjoner og Opplevelser
- 4 Tegningshefte
- 5 Prosess og Tegnetodikk

INNHOOLD

Oppsettet i denne Analyse- og Verdisetting er en metode som tar utgangspunktet i formelen praktisert ved Kunstakademiets Arkitektskole, Kulturarv, Transformation og Restaurering, København. Utarbeidet av arkitekt m.a.a. forskningslektor Søren Vadstrup, versjon 2019. I tillegg til dette, ligger også stedsanalysen i denne delen.

6	Oppgaven
8	Tønsberg Svømmehall
12	Stedsanalyse
38	Historie og tidslinje
50	Tegninger
84	Detaljer
124	Tilstand
140	Arkitektonisk analyse
178	Verdivurdering
180	Anbefaling

OPPGAVEN



Norge har mye infrastruktur fra 1960-perioden som i dag begynner å komme inn i den fasen av sine antatte levealder hvor man stadig spør seg; hva skal vi så med dette? En holdning ble til som gjennom økonomiske modeller rettferdiggjorde for stadig kortere og kortere antatt levetid på bygg og resultatet med bygg som svømmehallen i Tønsberg ble til en kalibrering på ca. 40 år. I etterkant har man i teorien holdt på dette tallet, men praksisen og min akkumulerte erfaring fra ekskursjoner innen dette selvprogrammerte kurset har vist en enda skarpere nedgang i kvalitet og generell kunnskap som kreves for å bygge bygg som har ekstreme forhold som vann og damp som sitt grunnlag.

I denne første delen, Analyse- og Verdisetting tar jeg i bruk oppsett formulert av forskingslektor Søren Vadstrup. Poenget i denne delen er å kartlegge byggets omkringliggende situasjon og de forutsetninger den finner seg i, samt stedskvaliteter som gir bygget karakter og det by-romlige miljøet den er med på å forme og blir formet av.

Videre skal det taes et nærblick på selve svømmehallen og de konstruksjons- og arkitektoniske kvaliteter som den innehar. Med selekterte detaljer er målet her å kaste lys over alle skalaer et bygg kan ha og vise til hvilke dybder prosjektet ble planlagt og gjort på for over 50 år siden.

Målet med den kulminerte kunnskapen er å kunne legge frem en verdivurdering og aller viktigst en godt informert og begrunnet anbefaling, basert på den satte verdivurderingen om hva som bør skje fremover med Tønsberg Svømmehall.

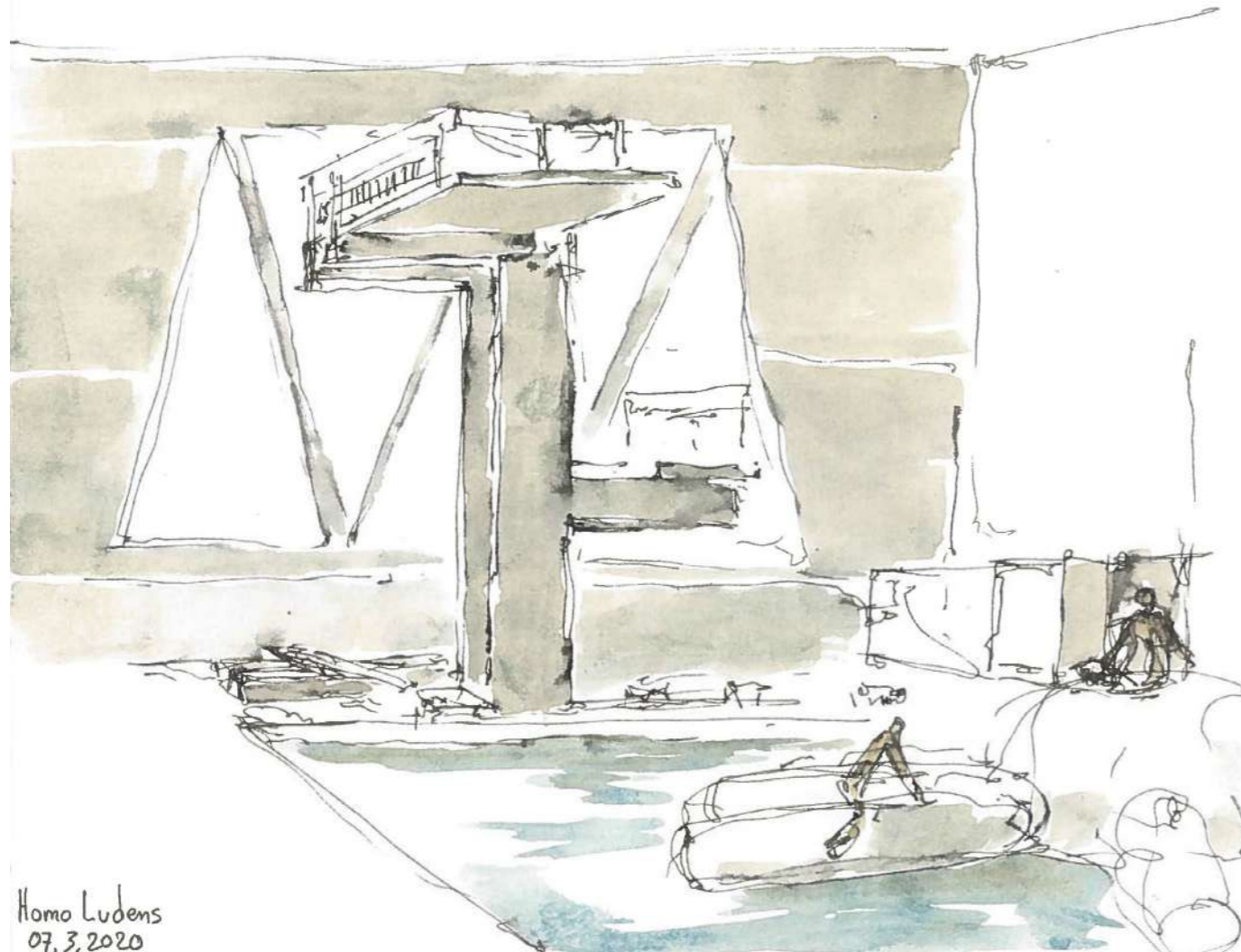
Er svømmehallen verdt å ta være på for fremtiden?

Hva er av umistelig kvalitet og hva kan forkastes?

Kan vi lære noe av et bygg designet og konstruert av 1960-talls mentalitet?

Hva sier det om oss i 2020 når vi tar disse avgjørelser og hvordan vil våre kommende generasjoner se på og dømme det VI har gjort med vår nærliggende fortid?

TØNSBERG SVØMMEHALL



Homo Ludens
07.3.2020

I andre halvdel av 60-tallet fikk Tønsberg kommune seg sitt første innendørs offentlige basseng etter nesten 30 år med debatter og diskusjoner. Den formelle prosessen startet i 1961 og i 1963 stod Hans Grinde fra Oslo som den ansvarlige arkitekten for prosjektet. Tønsberg svømmehall har siden 1967 stått som en institusjon i byen og fostret mange talenter og vitnet til flere norske rekorder innen svømming.

Bygget ble plassert på en relativt flat tomt på utkanten av bykjernen i enden av den gamle Gunnarsbøpark som siden 30-tallet har vært oppstykket i to store deler av Stoltenberg gaten. I tråd med tiårets stil designet Grinde og Co et brutalistisk bygg i sandblåst betong med skarpe linjer og tydelige akser for både utsikt og bevegelse.

En ting som kommer igjen mange ganger i dette bygget og dets design er fokus på kvalitet og håndverk. Kommunen hadde et stramt budsjett å forholde seg til noe som gjorde at opprinnelige 23 000 kubikk ble redusert til 16 000 m³ for å innfri en prisantydning på datidens 3,5 millioner kroner. Derfor var tanken klar fra starten at det bygde måtte ha god nok kvalitet til å kunne tåle det miljøet en svømmehall huser. Tross dette var noen valg mer kloke enn andre og i likhet med hver periode hadde også 60-tallets materialforståelse sine begrensninger. Det skulle derimot ikke mangle på den utførte delen av håndarbeidet.

I tillegg til å huse et basseng arvet hallen også status som folkebad i kommunen da det gamle stengte samme år som svømmehallen ble åpnet. Derfor var symbolet til det nye bygget større enn bare det å være et nytt andregenerasjonsbad. Det skulle fortsette å være førstegenerasjonsbad også på tross for at Norge i den tiden begynte å gå for alvor i den epoken der private hjem var gitt at skulle ha et bad hvor man kunne vaske seg. Svømmehallen med sin rimelige inngangspris skulle sikre tilbudet for bad, vask og folkehygiene

i byen. I tillegg ble bygget rett fra starten brukt til svømmeundervisning, noe som gjør at hele 53 årskull av byens unger har lært å svømme i hallen.

Alt dette har gjort at Tønsberg Svømmehall har hatt og fortsatt har en status som den offentlige institusjonen i byen tilgjengelig for alle og enhver. Minnene av akvariet man kunne se gjennom og inn i bassenget. Den store glassfasaden mot Gunnarsbøpark og de sterke stødige vegger i sandblåst betong. Et bygg som ikke gjør stort av seg og som man nesten ikke merker i det man kjører langs Stoltenbergs gaten, men som etterlater et tydelig minne når man først har besøkt- og sett det fra innsiden.

KORT OM BYGGET

ARKITEKTER

H. ABRAHAMSEN H.GRINDE R. PHILIPP
ARKITEKTER M.N.A.L

BYGGEÅR

1967 (tilbygg 1978)

BYA

3 500 m²

VANNFLATE

575 m²

PRIS

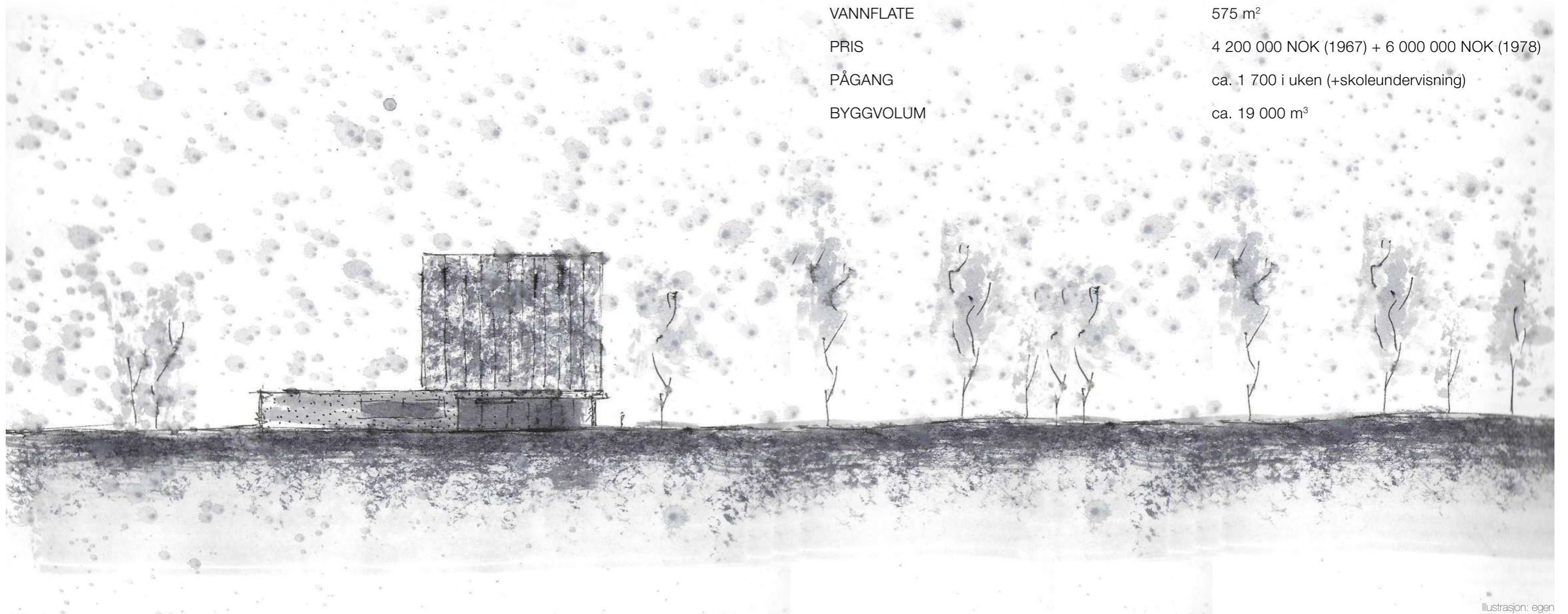
4 200 000 NOK (1967) + 6 000 000 NOK (1978)

PÅGANG

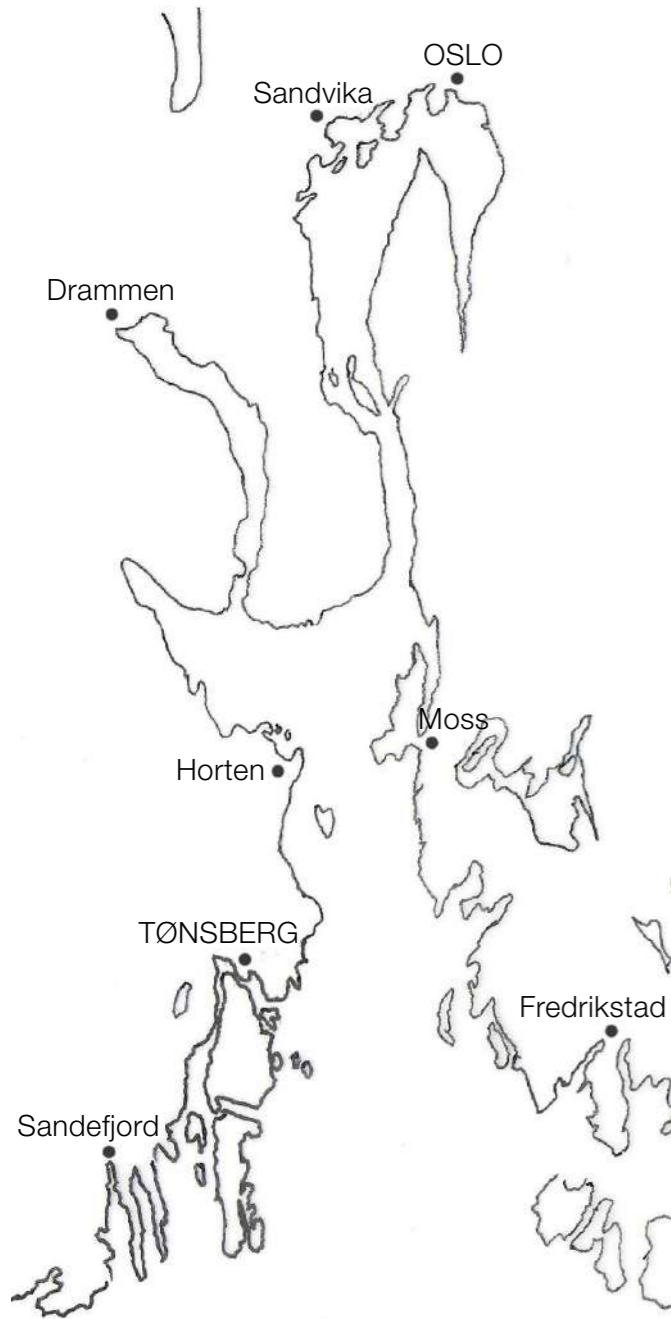
ca. 1 700 i uken (+skoleundervisning)

BYGGVOLUM

ca. 19 000 m³

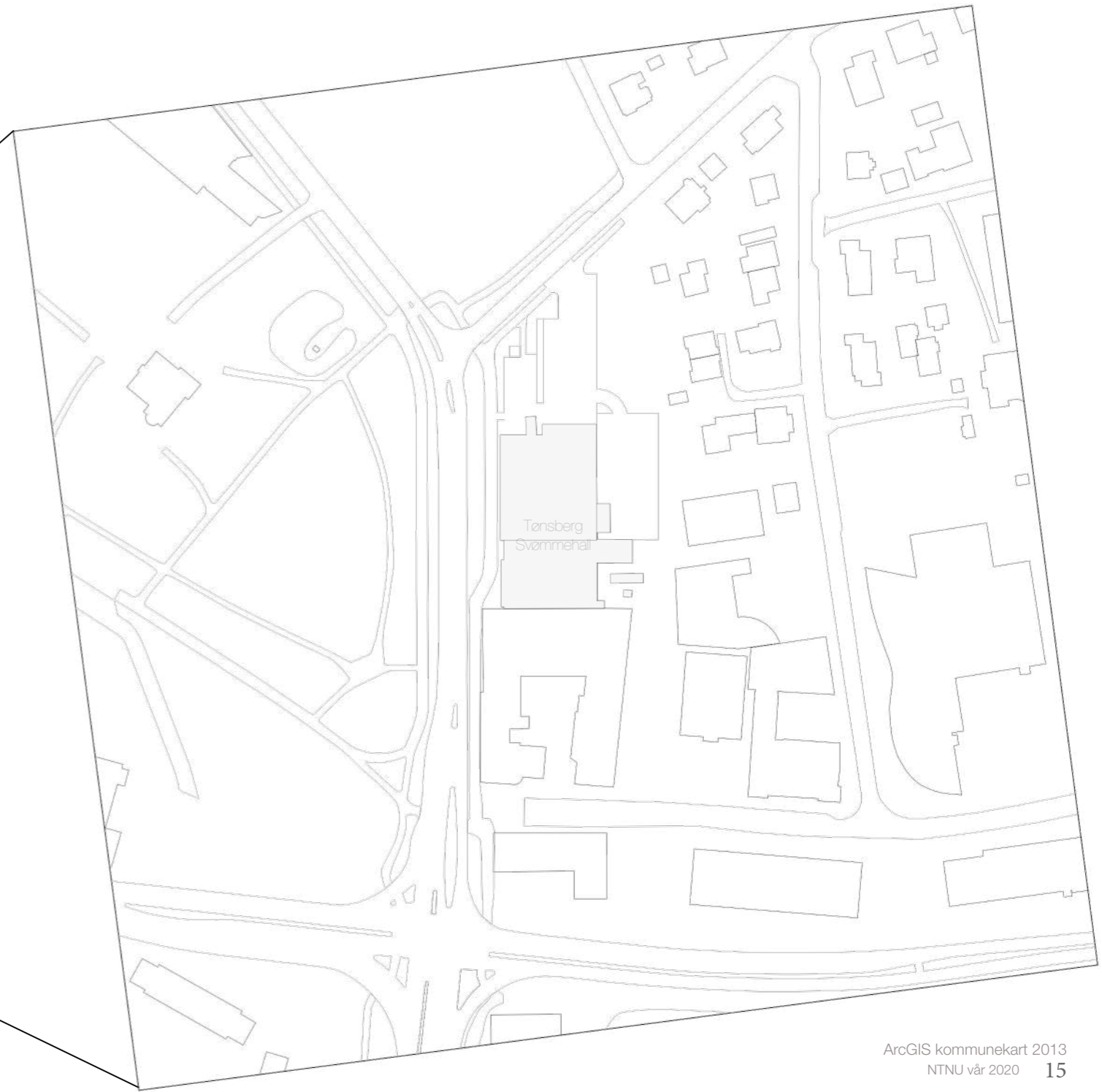


STEDSANALYSE



Dette kapitlet gir en oversikt av den omkringliggende kontekst som svømmehallen befinner seg i. Målet er å ha tydelige stedsforutsetninger på plass for å kunne forstå bedre utformingen og designet av svømmehallen.

14	Kartografisk Oversikt
16	1958 vs 2020 Flyfoto
18	Kvartalet
30	Gunnarsbøparken
32	Mammutkrysset og Kanalbrua
34	Solforhold
36	Badetilbud i byen



1958, Minigolfbanen



1958 (Slottsfjellarkivet)

2020, Svømmehallen



Google maps, 3D view, 28. 1. 2020

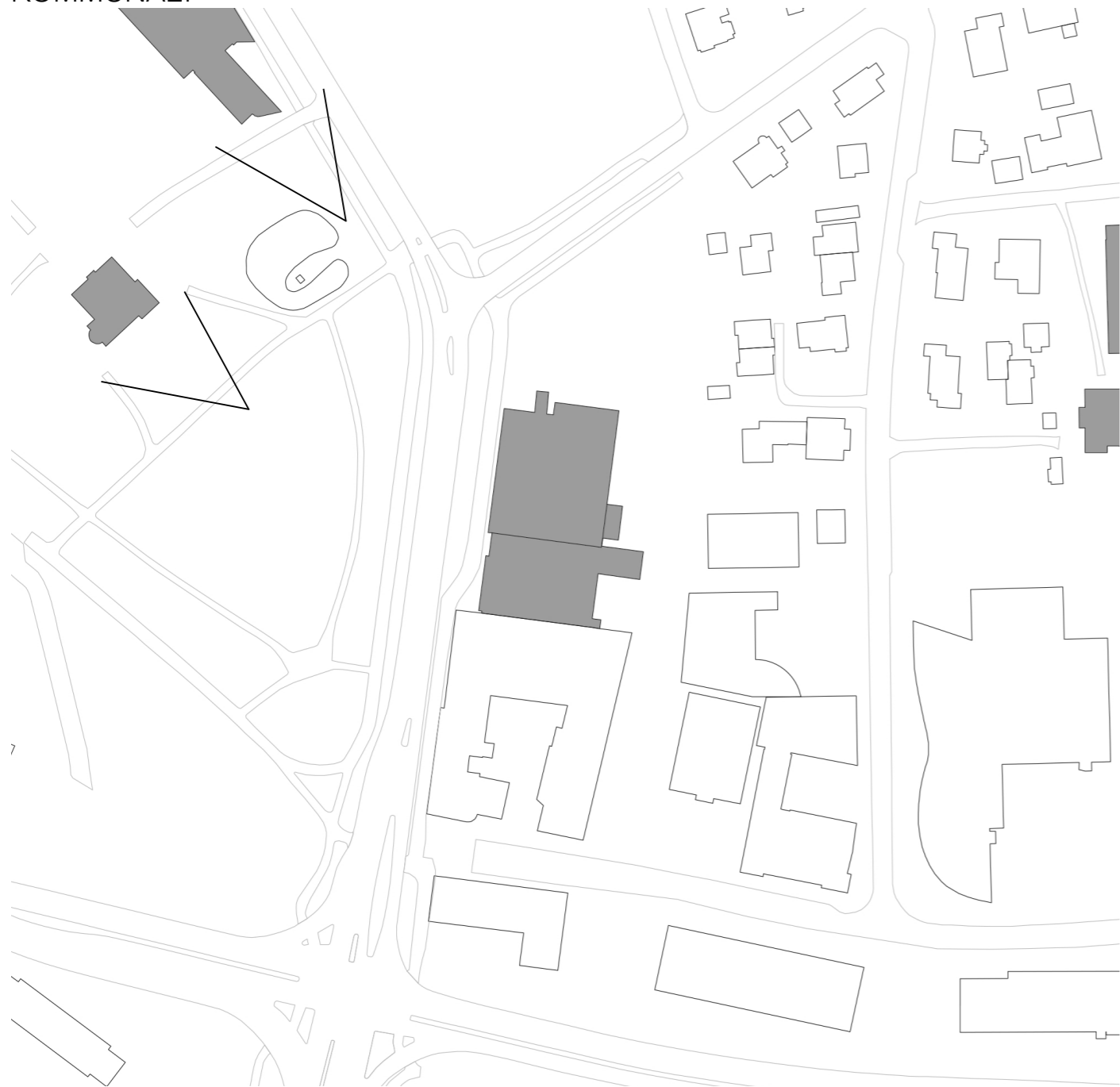
KVARTALET



TYOLOGI



KOMMUNALT



Over: Gamle Vestfold Fylkeshus, tegnet av AS Kristiansen og Bernhardt Arkitekter MNAL på starten av 90-tallet.

Under: Villa Gunnarsbø, arkitekt ukjent (mulig slektning av kunstmaleren Adolph Tidemand), oppført 1878.



PRIVATE BOLIGER

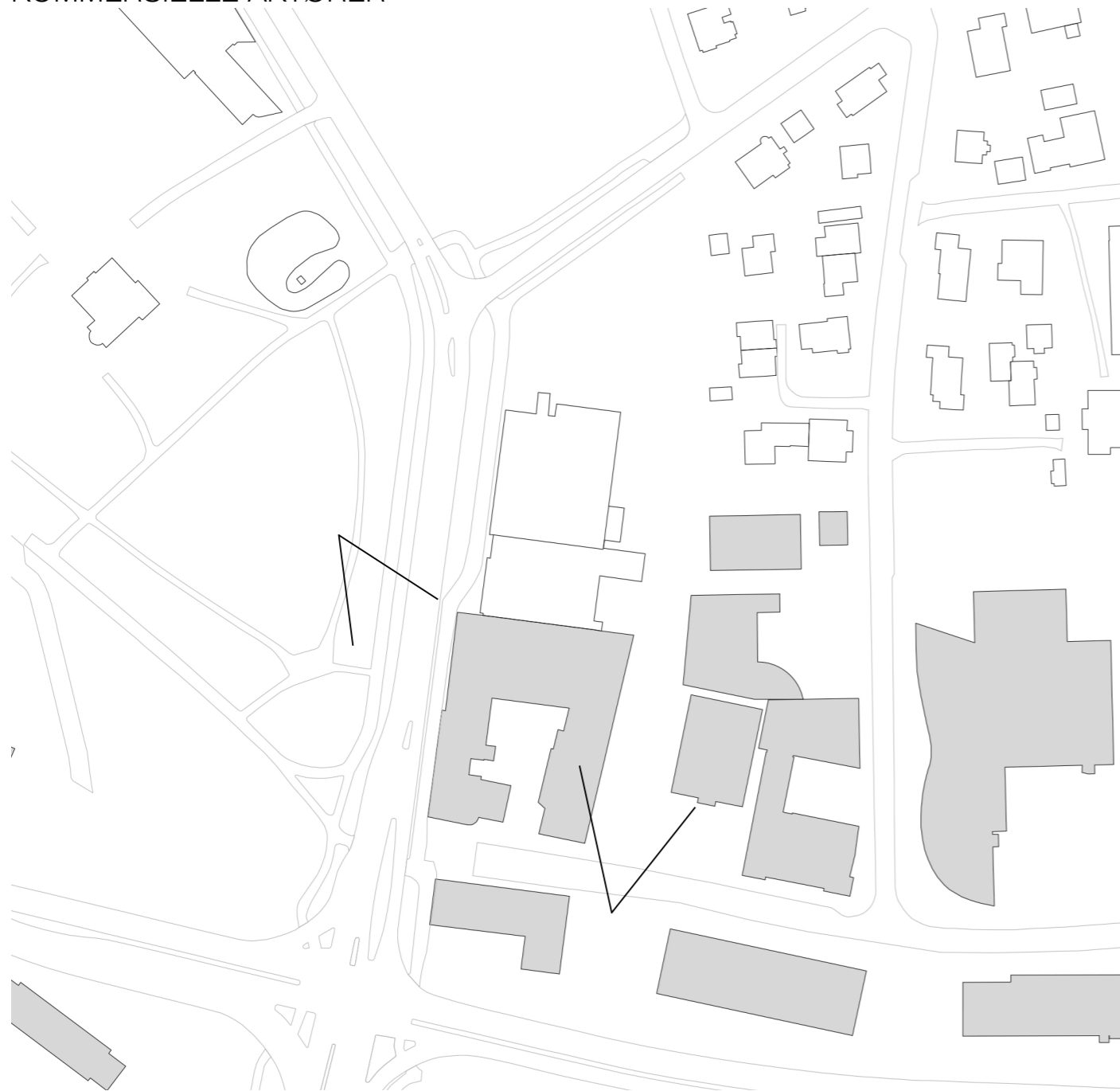


Klassisk skandinavisk saltak- og pyramidetakshus, ene- og fremmannsbolig. Bildet over, 2020, fra parkeringplassen ved svømmehallen.

Bildet under, 1958, boligfeltet og togsninnene mellom den og minigolfbanen som senere ble tomte for Tønsberg Svømmehall.



KOMMERSIELLE AKTØRER



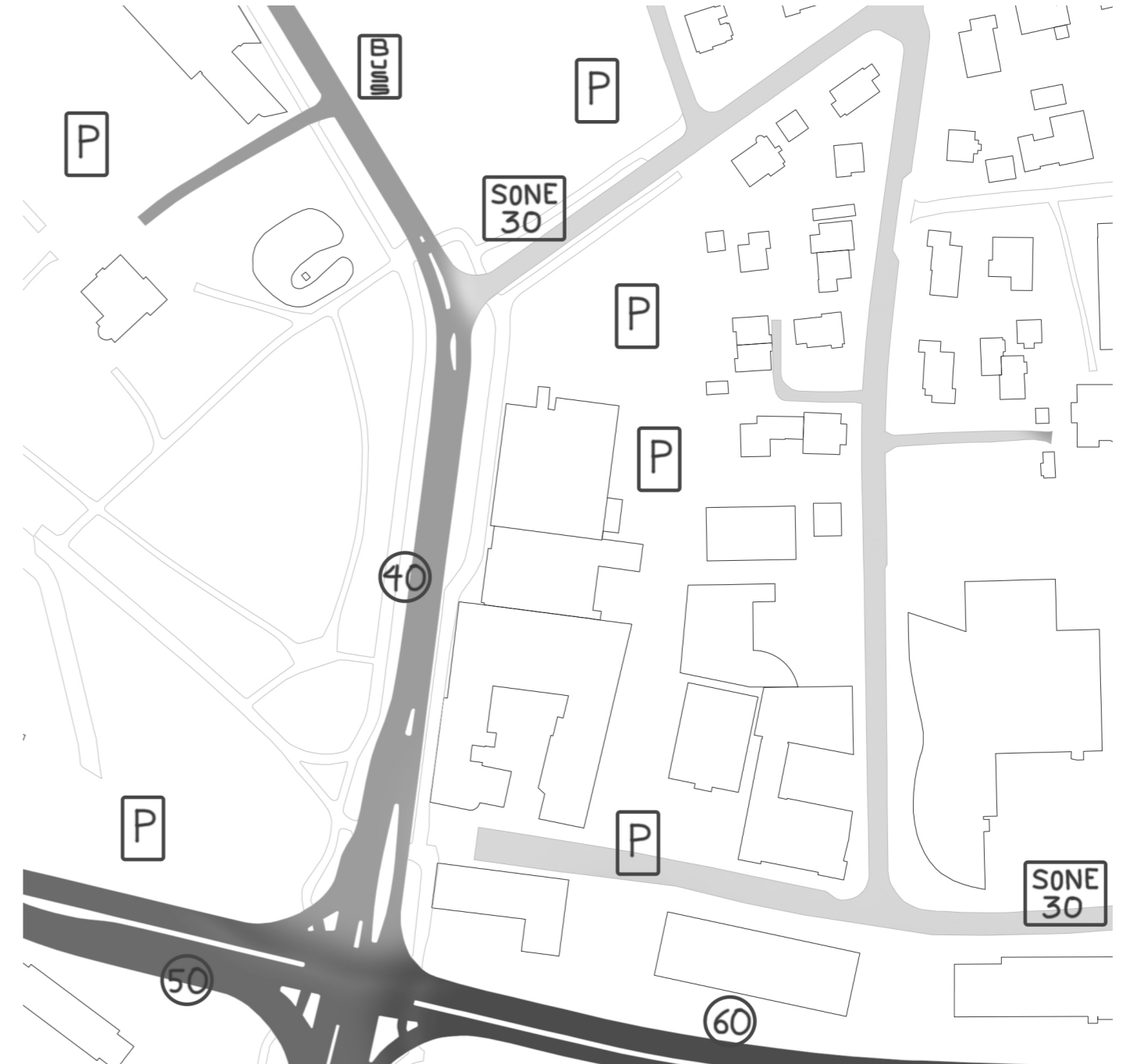
Det kommersielle feltet sør for svømmehallen er på kommunal grunn, men leies ut til private brukere. Slik nevnt over, har dette område mange store og små bedrifter med alt fra bilsalg til serverig som sin okkupasjon. Bygget er et stort lappeteppe av mange utvidelser og nedskallinger alt ettersom hvilken funksjon som bebor den. De eldste delene kan dateres tilbake til før 1958.



STØYSONE



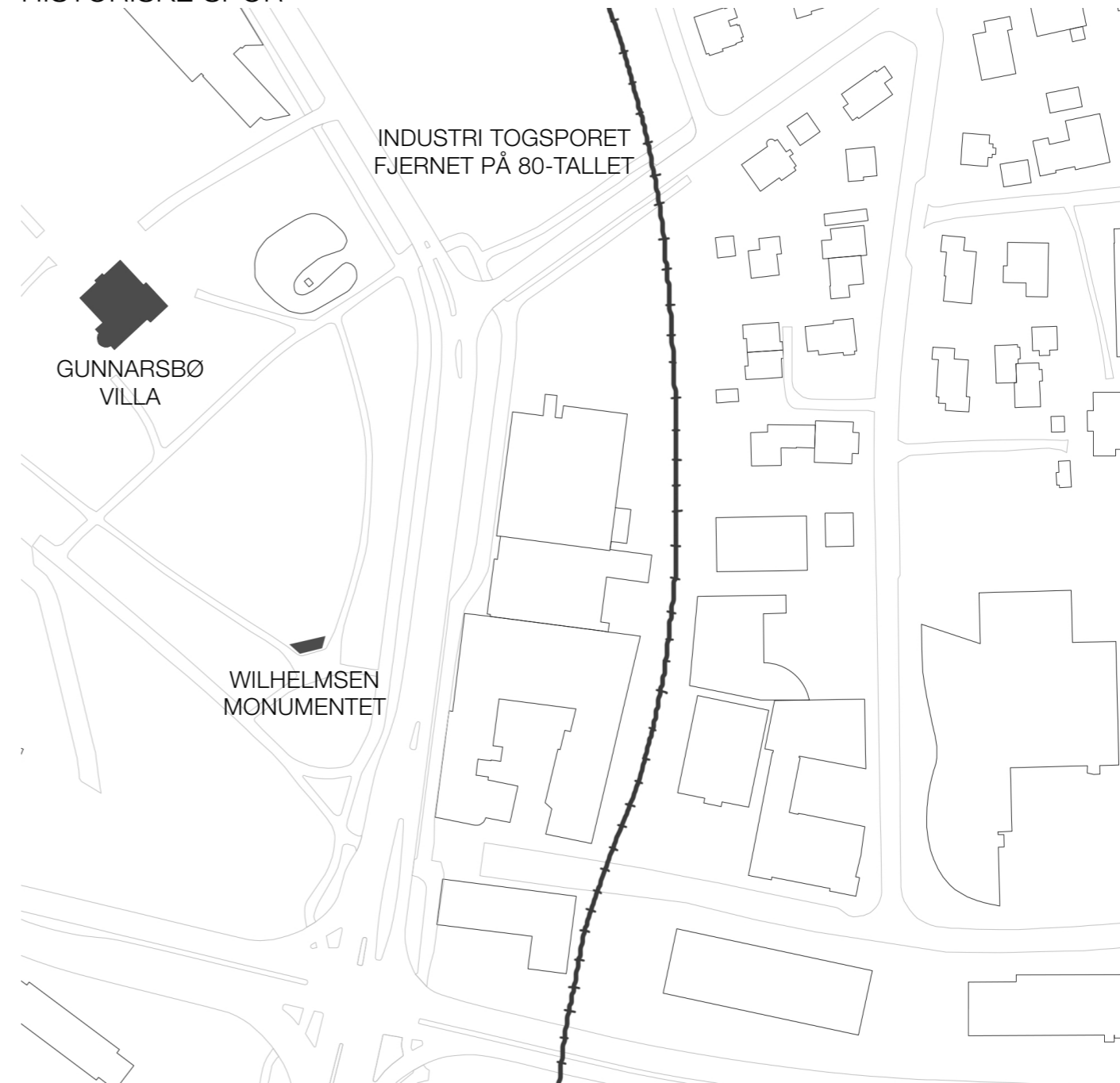
FARTSONER & PARKERING



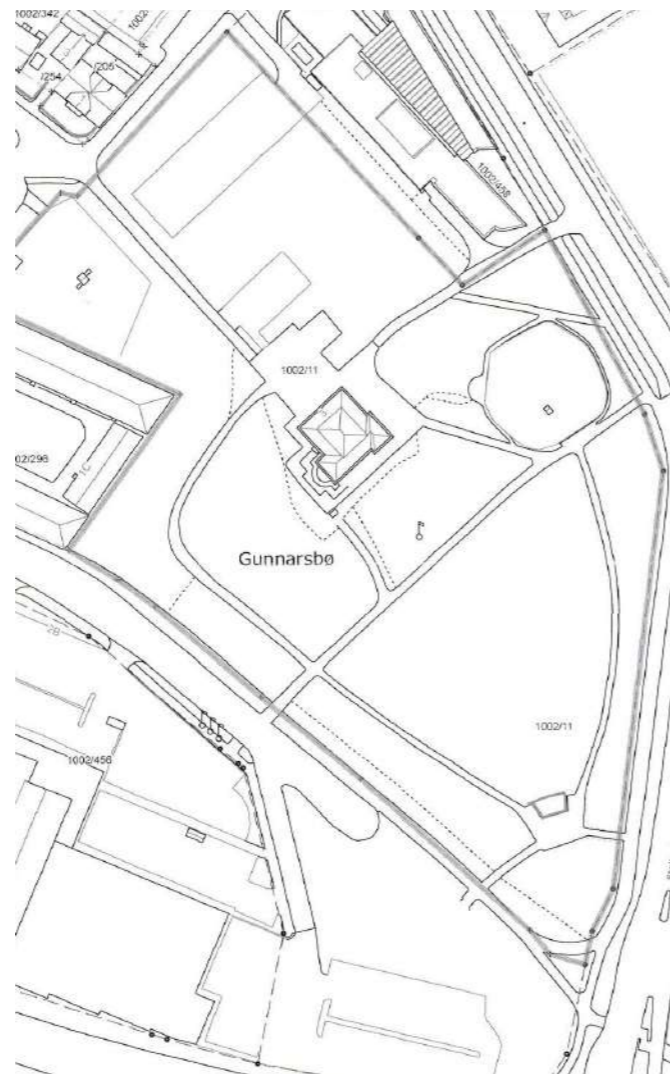
OFFENTLIGE GRØNNE AREAL



HISTORISKE SPOR



GUNNARSBØPARKEN



Øverst: Utsikt fra øst i parken mot villa Gunnarsbø
Nederst: Utsikt fra vest i parken mot Svømmehallen
Kart fra Tønsberg byarkiv

Vest for Svømmehallen ligger Tønsbergs eneste stående urbane park. Utenom Slottsfjellet med sine grønne areal er Gunnarsbøparken det eneste større grøntområdet i byen som er så nært bykjernen og ikke er en gravplass. Verdt å merke seg at lengere nord finnes det grønne områder ved Villa Møllenbakken og Haugar Kunstmuseum, men disse hører gjerne til de navngitte bygg og er per streng definisjon ikke parker. Enda lenger nord ligger også Stoltenberg parken, men er med sine 3,5 mål bare en tiendedel av dagens Gunnarsbø.

Gunnarsbø Gård ble med sine opprinnelige 90 mål kjøpt av skipsreder og konsul, Morten Wilhelm Wilhelmsen. Gårdens forrige eier var Wilhelmsens svigerfar, ladsfysikus (fremste lege i amtet) Frederik Severin Lorentzen fra Danmark. I 1878 etter kjøpet ble villaen på tomte ferdigstilt og familien Wilhelmsen brukte dette som sin residens fram til 1929. Huset er oppført i pusset tegl over to etager med en asymmetrisk plan- og fasadeløsning. To fremtredende grep er den høystilte risalitt i østfasaden (mot svømmehallen) og en karnapp i første etage i sørfasaden (mot Ollebukta). Villaen er oppført i nyklassisistisk stil med litt innslag av ny-renessansen. I 1929 gav sønnesønnen til Morten W. Wilhelmsen, Wille Wilhelmsen bort hele tomte med huset som gave til Tønsberg kommune for at den skulle fungere som byens nye rådhus, noe den gjorde fram til 1962. Fra da av har villaen huset mange kulturelle begivenheter og også fungert som byens kontor for kommunale eiendom.

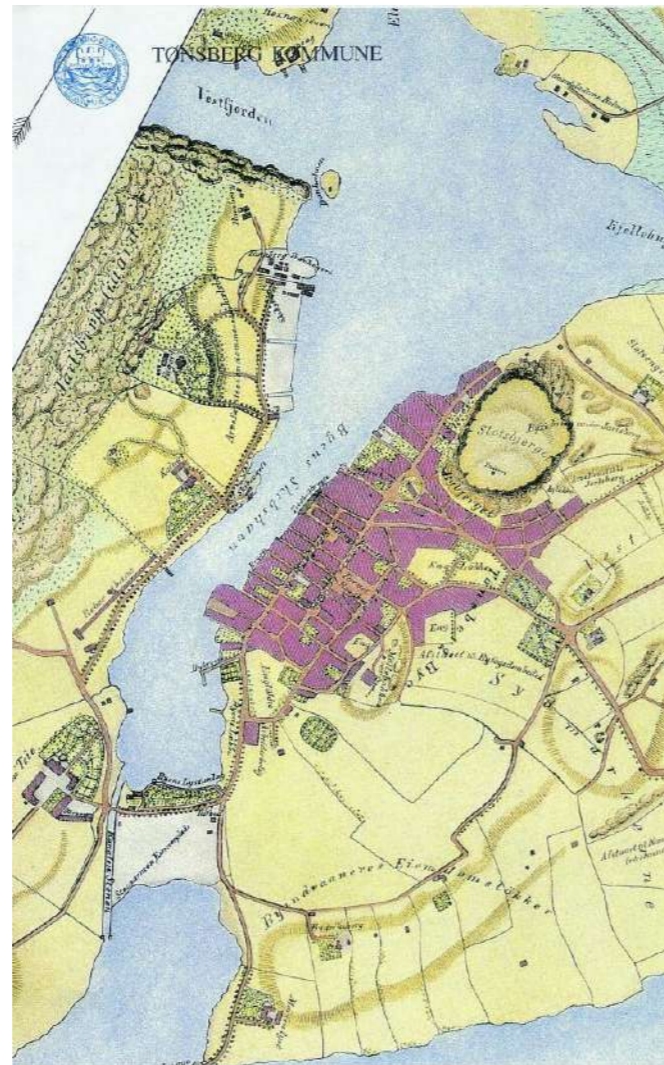
Siden 1880-tallet har tomtas opprinnelige 90 mål blitt kraftig redusert og parken står igjen i dag med 34 mål hvilket huser alt fra Villaen, parkeringsplass for gamle Vestfold Fylkeskommune, lekeplass, svaneherberget, volleyballbaner, skate- og parkour-anlegg (bygd i 2001 og utvidet i 2013 med stor suksess og mange besøkende) en bobilparkering helt i sør mot Mamuttkrysset og minnesmerket for Wilhelmsen Rederi 100-års jubileum. I tillegg

har trærne som er i parken fått vokse seg store så de definerer hele stedet enda tydeligere om sommeren.

Da dette er en park som tidligere stod i forbindelse med rådhuset var det og det er fortsatt meget vanlig at hele området benyttes til store kulturelle begivenheter slik som å være endepunkt for 17.maitoget.

Da jeg var der på min befaringsrunde nr. 3 den 20. januar, var det mildt vær og folk vandret i parken. Den ene volleyball banen mot sørvest var i bruk og skateparken hadde minst 20 mennesker i et vidt aldersspenn som enten var modige med rullebrettet eller slikket i seg solstråler.

MAMMUTKRYSSET & KANALBRUA



Øverst: Utsikt mot Svømmehallen (i midten) fra sørvestsiden av krysset
Nederst: Utsikt fra Nøtterøy mot kanalbrua med vaktårnet
Kart fra 1870, hentet på www-bib.hive.no 06.4.2020

150 meter sør for Svømmehallen ligger Vestfolds mest trafikkerte lyskryss med en trafikkflyt på 50 000 kjøretøy om dagen hvor alt fra personbiler til kollektivtrafikk og tungtransport kjører gjennom. Mammutkrysset er også det første knutepunkt all trafikk som kommer fra Nøtterøy og Tjøme må gjennom når det skal kjøre inn til fastlandet.

Det er 16 felt inn i krysset samt fire sideliggende som som gjør den til byens mest omfattende. Krysset er lysregulert og ved siden av trafikken er det også etablert i tre av fire sider for gående og syklende å kunne krysse over. På grunn av sine dimensjoner setter dette krysset en jevn stopper for gangflyten av de som ferdes til fots.

Jeg husker tilbake i januar i 2009, da et bilkrasj resulterte i ødelagt styringsenhet for trafikklys i krysset. Resultatet var fire uker med trafikalt kaos i byen, samtlige forsinkelser med alt som hadde med Nøtterøy og Tjøme å gjøre og en frustrert bybefolkning. En kan om slikt kan sies også si at det finnes et 17. veifelt 50 sør for krysset som også påvirker trafikken i aller høyeste grad.

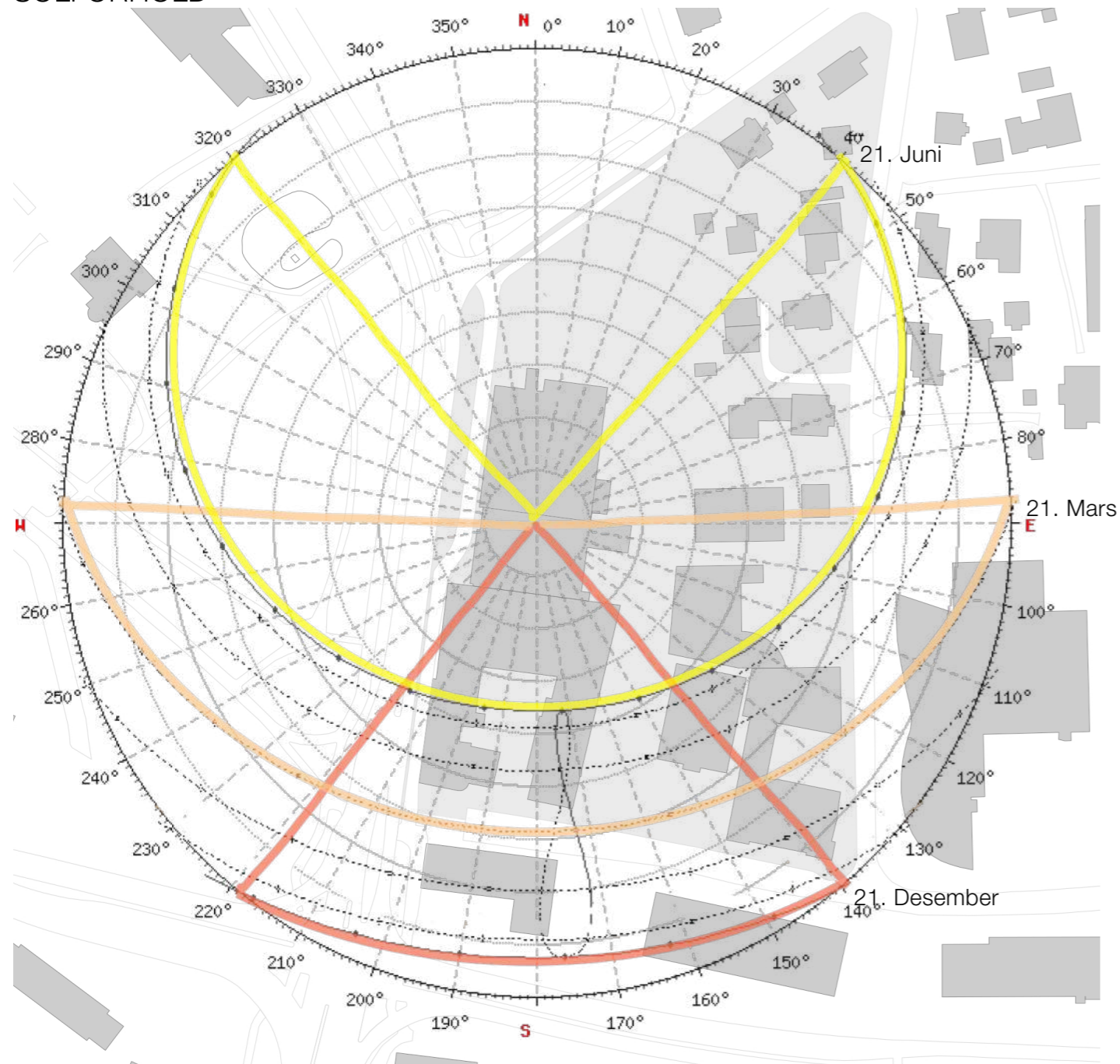
Kanalbrua åpnes i gjennomsnittet fem ganger daglig i sommerhalvåret.

Kanalbrua som kommer sør i forlengelsen av lyskrysset er per dags dato det eneste bindeledd som forbinder Færder Kommune (tidligere Nøtterøy og Tjøme) med fastlandet. I 2015 passerte 36 000 kjøretøy brua hver dag. Kanalbrua er ei vippebru med en total lengde på 89 meter og dobbel klaff med motvekter hvor hver vippelengde på spinnakselen er 38m. Dagens bru ble oppført i 1957 og har fire bilfelt over seg. En fastlandsforbindelse mellom Nøtterøy og Tønsberg har eksistert siden 1735 i form av ei klaffebru, erstattet av ei rullebru i 1838 som så ble erstattet av ei svingbru i 1896.

Dagens bru er konstruert og oppført i en tidlig brutalistisk stil, i likhet med svømmehallen, og de bærer preg av å være beslektet. Det som en også

kan ses av uttrykksbeslektet er hvordan treverket som utgjør vindus- og dørkarmen er veltilpasset og satt opp mot betongen. De to piler som bærer brua er blitt gitt en dekorativ mønsterflate som kommer frem fra den sandblåste betongen. En har også mulighet til å kunne spasere under brua på Tønsberg-siden som gjør at man fra Stensarmen kan komme over til Ollebukta uten å måtte bruke Mammutkrysset.

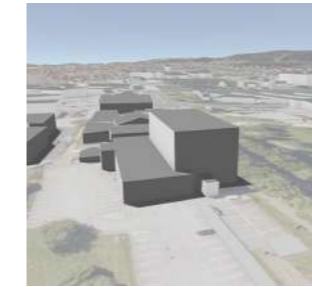
SOLFORHOLD



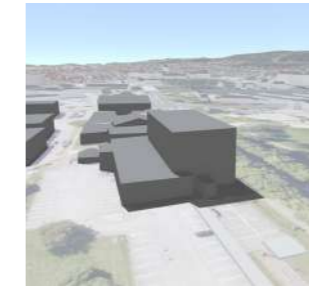
Peak high 54,17 grader, 18,5 timer sol, 21. juni
 Peak low 7,23 grader, 6 timer sol, 21. desember
 Median 30.7 grader

21. mars

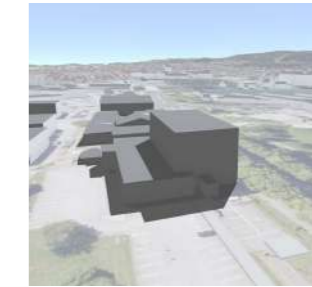
07:30



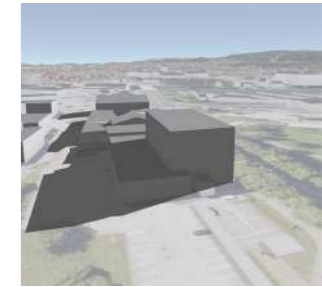
12:00



15:00



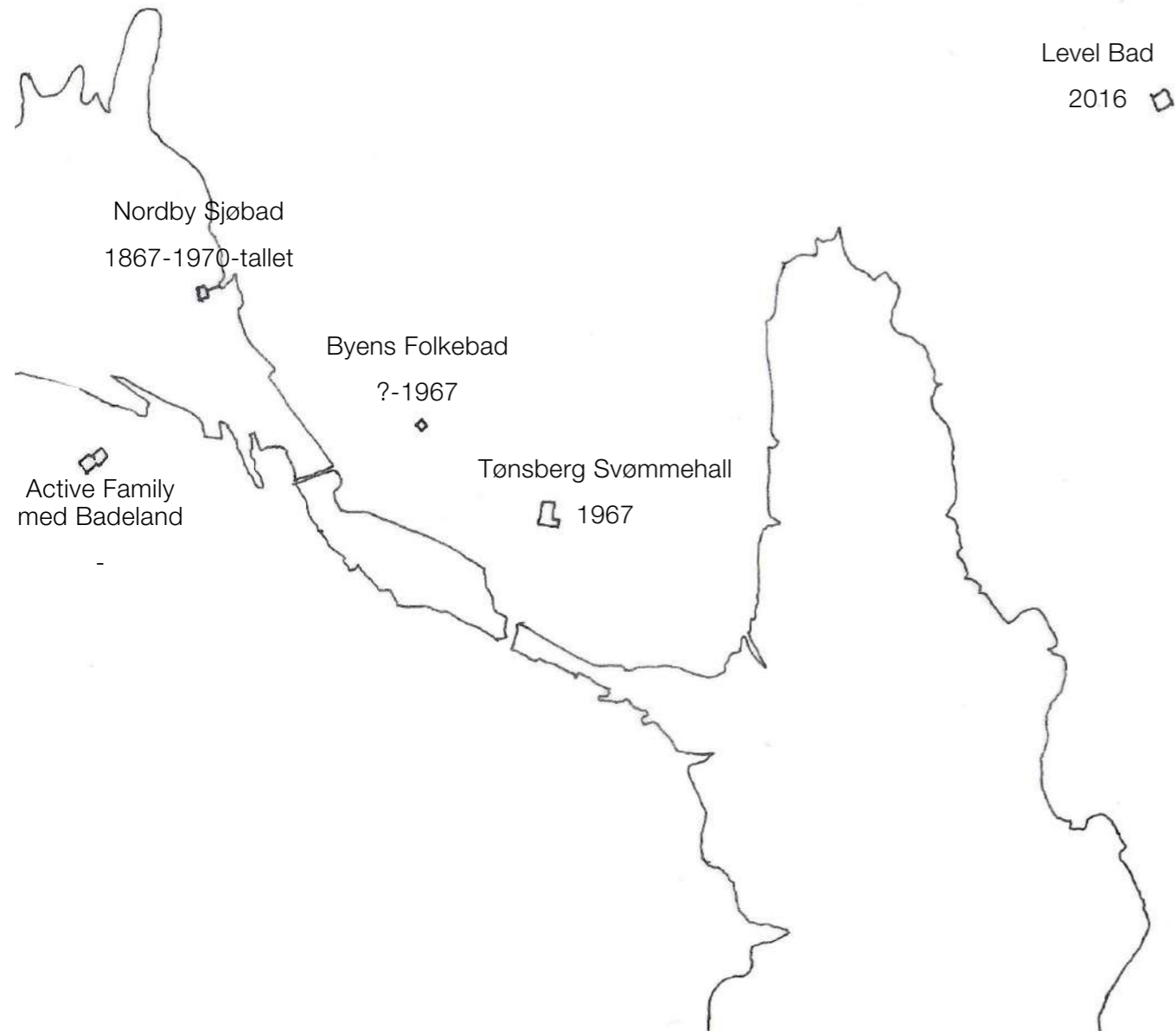
17:30



Soldiagrammet på siden viser at om sommeren (gul bue) treffer sollyset alle fire fasader av bygget. I midten av våren og høsten (oransj bue) kommer sola rett inn i hallen gjennom det store fasadevinduet i vest. På vinteren (rød bue) skimter sola litt inn i hallen og kaster stor skygge mot nord og øst.

Hentet fra kommunekart.com (NORKART) 21.3.2020, redigert
 Soldiagram fra www.sunearthtools.com, redigert

BYENS BADETILBUD FØR & NÅ



BAD	VANNFLATE	STATUS
Tønsberg Svømmehall voksen 75,- barn 50,-	575 m ²	Offentlig i drift
Active Family voksen 139,- barn (under 16) 115,-	-	Privat i drift
Level Bad voksen 110,- (130,- helg) barn (under 15) 90,- (100,- helg)	ca. 200 m ²	Privat i drift
Nordby Sjøbad ?	-	Offentlig nedlagt
Byens Folkebad 4,- (inkludert såpe og håndkle)	-	Offentlig nedlagt
Strenger & Svaberg	-	Allmannsrett

HISTORIE & TIDSLINJE

Svømmehallen vil i 2020 være i sitt 53. driftår. Med en rik historie før hallen kom og de siste 50 årene, er målet her å sette hendelsesforløpet opp og gi et oversiktlig blikk på hvordan ting skjedde og hvordan den ene hendelsen ledet til den andre.

<http://www.artemis.no/arc/historisk/tonsberg/gunnarsbo.html>



1958 (Slottsfjellarkivet), utsikt fra Nøtterøy mot Villa Gunnarsbo

Tønsberg Svømmehall ligger rett utenfor den historiske bykjernen til Tønsberg. Norges eldste by har utviklet seg meget med tiden, men de største endringene begynte å komme da byen opplevde en hyppig utvidelse på 1800-tallet som følge av den blomstrende skipsindustrien. Wilhelmsen familien var en av de store skipsrederfamilier på denne tiden og at deres virksomhet hadde sitt hovedsete i Tønsberg hjalp betraktelig med å sette byen ytterligere på kartet.

I andre halvdel av det 18. århundre valgte Morten Wilhelm Wilhelmsen å gjøre sin tilværelse litt mer komfortabel og kjøpte i denne forbindelsen Gunnarsbø gård av sin svigerfar. I 1878 stod den nye familievillaen ferdig og med et landområde på 90 mål ble dette en ypperlig herskapsgård på grensen av byen.

Spolt litt fremover i tid ble dette landområdet kappet opp og til slutt ble alt som var igjen av privat eie donert til kommunen i 1929. I forbindelse med donasjonen fikk området et nytt urbant inngrep og Stoltenberg gaten fikk sett sin akse fortsette rett gjennom gården og ned til brua over på Nøtterøy. I tillegg ble Nedre Langgate trukket lengere ut og koblet opp mot Stoltenberg gaten (det som i dag er Mammutkrysset). I forkant av dette, allerede før 1904, gikk de industrielle jernbaneskinner over gårdsplassen og kappet nordøstre del fysisk av Gunnarsbø tomta. Disse endte i Stenarmen som ligger helt i den sørøstre delen av byen, mot fjorden.

Siden den nå nye Stoltenberg gaten gikk nesten parallelt med skinnene, men med en avstand på nesten 70m oppstod det et naturlig kvartal her. Etter krigen ble nedre del av området leid ut til private aktører og bygningsmassen ser nesten uforandret ut til den dag i dag. Nordre del av området ble videre stykket opp og et nytt gatenettverk gikk inn over mot Trælleborg-området til øst. De resterende tomte ble brukt som enten grønt areal eller minigolfbane (mest sannsynlig privat aktør som fikk leie).

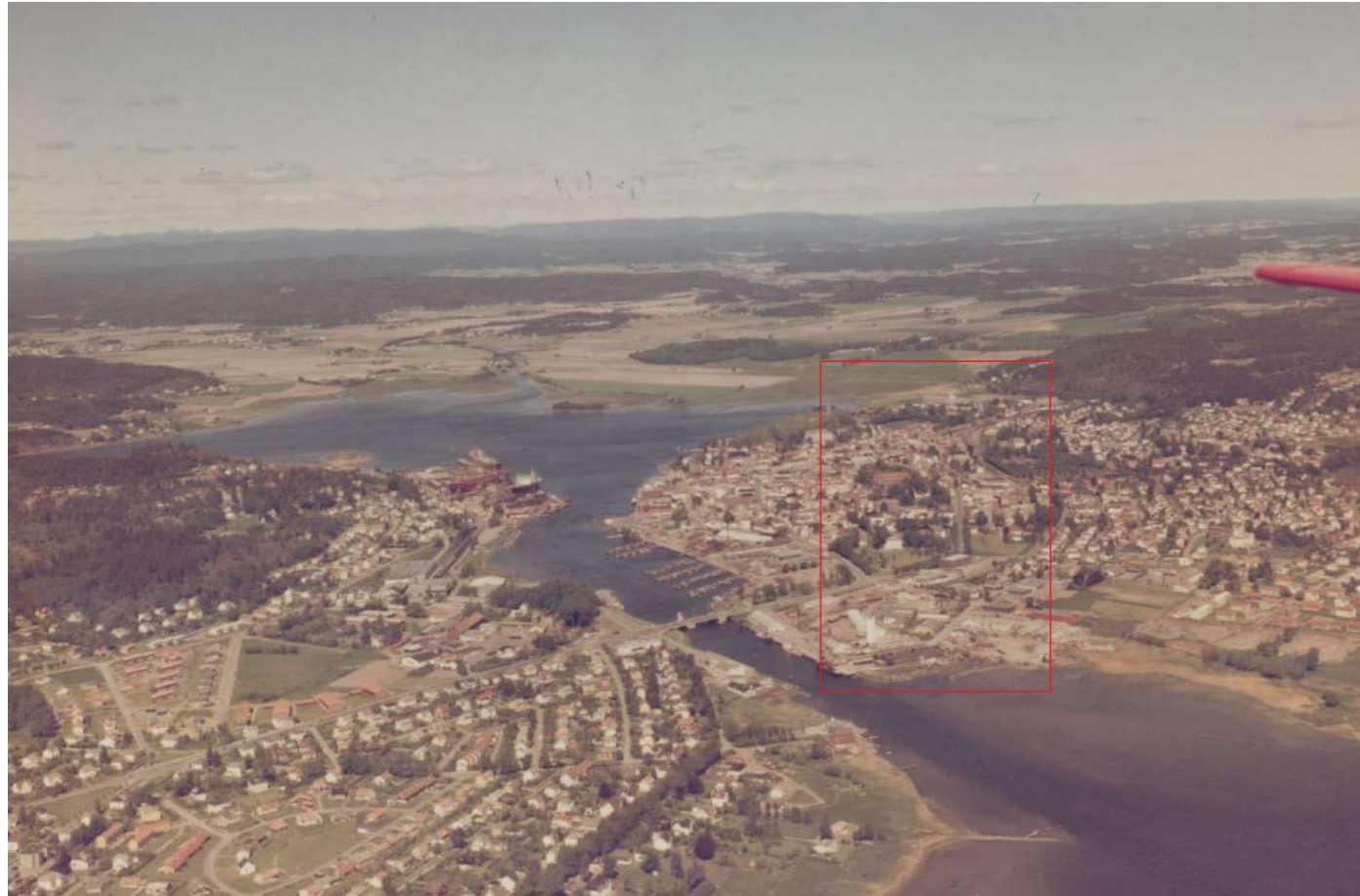
I notatene til Tønsberg Bystyre fra mars 1961 sår det at det „herved blir utarbeidet planer for en svømmehall på Miniatryggolfbanen på Gunnarsbø”. I mai samme år godkjenner formannskapet komiteens forslag om å engasjere arkitekt Hans Grinde som utøvende arkitekt for svømmehallen.

I forkant av videre forklaring om den svømmehallen som så dagens lys i Tønsberg i 1967 er det viktig å påpeke på byens utvikling og historikk rundt det med svømmeanlegg. I likhet med andre veletablerte byer her til lands, hadde også Tønsberg by sitt kommunale bad i sentrum som alle forbigående kunne benytte seg av. Til inngangspris var også såpe og håndkle inkludert. Her kunne de som ikke hadde et bad hjemme få benytte seg av dusjer, badekar og sauna. Denne kommunale institusjonen holdt sine dører åpne fram til 1967 da svømmehallen kom.

I tillegg hadde Tønsberg, slik det skikken seg en havneby, også et sjøbad i Nordbyen. Rett under Slottsfjellet mellom berget og gamle jernbanestasjon. Dette sjøbadet ble etablert 25. august 1867 og vokste og krympet gjennom årene. Dette anlegget ble stengt og fjernet på midten av 70-tallet grunnet høyt bakterienivå i vannet.

Parallelt med gjenåpningen av sjøbadet i 1937 oppstod det en debatt om det også ikke var på tide å gi befolkningen et svømmetilbud på vinterstid også. Fridtjof Jahnsen som var rektor i byen på den tiden stod i spissen for denne debatten og da det endelig ble bestemt at noe skulle skje, fikk han rollen som formann i Plan- og byggekomiteen for den nye Svømmehallen i Tønsberg. Kommunen hadde en stabil økonomi, men det manglet på nok kapital til å kunne få gjennomslag med et slikt bygg de så for seg i første utkast. For at regnestykket skulle gå opp ble lokale idrettslag engasjert. Nabokommuner fikk tilbud om samarbeid uten at dette gav noen resultat som i etterkant skapte bitterhet og splid slik avisinnlegg fra 1967 vitner om.

TIDSLINJE 1867-2060

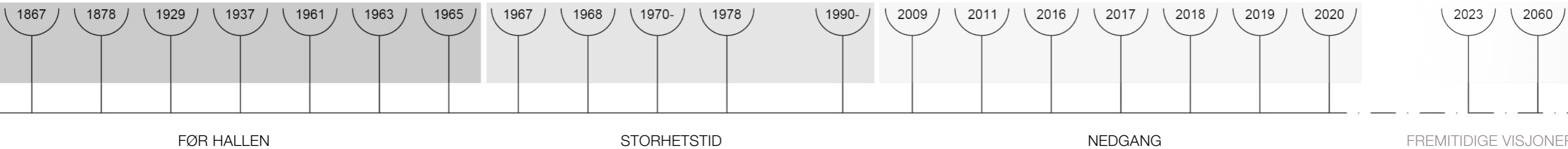


Svømmehallens historie startet på mange måter nesten 100 år før den selv stod ferdig bygget i 1967.
Den følgende tidslinjen viser tre distinkte perioder som Tønsberg by har gjennomgått og en fjerde periode den er på vei i med tanke på offentlige fremtidige badetilbud.

Forløpet er delt i;

- 1867-1967 FØR HALLEN
- 1968-1990-tallet STORHETSTID
- 2000-2020 NEDGANG
- 2023-utover FREMTIDIGE VISJONER

Foto: Sommer 1967, flyfotografering Widerøe, zoom in viser en ferdig konstruksjon av svømmehallen som får fasadekledning.



FØR HALLEN 1867-1965



1867
Søbad i Nordbyen (vest for Slottsfjellet) åpnes for allmenheten, byens befolkning får sitt første fritidsbad knyttet tett opp mot bykjernen



1878
Gunnarsbø gård kjøpes opp av Morten Wilhelm Wilhelmsen og det bygges en herskapsbolig på tomta med park. På denne tiden ligger gården på grensen til byens urbane kjerne



1929
Villa Gunnarsbø med sitt uteområde doneres av familien Wilhelmsen til Tønsberg kommune og tæs i bruk som det nye kommunehuset

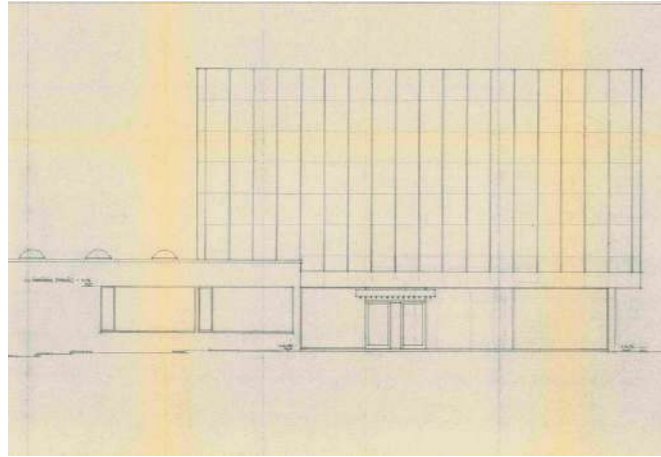


1937
Sjøbad i Nordby utvides med flere tilbud og større kapasitet for besøkende. Diskusjoner om et innendørs offentlig bade- og svømmetilbud for byens befolkning begynner å slå permanent rot

1867 1878 1929 1937

Foto: Sjøbad i Nordbyen (Tønsberg Svømmehall) før 1937
Villa Gunnarsbø (Slottsfjellarkiv) 1952
Bykart (byarkiv) 1904
Sjøbad i Nordbyen (TB) 1937

STORHETSTID 1967-2000



175 gjester til formiddagens offisielle åpning av svømmehallen i Tønsberg Kommunal gave og takk til Fridtjof Jahnsen



Tønsberg Bad — badstuen en skuffelse

Det gamle badet åpnet ikke etter ferien. Mange ventet med spent forventning på det nye. I nærmere 35 år har jeg ukentlig benyttet badstuen, og hatt utrolig meget glede og velvære av den.

Isår besøkte jeg badstuen i det nye badet, og det er meget, meget lenge siden jeg er blitt så skuffet! Jeg vil fullt ut underskrive det kvinnelige innlegg i går om manglene.

Det første forstemmende inntrykket var avkledningsbåsene, særlig talt, skal de være en spøk? Or selve badstuen, — bygge et nytt hus, og så avse et bitte lite kott til noe som for mange er det vesentlige!

Det eneste positive var temperaturen. Hva med spill? Vekt? Noe å sitte (hvile) på? Hårtørker? Hvor kan man legge fra seg såpe, børste, håndkle, briller etc.?

Jeg kan ikke uttale meg om selve svømmehallen, idet jeg ikke kom så langt, da badebuksen manglet. Det betyr ikke så meget, det var badstuen jeg skulle besøke.

Jeg skal ikke klage på prisen, men her måtte man kunne vise litt smidighet. En person som f.eks. bare ønsker dusj må betale kr. 4.—. Her er det noe gait. A bygge nytt bad, uten å sørge for at byens innbyggere får de samme eller bedre bademuligheter er bort i natia. De som brukte karbad, er jo skjaltet helt ut!

Personlig har jeg både karbad og dusj hjemme, men jeg foretrekker badstuen. Nu blir jeg imidlertid nødt til å bade hjemme eller eventuelt reise til f.eks. Sandefjord, for i båsene i Tønsberg nye bad får ikke jeg plass.

Kjære byggekomité, et gratis tips: Riv ned avkledningsbåsene med en gang og reis nye, dobbelt så store, med spill, hyller og skikkelig lys.

Tilslutt en bønn til byens ordfører, rådmann og bestemmende myndigheter: Finnes det en mulighet til å åpne det gamle badet, så gjør det. På tross av sine mangler er det å foretrekke. Dette tror jeg il underskrives av hundreder som benytter badstuen.

Svømmehallen er i seg selv en velsignelse for ungdommen, men det er en annen historie.

Badstuentusiast.



1867
Bystyret godkjenner utarbeid av planer for nye svømmehall, Grinde velges som utøvende arkitekt

1967
11. november åpnes Svømmehallen i Tønsberg offisielt. Det kommunale folkebad i byen stenger

1968
Klager fra den eldre garden om forhold og standard i det nye bygget. 2.generasjons bad faller ikke i god smak hos alle

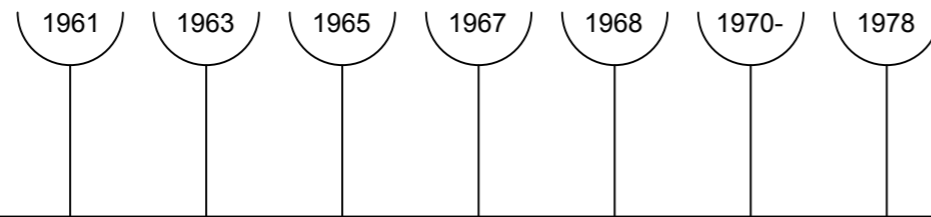
1978
Tilbygget sør for svømmehallen åpnes etter gjentakende redusjoner i størrelsen og pengebevilgning. Total pris, 6 000 000 kroner

1963
Miniaturgolfbanen på Gunnarsbø velges som byggetomt. Økonomisk ramme på 3,5 millioer kroner settes

1969
Svømmehallen opplever et overveldende trykk. Besøkstallene overskrider kapasiteten

1965
Bygging

1970-tallet
Sjøbadet i Nordbyen stenges for godt grunnet høyt bakterienivå i vannet



Nordfasade (byarkiv) 1965
Avisutdrag (TB) 1967
Avisutdrag (TB) 1968
DL i svømmehallen Rolf Wig foran byggeplassen til tilbygget 1977



1990-tallet
Renovasjon av 1967-hallen, totalrenovasjon av bassenget og renseanlegg i til 1978-tilbygget

2009
Nytt ventilasjonsanlegg i svømmehallen for å bekjempe fuktskader i taket. Debatt om ny svømmehall begynner å bluss opp

Flisreparasjon (SH eget fotoalbum arkiv), foto ukjent, 1990-tallet
Avisutdrag (TB) 2011, Lena M.
Avisutdrag (TB) 2016, Emira H.
Avisutdrag (TB) 2020, leder

Bassenget stengt i flere måneder



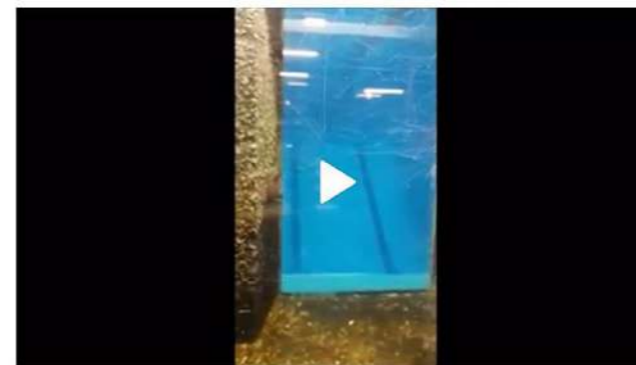
Øvre hall i Tønsberg svømmehall vil bli stengt i flere måneder framover på grunn av takreparasjoner. Foto: Anne Charlotte Schjell
Av Lena Malnes 25. november 2011, kl. 11:58
Artikkelen er over 8 år gammel

TØNSBERG: Taket i Tønsberg svømmehall lekker. Nå skal det repareres, og deler av svømmehallen vil holde stengt flere måneder framover.

2011
Øvre basseng (1967) stenges i flere måneder grunnet takreparasjoner

2016
Lekksje fra det øvre bassenget mot akvariet. Nye tiltak gir rom for drift i åtte år til i følge virksomhetsleder Magnus C. Martin fra kommunen. Tilsyn gjennomført på hallen viser tæring på konstruksjonen noe byingeniør Rune Gjernen sier man skal se opp for

Svømmehallen lekker igjen



Her kan du se lekkasjen i svømmehallen i Tønsberg
Av Emira Holmøy 23. oktober 2016, kl. 14:23
Artikkelen er over 3 år gammel

Onsdag kveld ble det oppdaget nye lekkasjer fra øvre bassenget i Tønsberg svømmehall.

2018
1967 bassenget stenges midlertidig grunnet skader i taket

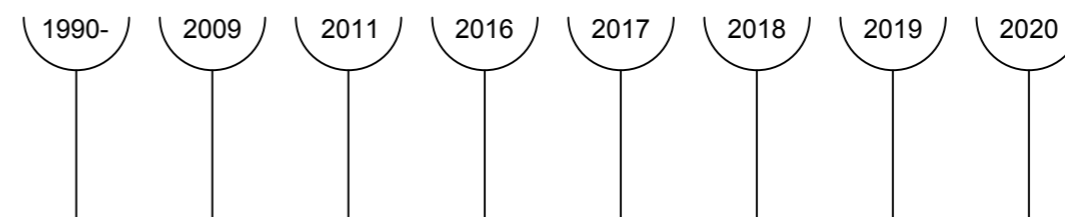
2019
Politikere vedtar at den nye svømmehallen skal bygges på gressbanen, nabotomten over veien for svømmehallen i nord

Vann over hodet?



«Å renovere dagens svømmehall er på ingen måte problemfritt»
Av Leder 27. januar 2020, kl. 15:19

2020
Pris for en totalrenovasjon lik den av NIH i Oslo regnes som for høy. Komiteen legger til at den logistiske overtagelsen av nytt bygg og da samtidig stengning av den gamle vil gi brukere av hallen et kontinuerlig svømmetilbud. Omfattende rehabilitering mener komiteen resulterer i setng hall og ingen svømmetilbud i mange måneder/år



svømmehalltomta. Fant ingen kulturminner.



UNDERØKKT: Tomten til den nye svømmeanlegget i Tønsberg ble i løpet av høsten undersøkt for mulige kulturminner. Foto: Gorm Seljeseth, Vestfold Fylkeskommune

Av Arne Lysne 17. desember 2019 kl. 14:51
Undersøkelser i høst påviste ingen kulturminner på tomten som er tiltenkt byens nye svømmeanlegg.

2023

Slik planen var presentert, ønsker kommunen seg en ny stor svømmehall på nabotomta. I tillegg til egne investeringer blir dette også et interkommunalt samarbeid med delfinansiering fra nabokommunen Færder

Avisutdrag (TB) 2019, Arne L.

Avisutdrag (TB) 2019, Arne L.

Her er de første idéskissene til ny svømmehall: - Den blir garantert ikke seende ut sånn



BYGGES HER: Den nye svømmehallen skal bygges på tomte der det i dag er parkeringsplass og fotballøkke nord for dagens svømmehall. Fylkeshuset til venstre. Foto: Terje Grønmo Arkitekter AS

Av Arne Lysne 23. juni 2019 kl. 11:11
I løpet av høsten legges det ut pris- og idékonkurranse for den nye svømmehallen i Tønsberg. Denne uken er de første skissene presentert og diskutert.

2023?

Skissen fra Terje Grønmo Arkitekter AS for en mulig versjon av hallen på nabotomta

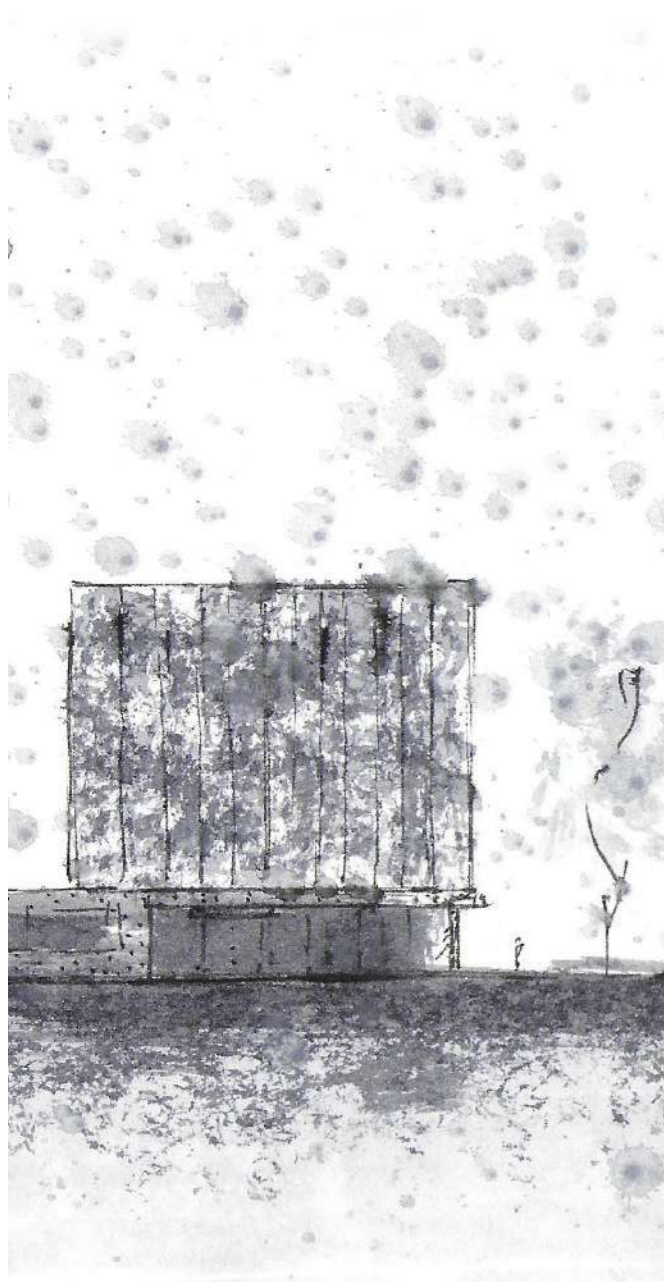
2060?

Ny svømmehall på nabotomta sør for dagens hall?

2023

2060

TEGNINGER



Alle tekniske tegninger i denne oppgaven er tegnet opp av meg digitalt etter analoge originaltegningene tatt fra byarkivet i Tønsberg, etter arkitektene Abrahamsen Grinde og Philipp Arkitekter m.n.a.l. Oslo for 1967 delen og Fadum, Peersen, Wollert-Nielsen Arkitekter m.n.a.l. Tønsberg for 1978 delen. Skisser og tegninger (med mindre noe annet står rett ved) er tegnet av meg.

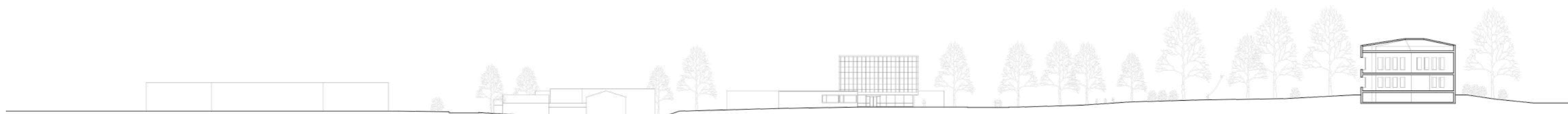
52	Situasjon Oppriss Nord	1:1000 & 1:500
54	Situasjon Oppriss Vest	1:1000 & 1:500
56	Situasjon Snitt Sør	1:1000 & 1:500
58	Situasjon Oppriss Øst	1:1000 & 1:500
60	Oppriss Nord	1:200
62	Oppriss Øst	1:200
64	Snitt Vesibyle	1:200
66	Oppriss Vest	1:200
68	Lengdesnitt Hallen	1:200
70	Lengdesnitt Garderober	1:200
72	Kortsnitt Hallen	1:200
74	Kortsnitt Trappa	1:200
76	Kortsnitt 1978 Bassenget	1:200
78	Pan Kjeller	1:200
80	Plan 1. etage	1:200
82	Plan 2. etage	1:200

SITUASJON OPPRISS NORD

I alle tre situasjonsoppriss er det verdt å merke seg de store, men lave volumene i sør-øst som preger landskapet. Villa Gunnarsbø er på tross av siitt bekjedne utrykk et stort bygg som får et forsterket utrykk av å være på toppen av åsen.

1:1000

0m 20m 40m



1:500

0m 10m 20m



SITUASJON OPPRISS VEST

Trerekken langs Stoltenbergs gate gjør at både fylkeshuset, lengere nord i gata, og svømmehallen oppleves som mindre og mer tilbaketrukkne enn det de faktisk er.

1:1000

0m 20m 40m



1:500

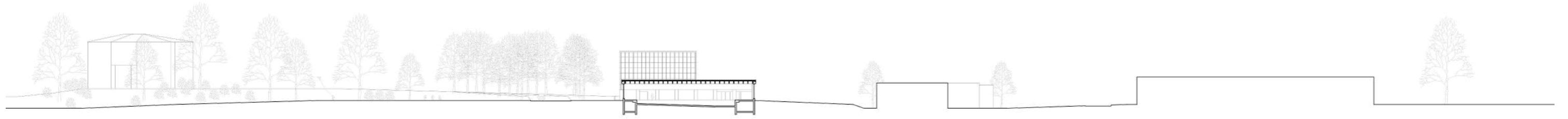
0m 10m 20m



SITUASJON SNITT SØR

1:1000

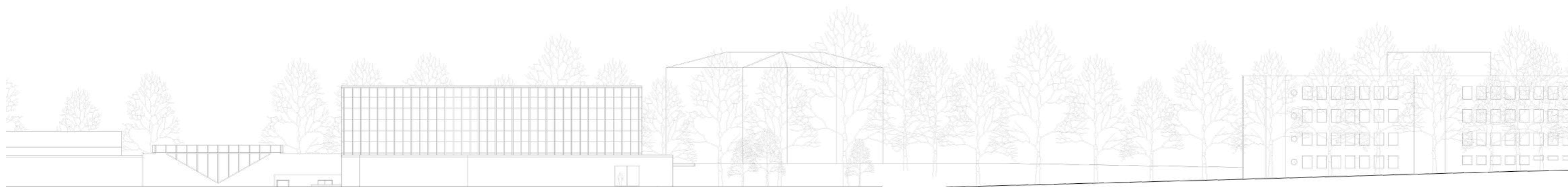
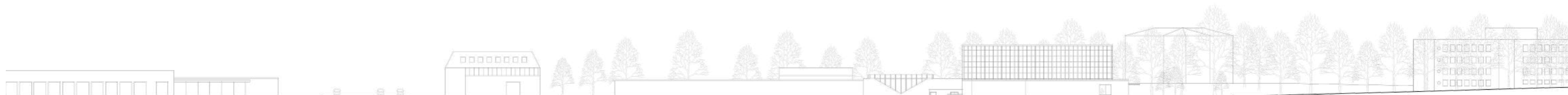
0m 20m 40m

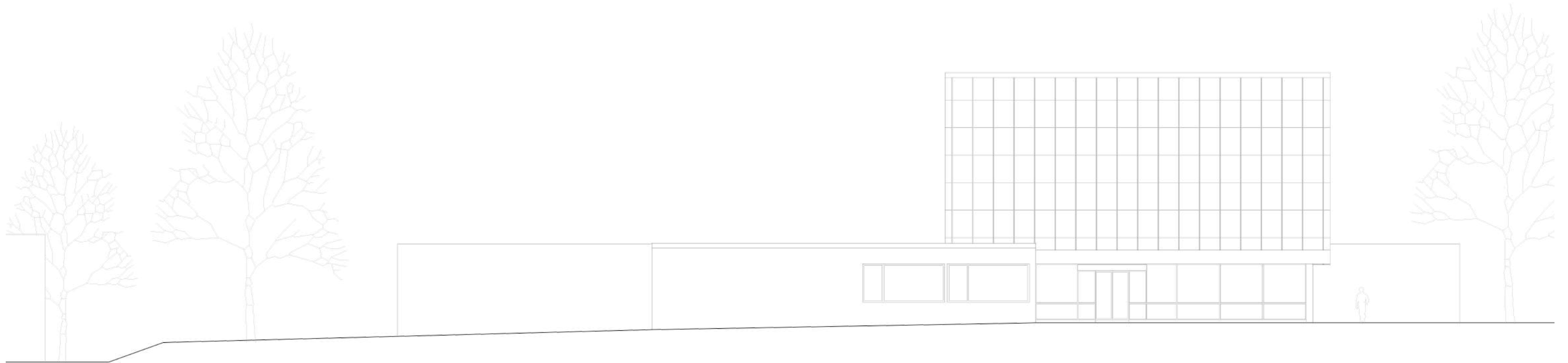


1:500

0m 10m 20m





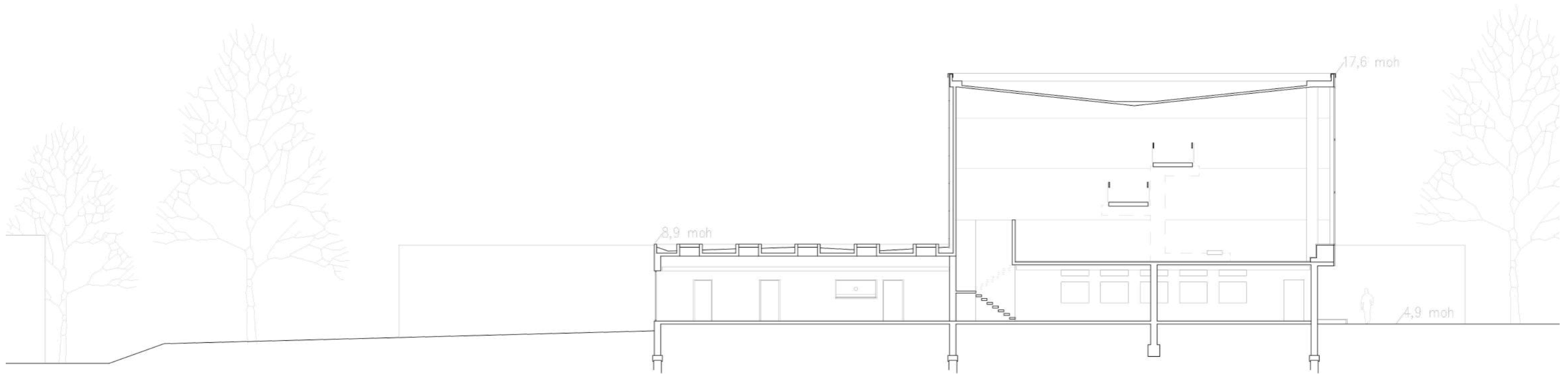


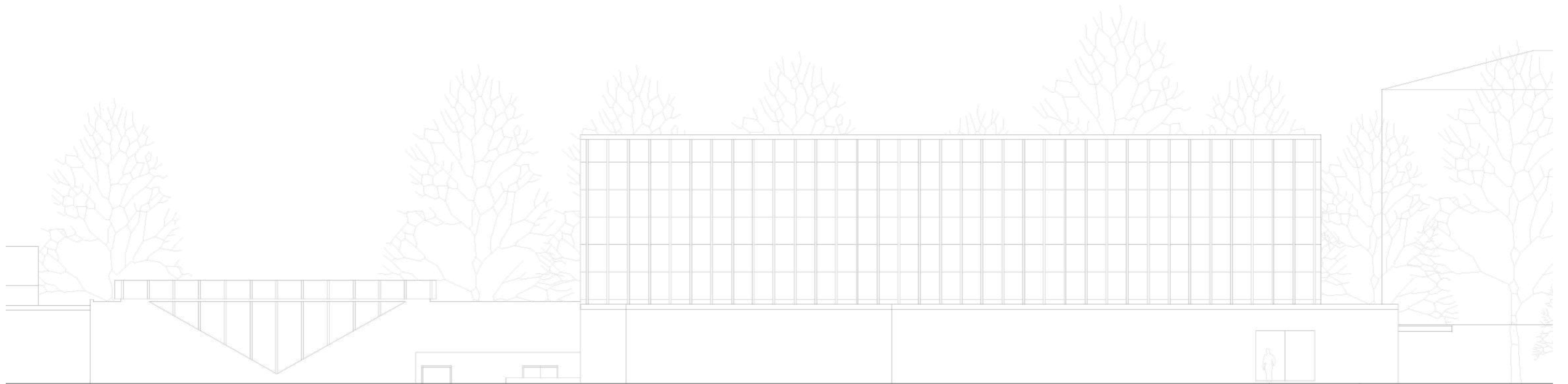
SNITT VESTIBYLE

1:200

Rett fra vestibylen har man direkte tilgang på hallen i andre etage. Den slake nedoverbakken til venstre i tegningen, som heller mot den tidligere jernbanelinjen, brukes i dag til bilparkering.

0m 5m 10m

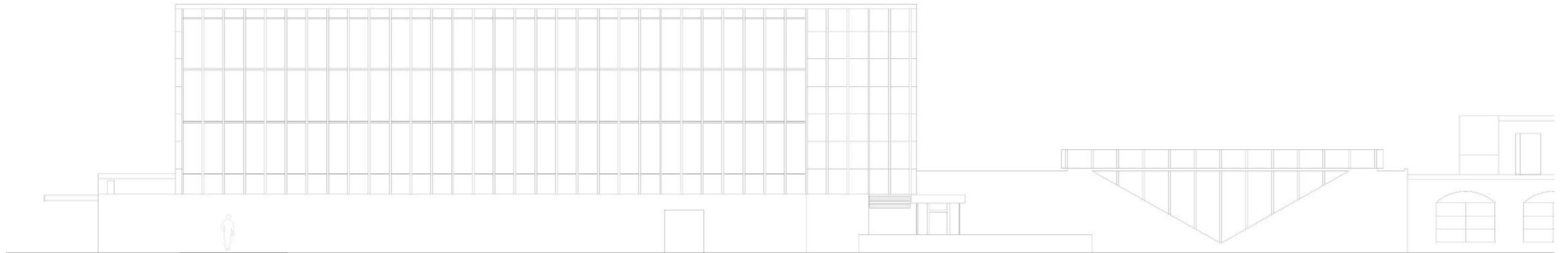




OPPRISS VEST

Uten forstyrrelsen av den vakre trerekken kan man tydelig se her den store glassfasaden til svømmehallen. Delen med det nedover pekende trekantvinduet er 1978 tilbygget.

1:200



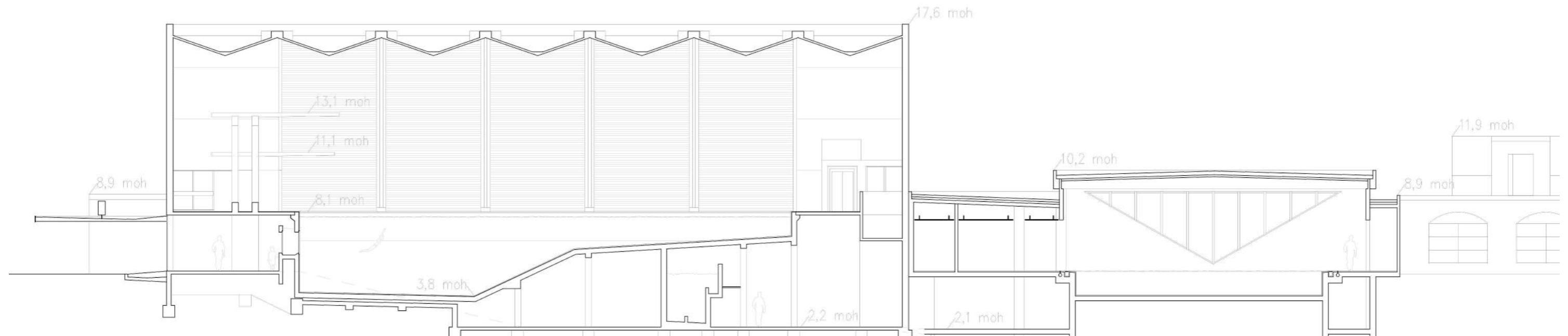
LENGDESNITT HALLEN

1:200



Dette er muligens det mest beskrivende snittet av bygget. Her ser vi tydelig at bassenget er løftet til andre etage, men strekker seg også ned i kjelleren hvor anleggets rene- og luftanlegg legger.

Siden bassenget i 1978 tilbygget ligger på tilnærmet bakkenivå har man måttet grave seg dypere ned og ellers ha mer plasseffektive rom i kjelleren.



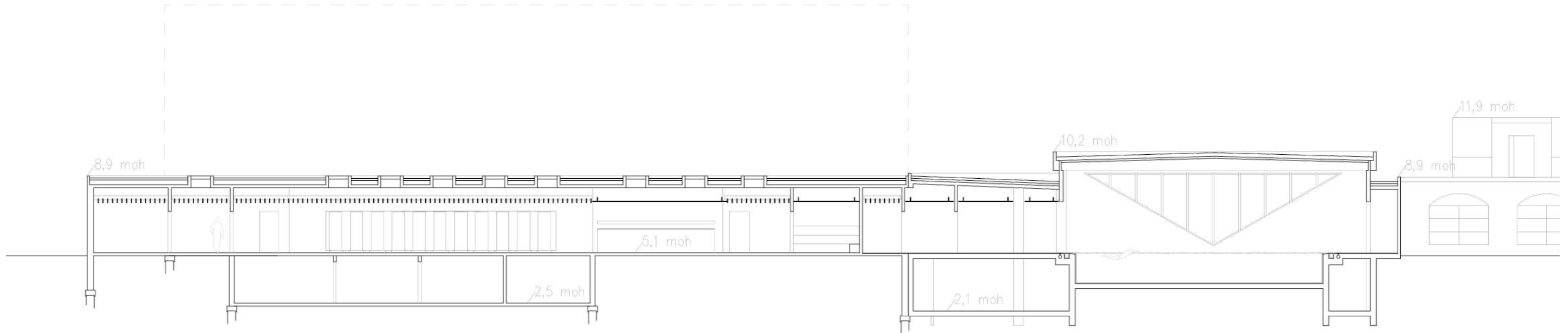
LENGDESNITT GARDEROBER

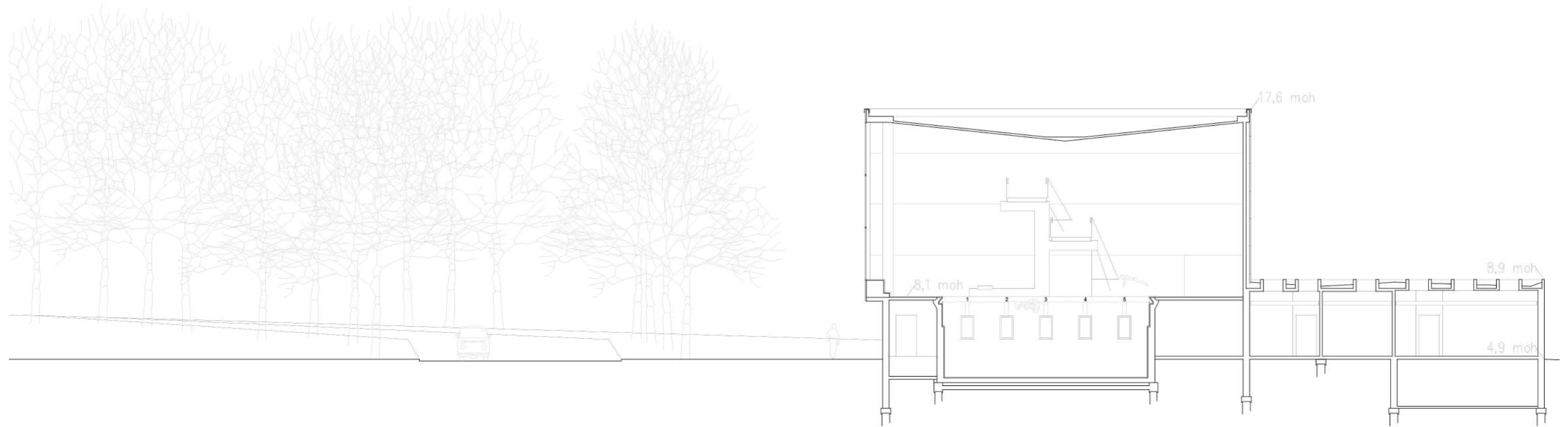
1:200

0m 5m 10m

Videre østover i samme snittlengde som forrige på forrige side ser vi resten av svømmehallens funksjoner, med kontorer og gang til vanstre, garderobene, oppheng før dusj og badstuen før man går ut til gangen og kan komme inn til 1978 tilbygget og bassenget der.

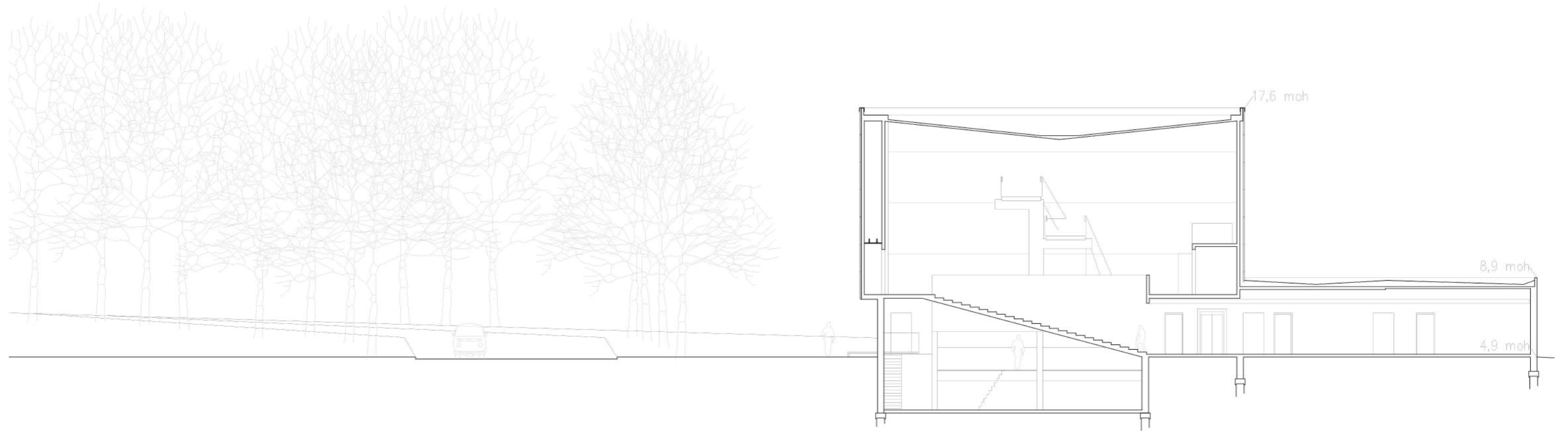
Kjelleren under garderobene er bomberommet. Den stiplede linjen viser til hallen bak snittlinjen.

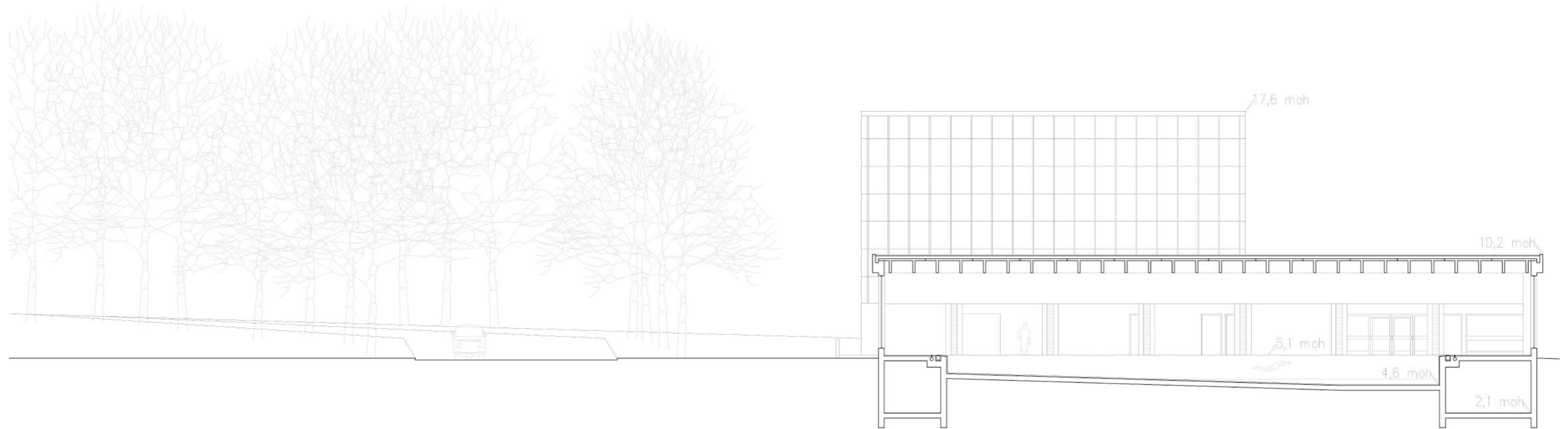




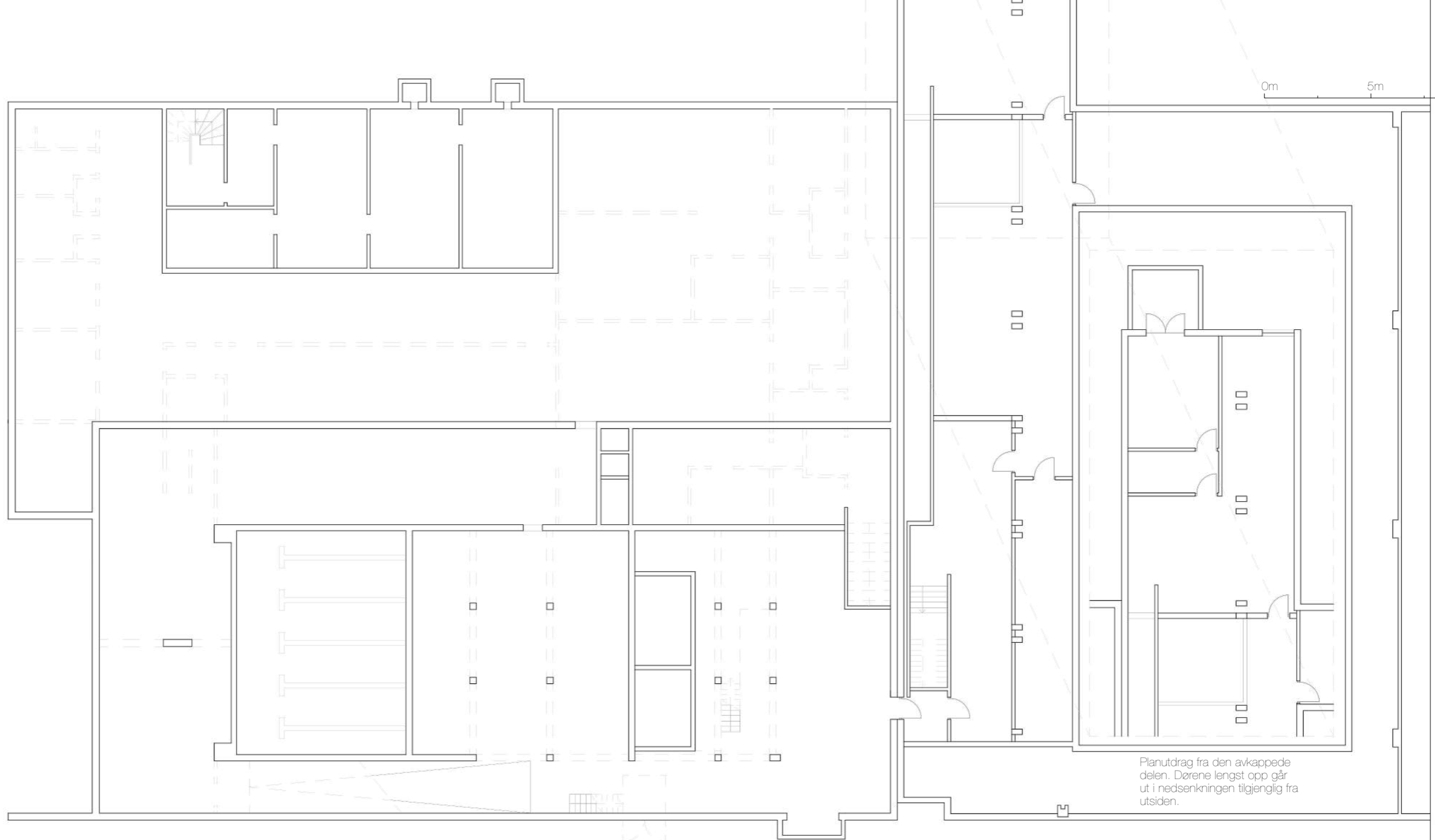
KORTSNITT TRAPPA

1:200





0m 5m 10m

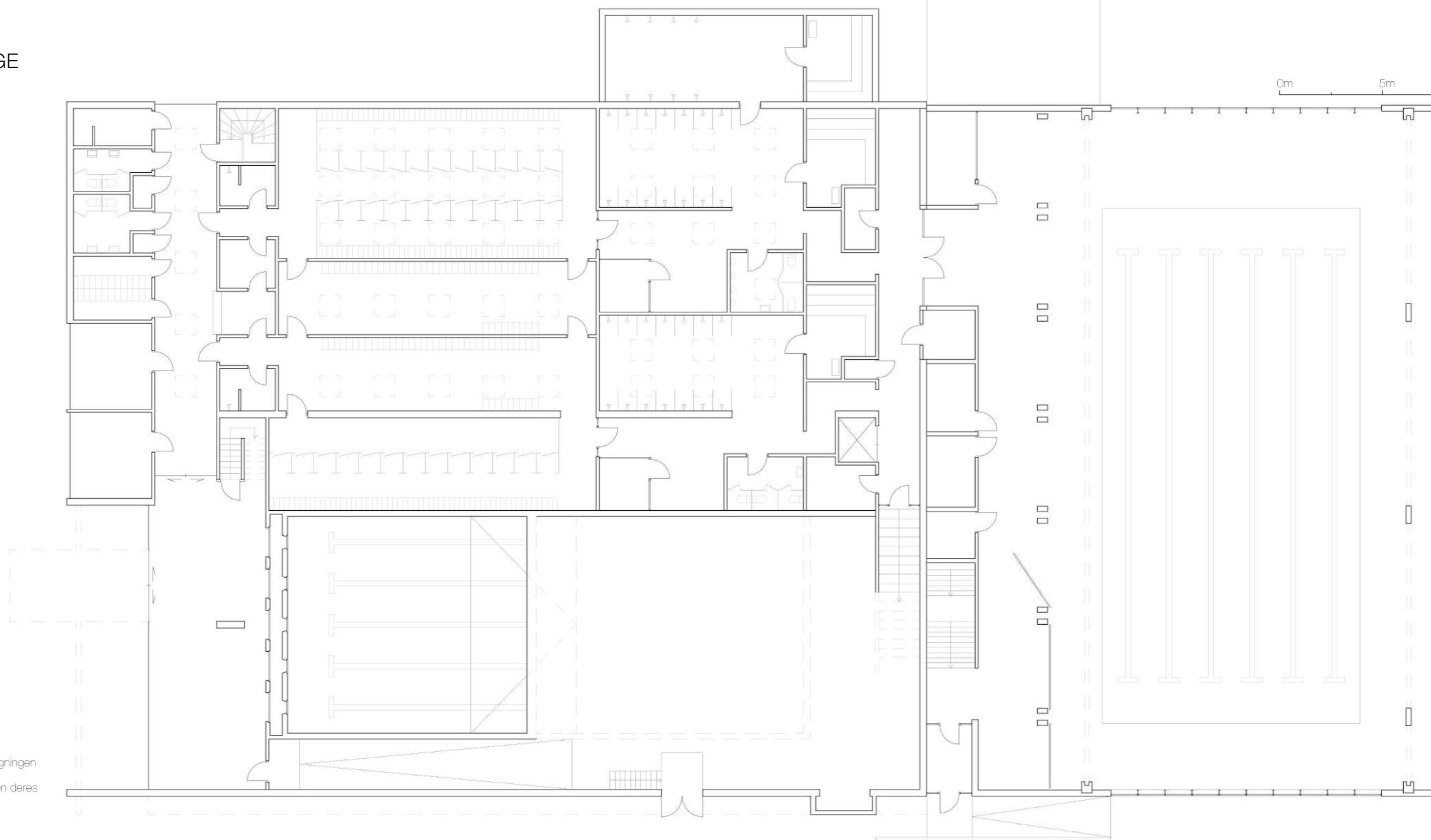


Planutdrag fra den avkappede delen. Dørene lengst opp går ut i nedsenkningen tilgjengelig fra utsiden.

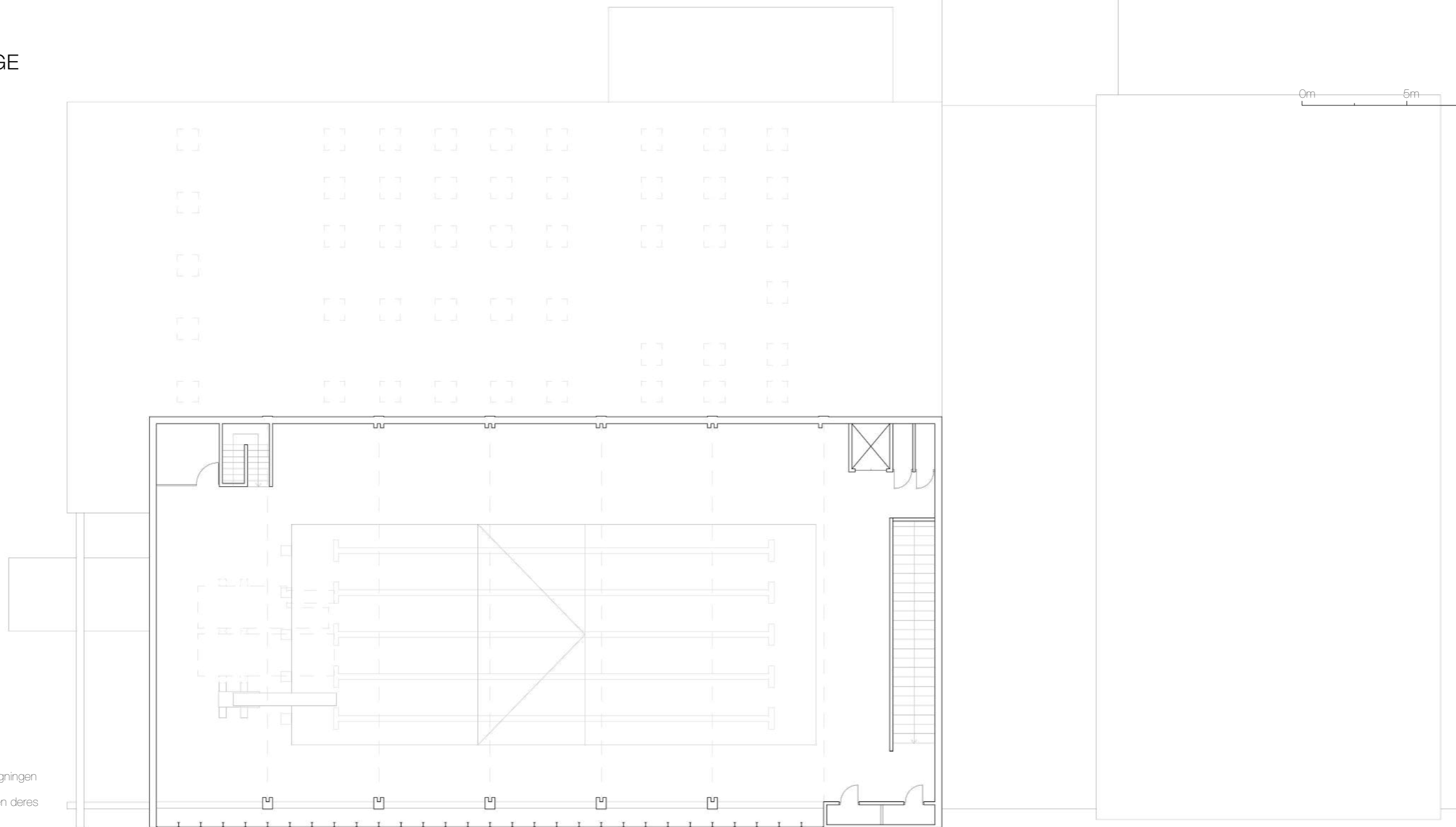
PLAN 1. ETAGE

1:200

0m 5m 10m

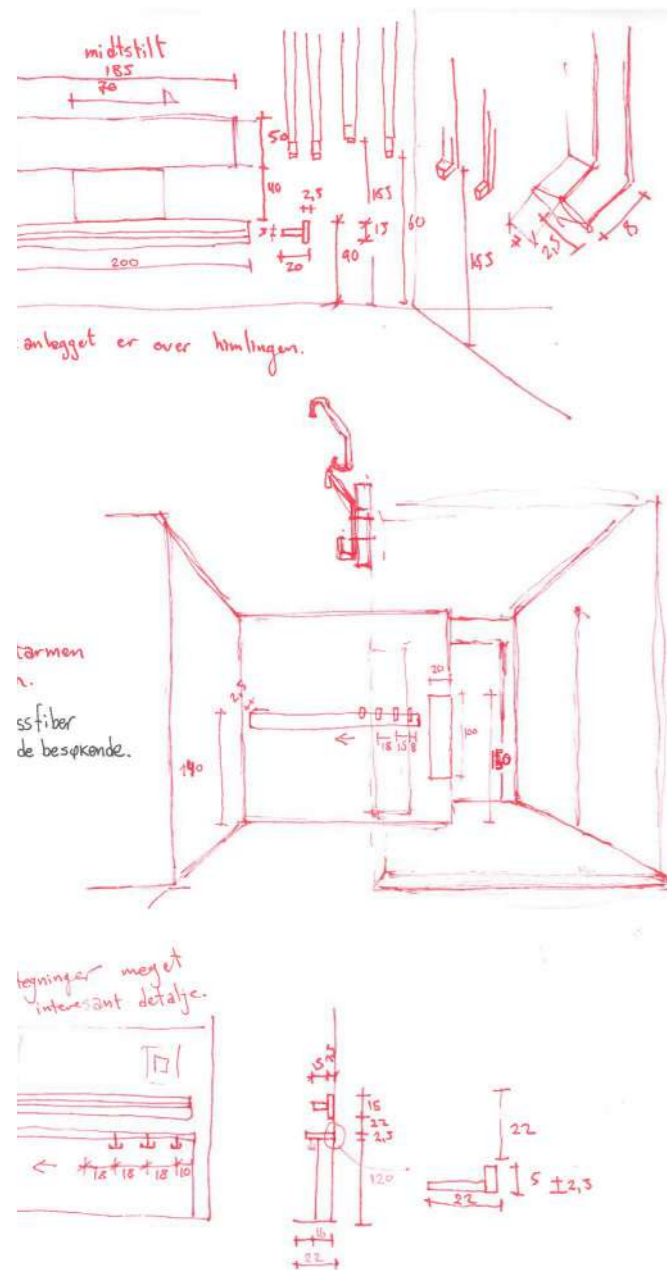


Alle takvinduer vist i plantegningen er i dag tettet igjen. Den opprinnelige konstruksjonen deres er der fortsatt



Alle takvinduer vist i plantegningen er i dag tettet igjen. Den opprinnelige konstruksjonen deres er der fortsatt

DETALJER



I dette kapittel fremheves 10 detaljer som er av bemerkelsesverdig art, både i form av teknisk kvalitet og arkitektonisk utforming.

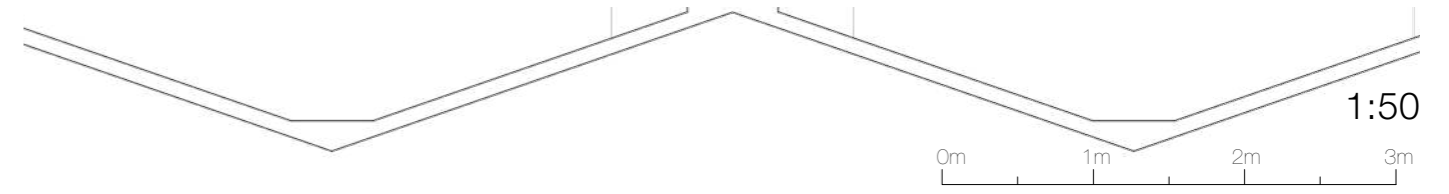
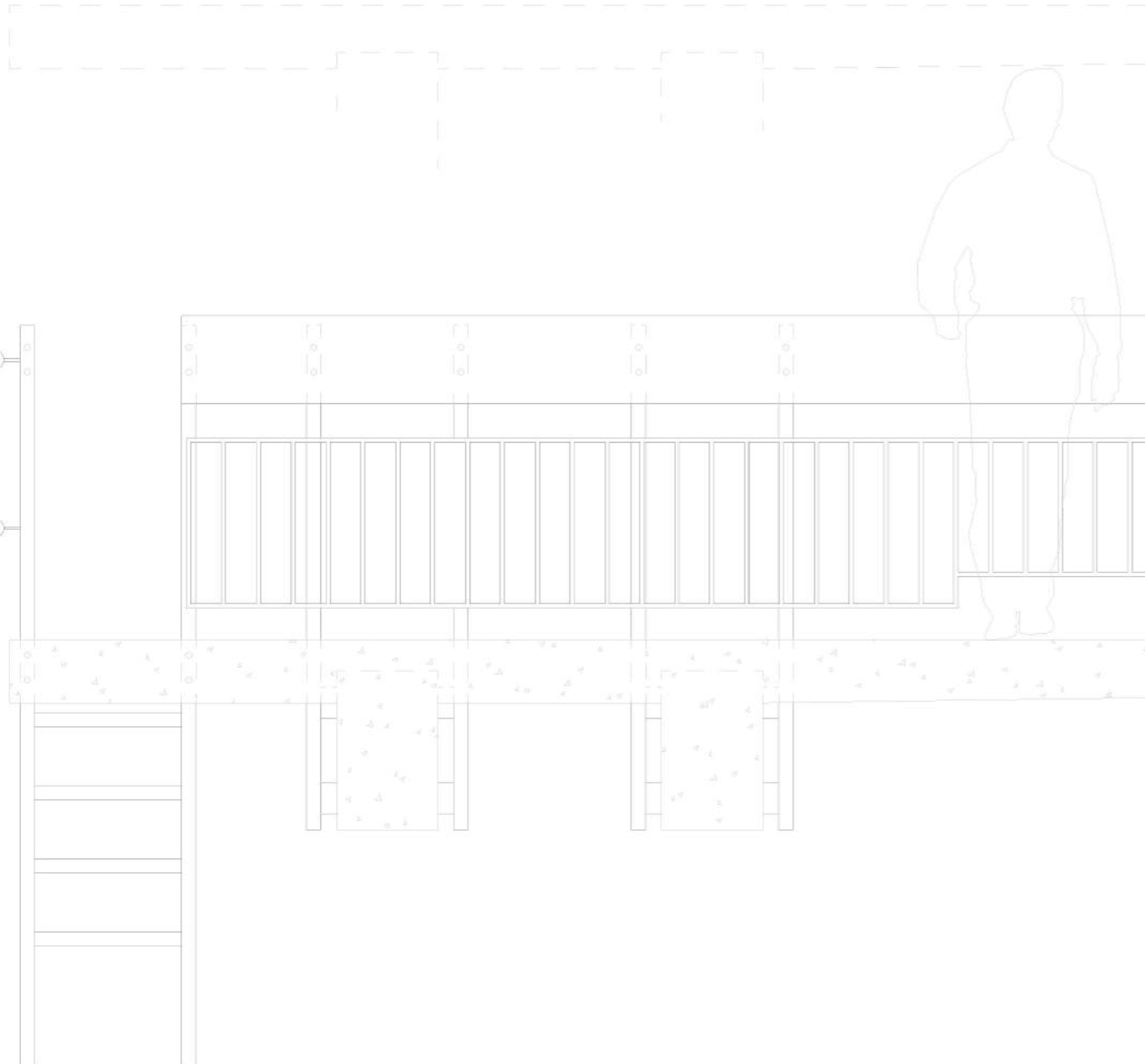
Ved siden av informasjonsfeltet (til venstre) kommer det et fortløpende og detaljespesifikt verdivurderingsfelt (til høyre).

- 86 Gelender Hoppetårn Lang
- 88 Gelender Hoppetårn Kort
- 92 Stevnekontor
- 96 Lysinstallasjon
- 100 Dører
- 104 Oppheng før Dusjene
- 108 Speil og Hårfønere
- 112 Garderober
- 116 Bassengsnitt
- 120 Akvariumsnitt

GELENDER HOPPETÅRN

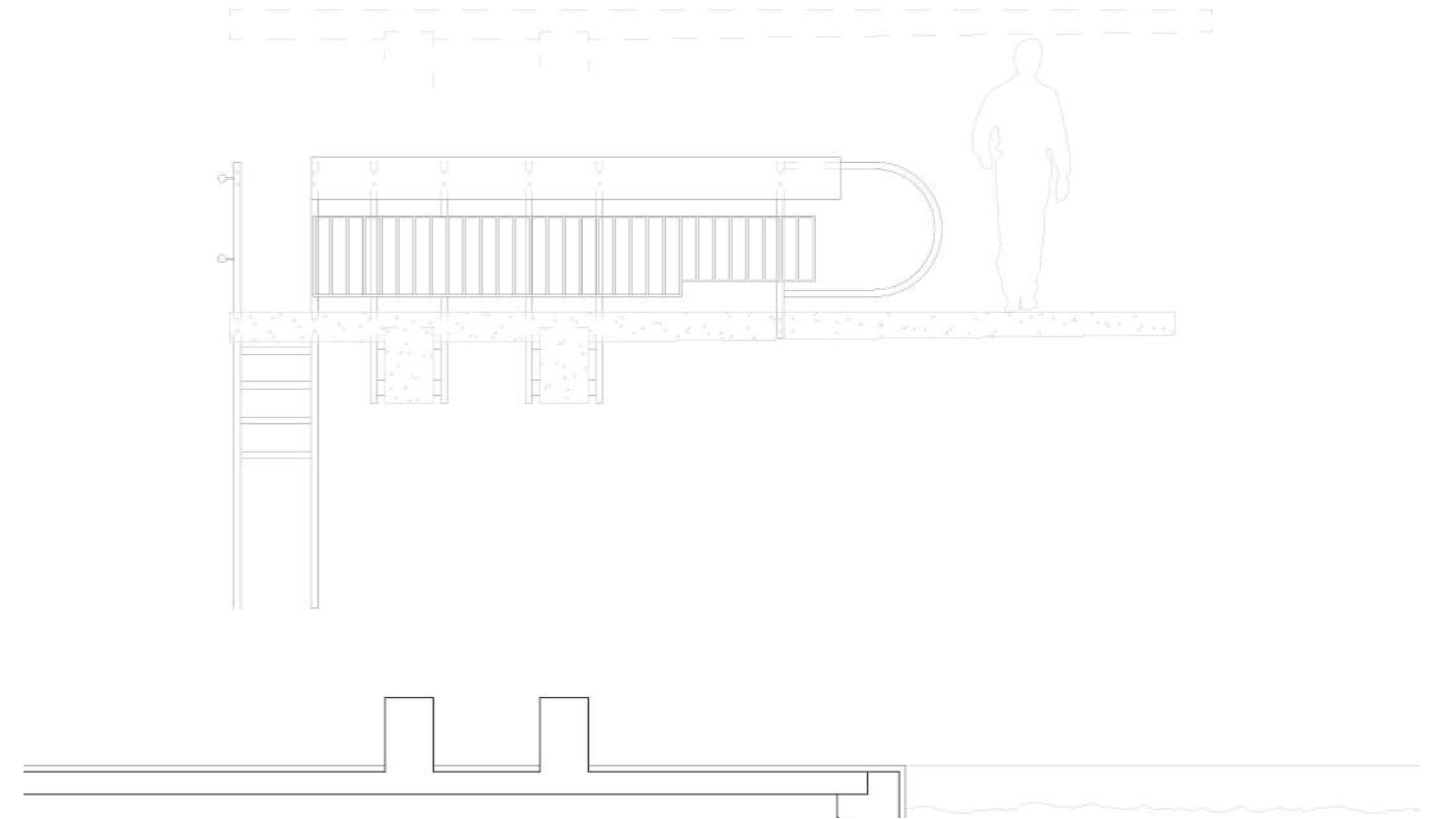
1:20

0m 1/2m 1m



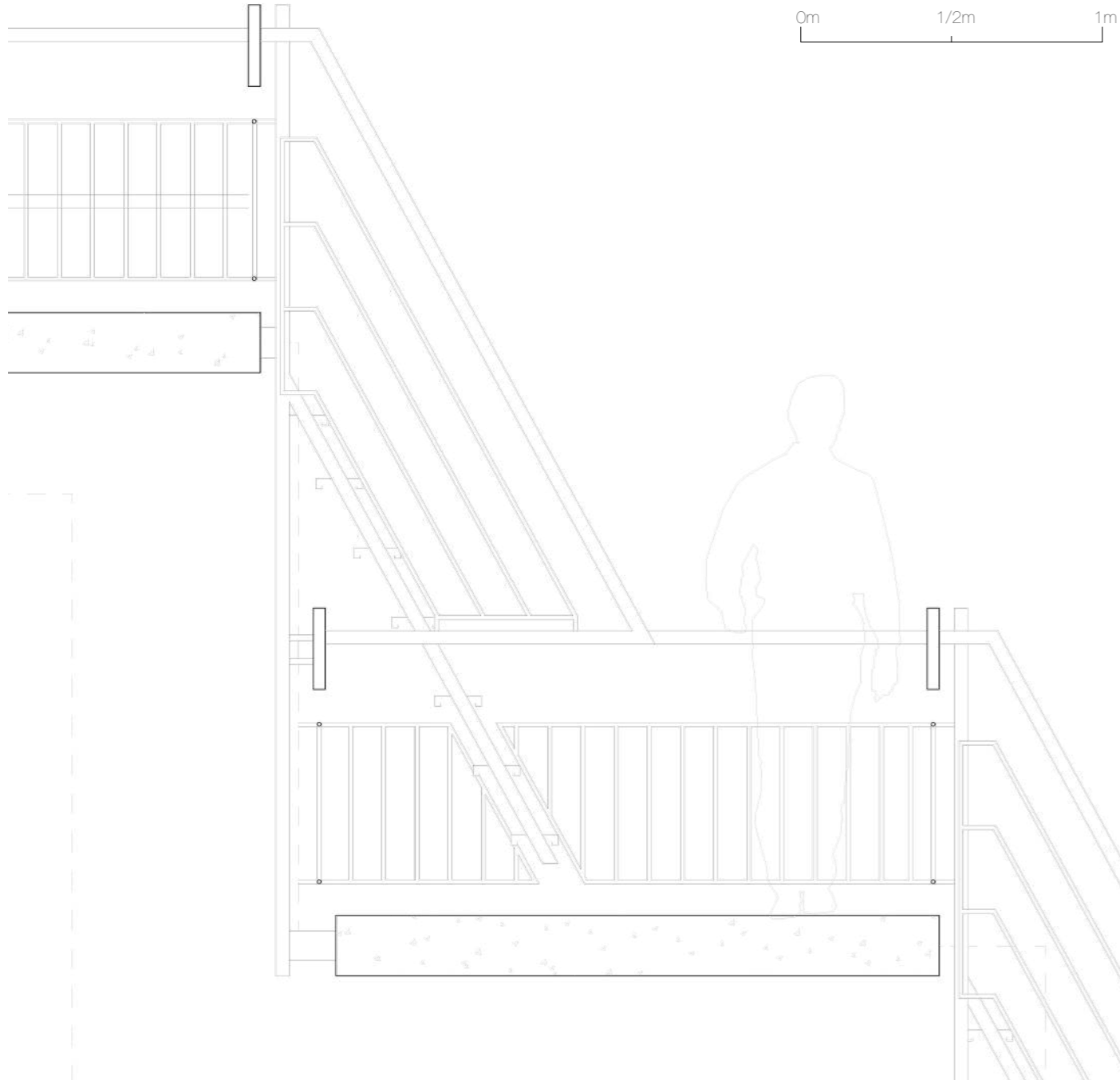
1:50

0m 1m 2m 3m

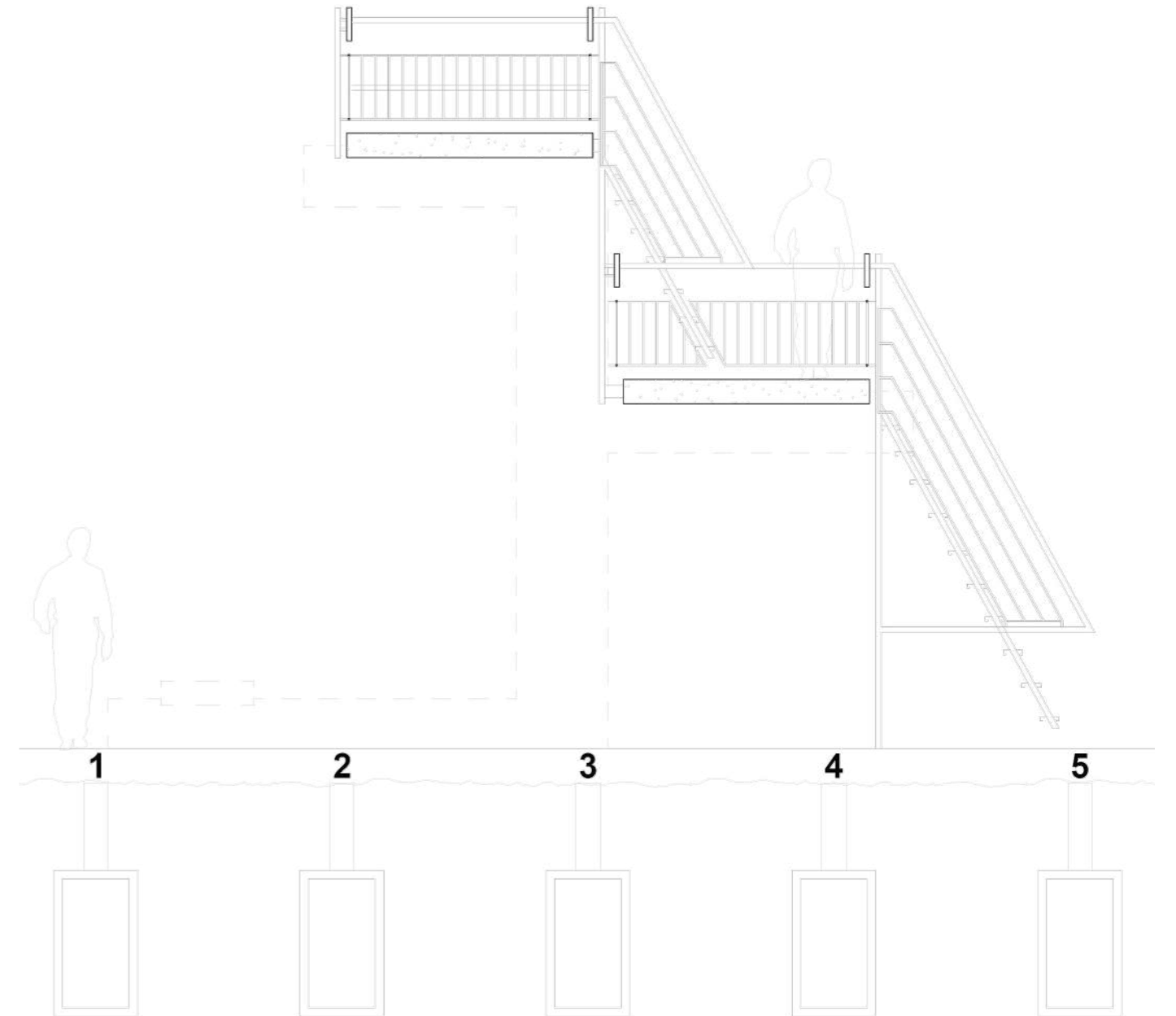


GELENDER HOPPETÅRN

1:20



1:50

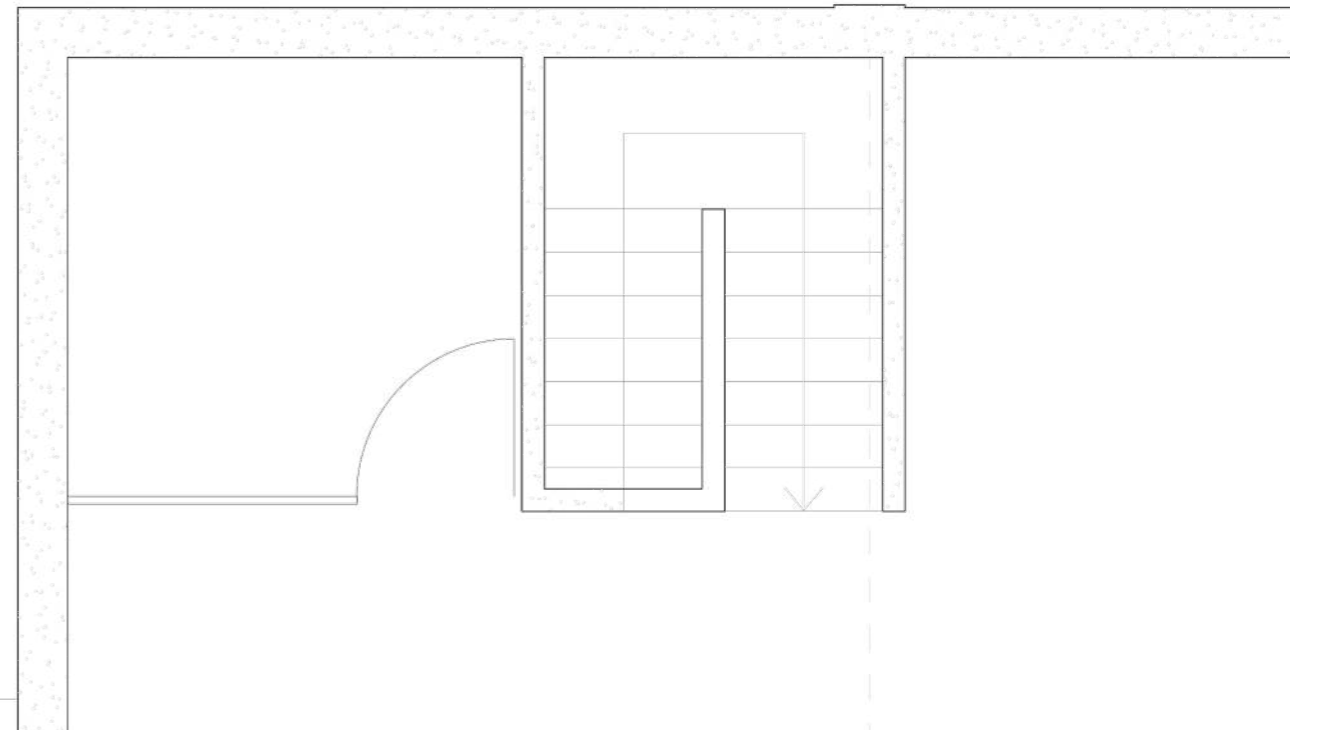
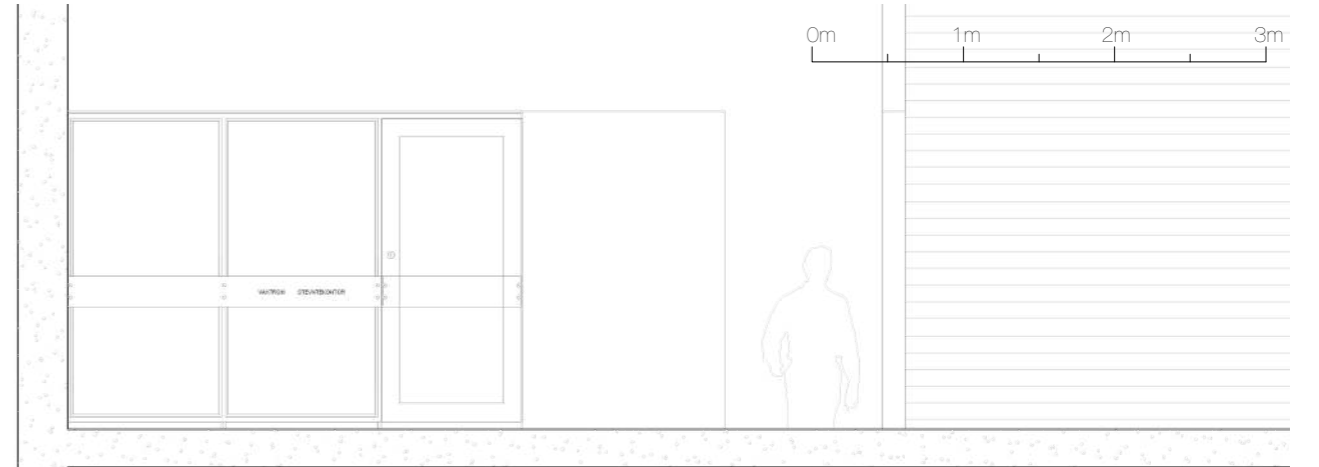


STEVNEKONTOR

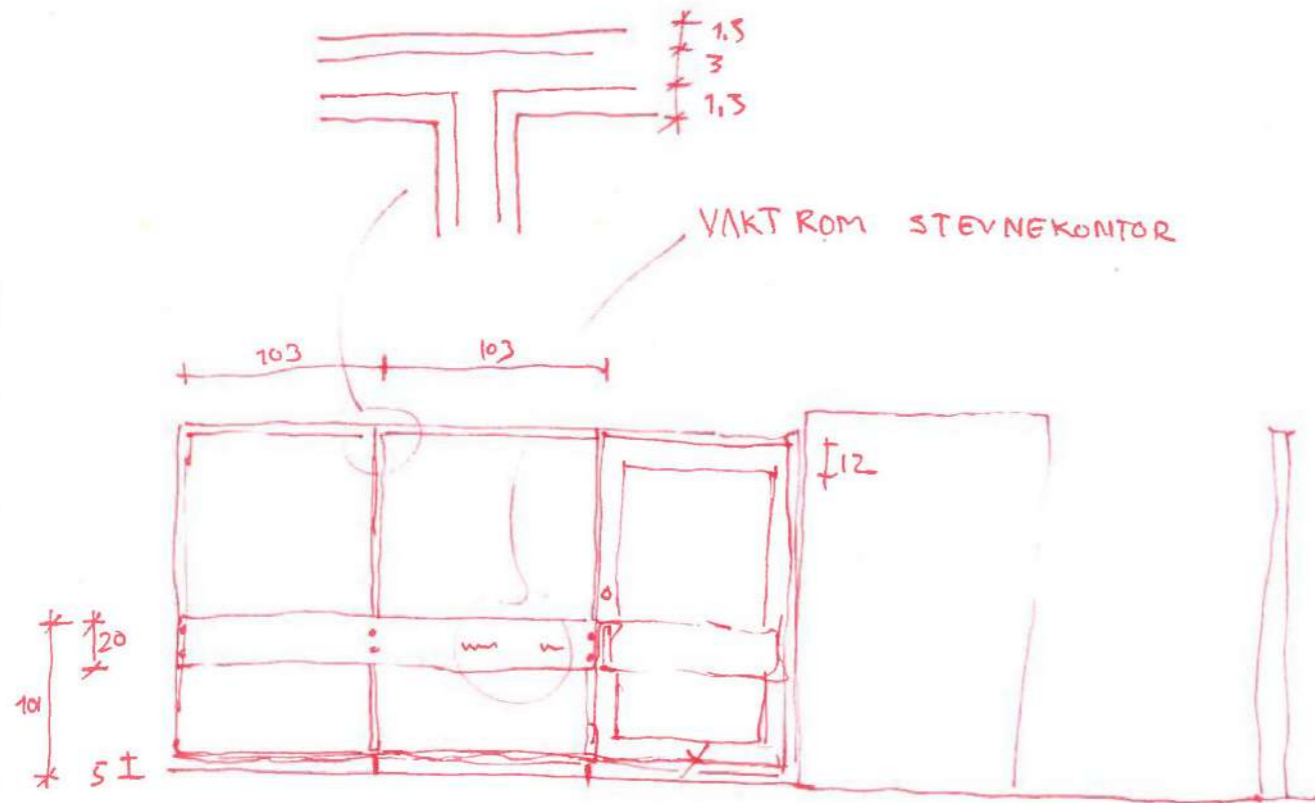
1:20



1:50



SAMME SOM PÅ DE
ORIGINALLE DØRER

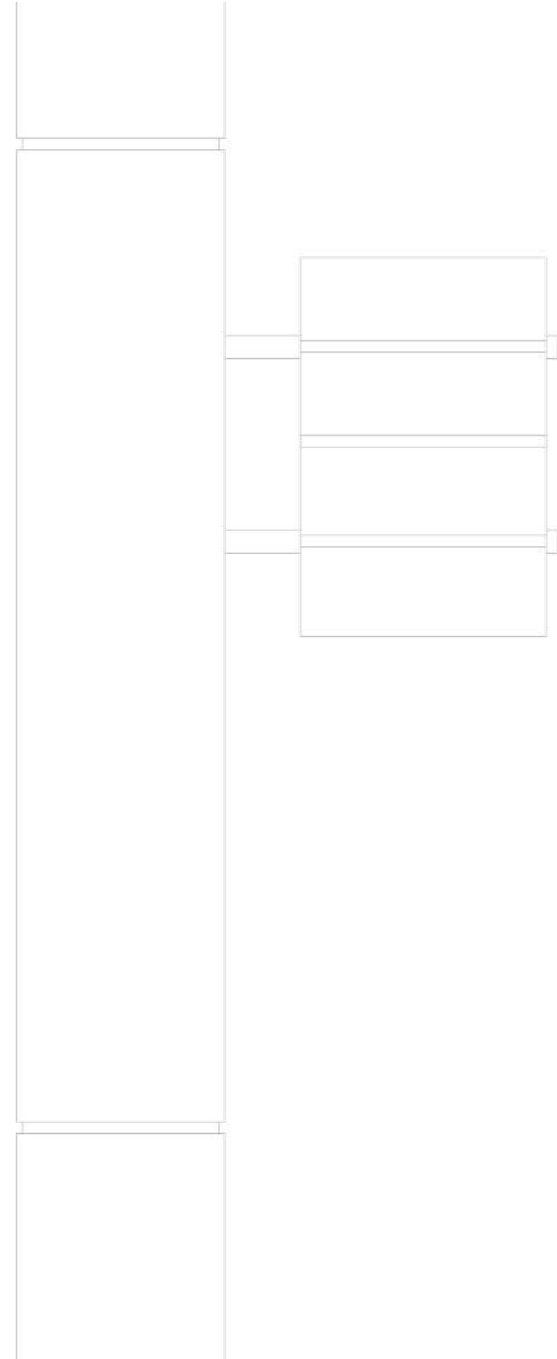


Mellom den bærende veggen og trappeoppgangen til 1967 hallen, ligger klemt inn Stevnekontoret. Originalt trearbeid samme detaljering i rammene som på de originale dørkarmer. Tretype, ukjent

Det flotte trearbeidet og de store glassveggene gir en oversiktighet til det lille åpne rommet. Et så enkelt grep som å heve det fra bakken for å unngå fuktskader på treet og gjøre vasken av gulvet lettere er et godt eksempel på omtanken man hadde for den bygde strukturen.

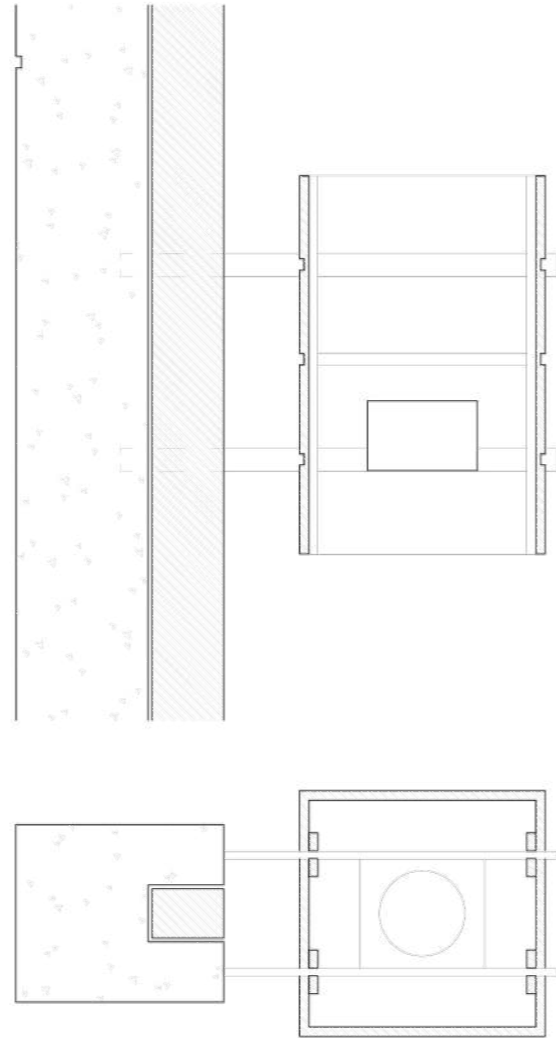


LYSINSTALLASJON



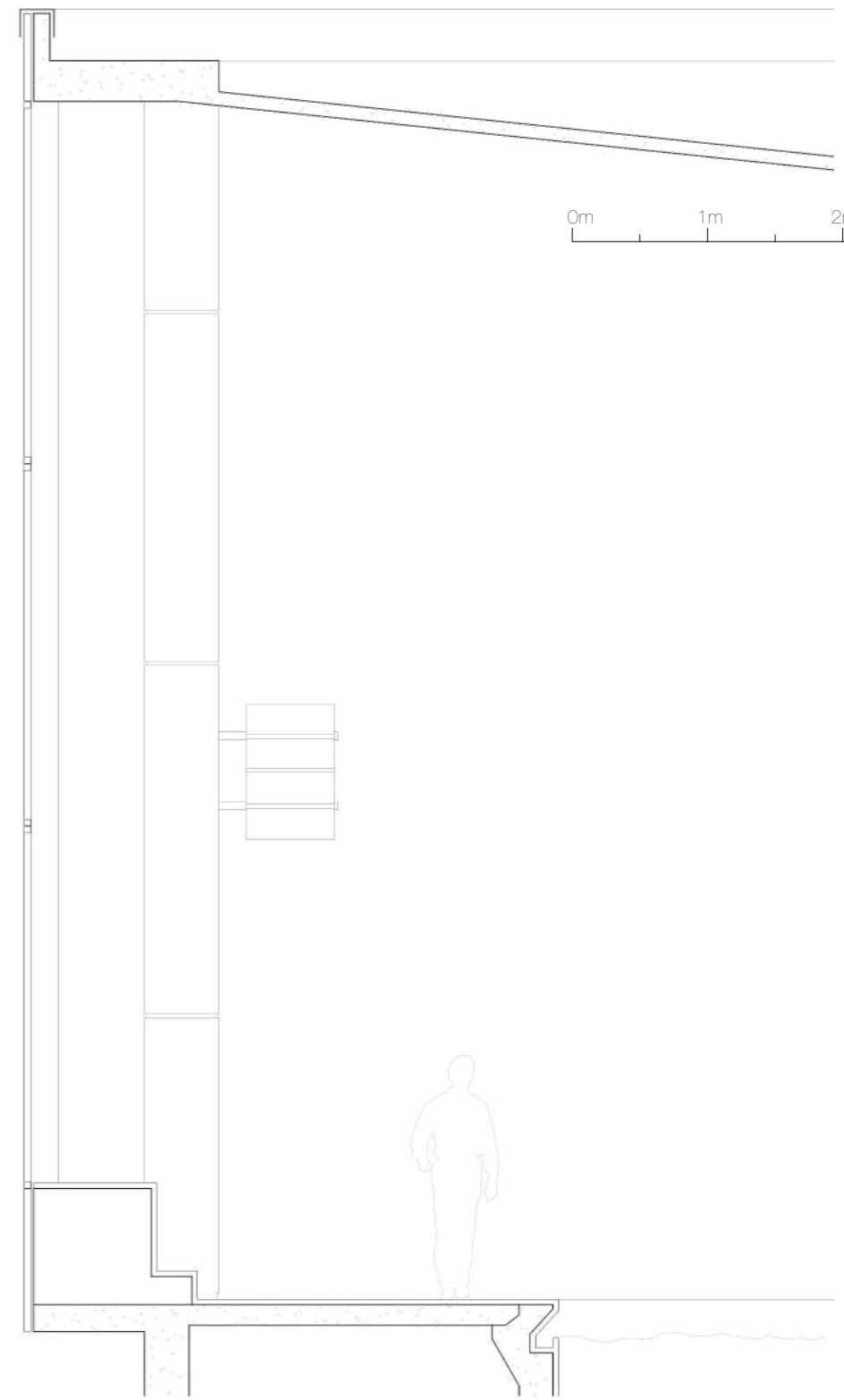
1:20

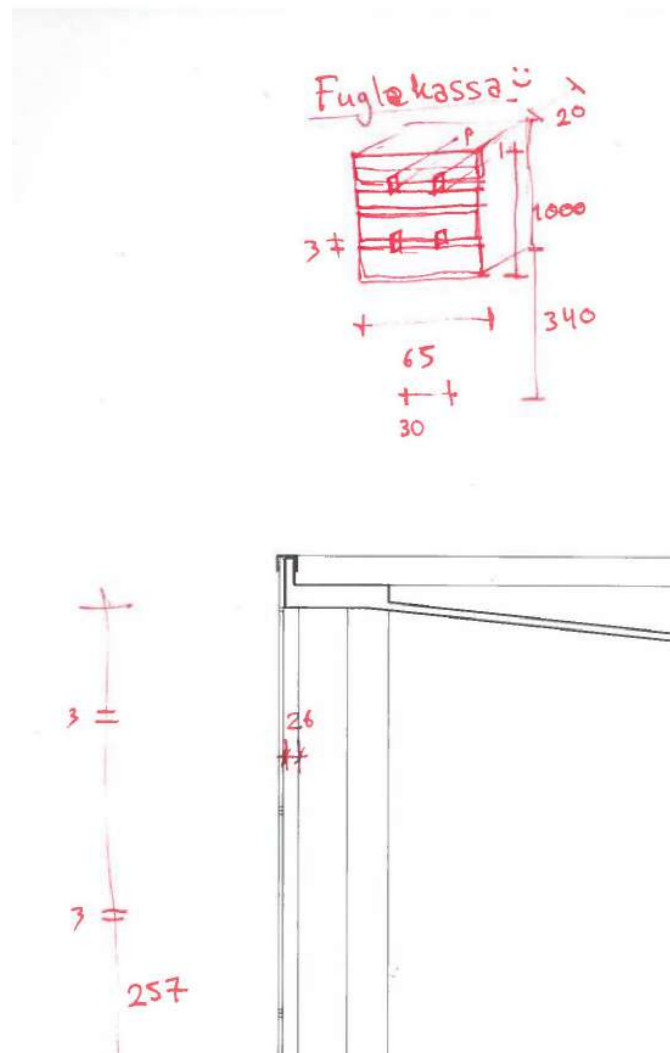
0m 1/2m 1m



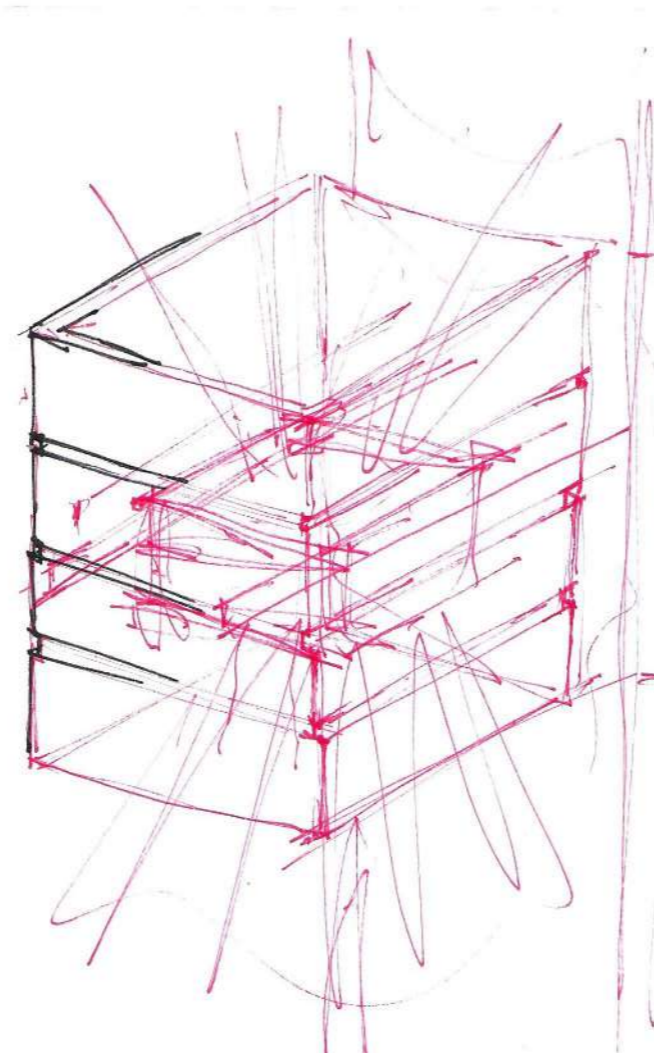
1:50

0m 1m 2m 3m

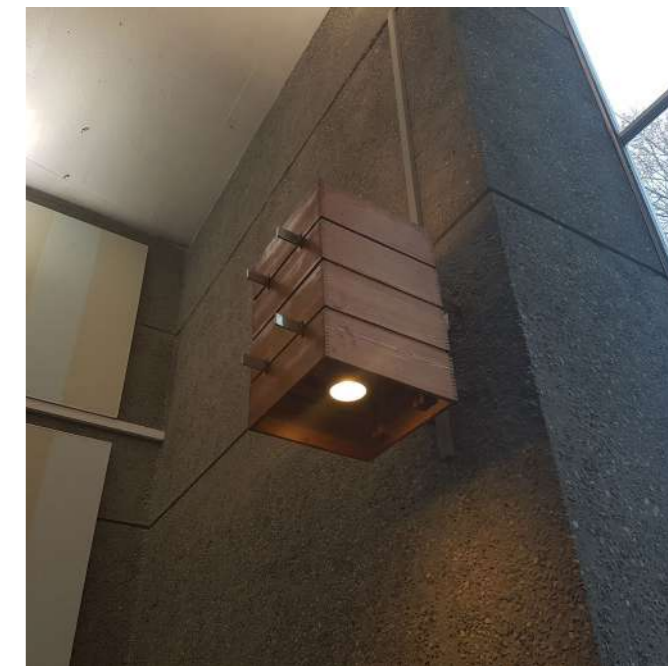
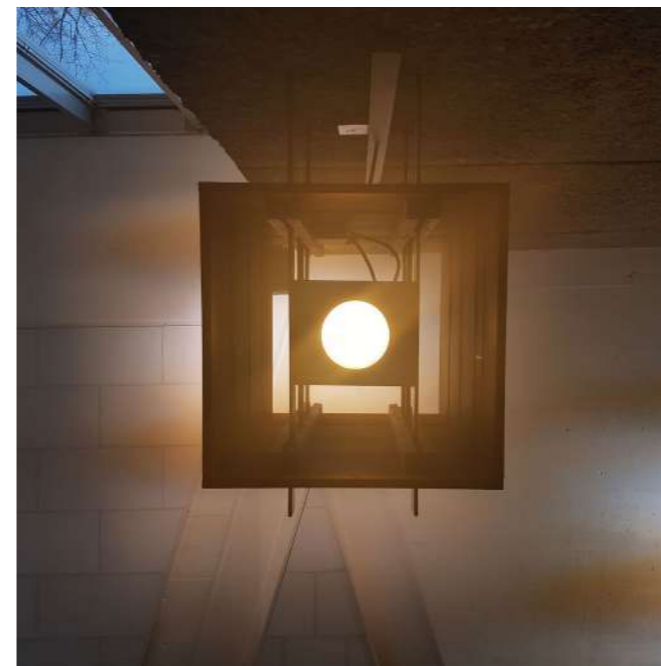




De opprinnelige kunstige lyskilder i 1967 hallen hengendes på søylene og østveggen. Har siden blitt supplert med nye lyskasterer som vist på nederste bilde for økt lys effekt.
 Treotype, ukjent
 Metallholdere, syrebehandler rustfritt stål

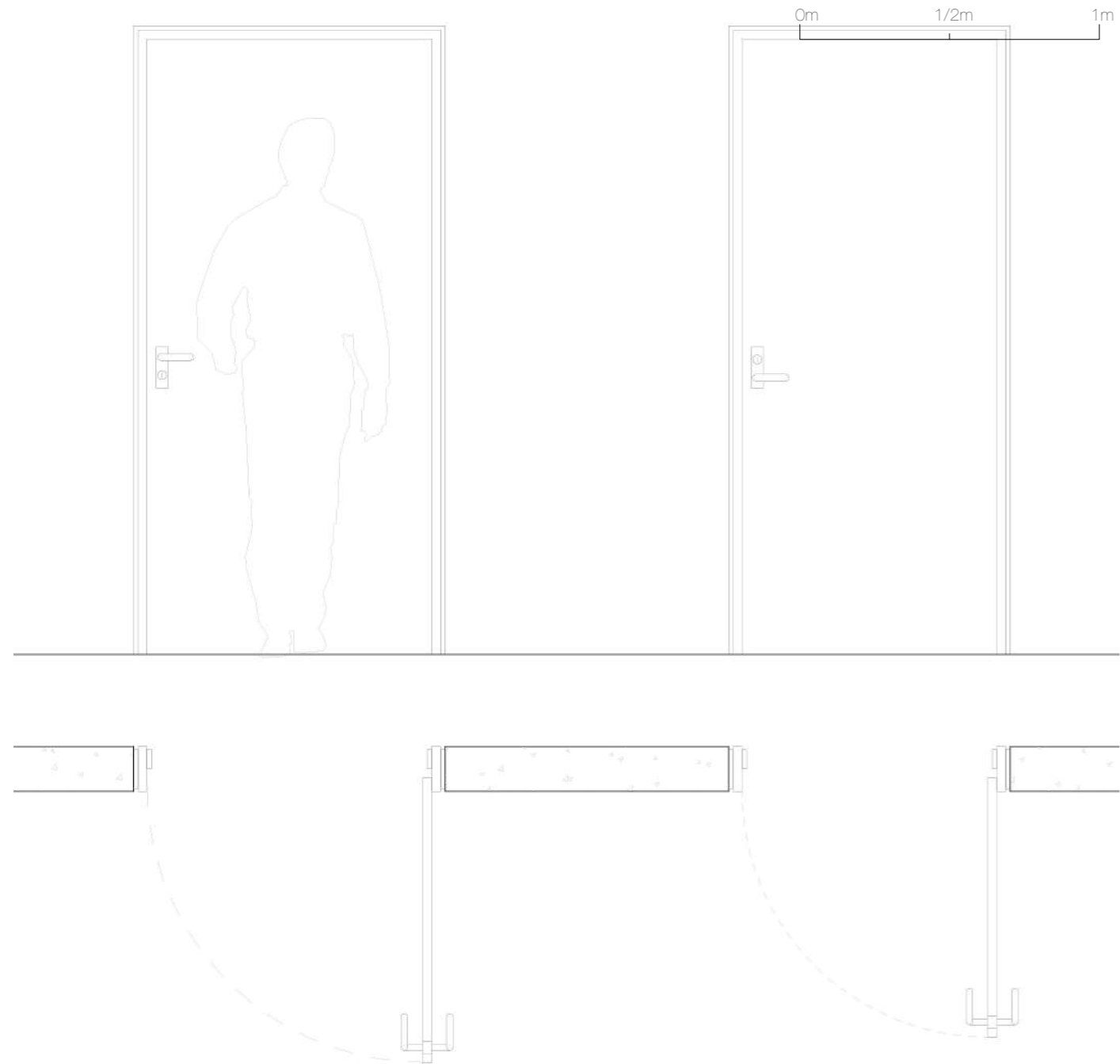


Lyskassene har også blitt bygget i en materialkoherens med resten av detaljarbeidet. Metallskivene som går igjennom og holder kassa, lyset og til slutt ender i betongveggen er i samspill med hoppetårnet og resten av håndtak. Det kan derimot oppfattes som om de er for store for den mengden lys de gir ut.

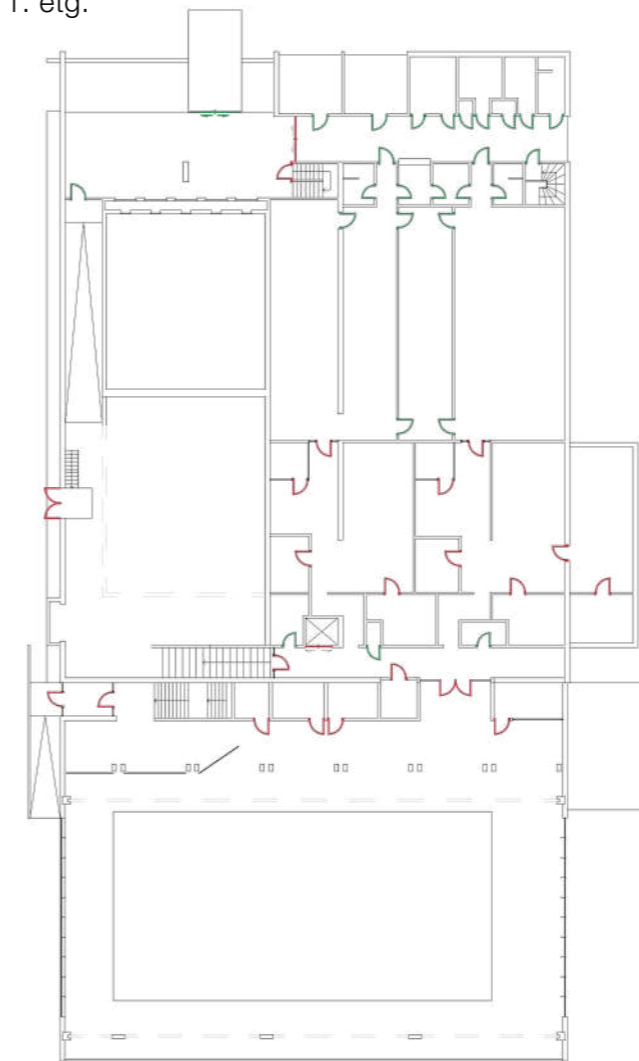


DØRER

1:20



1. etg.

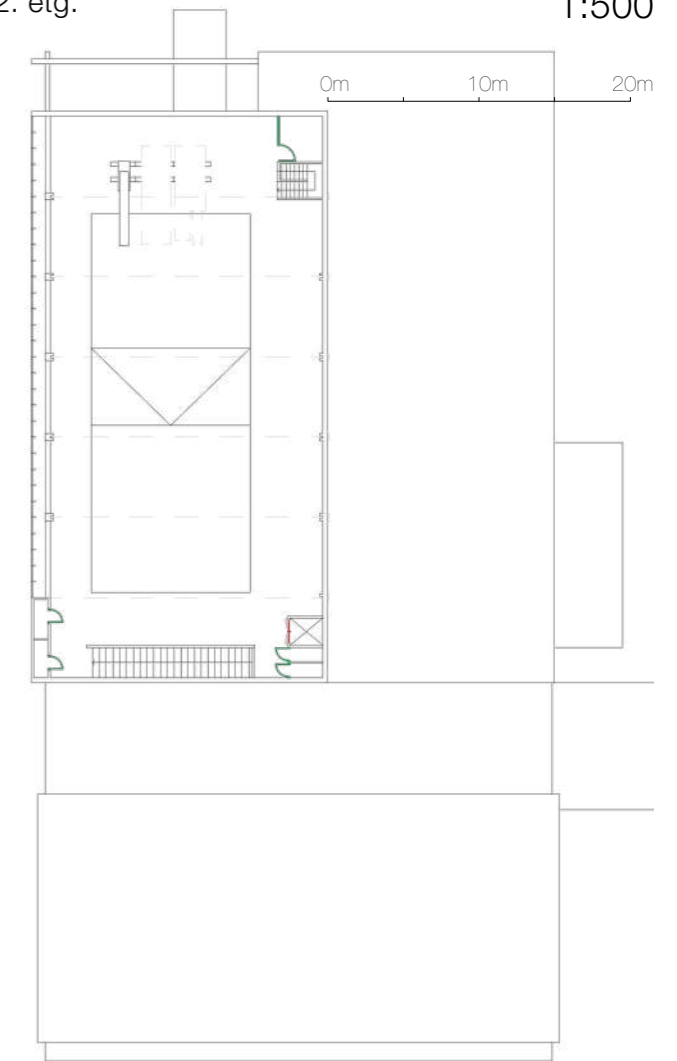


Grønn = dører fra 1967

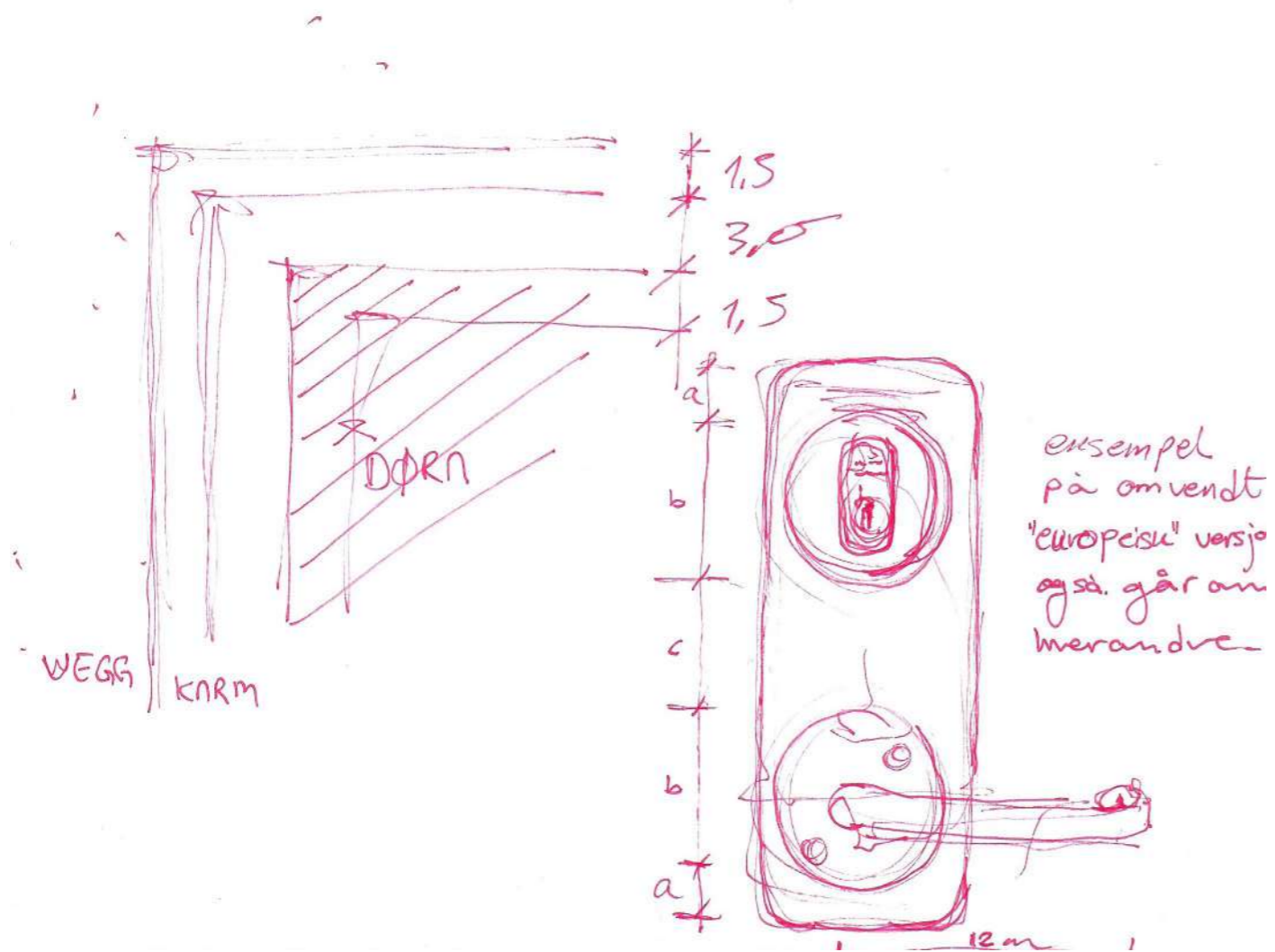
Rød = dører lagt til f.o.m. 1978 -> 2016

2. etg.

1:500

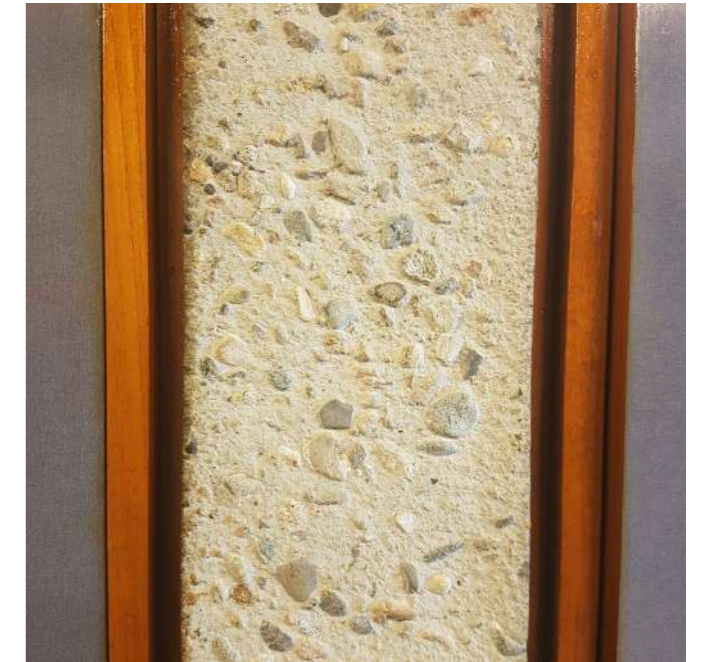
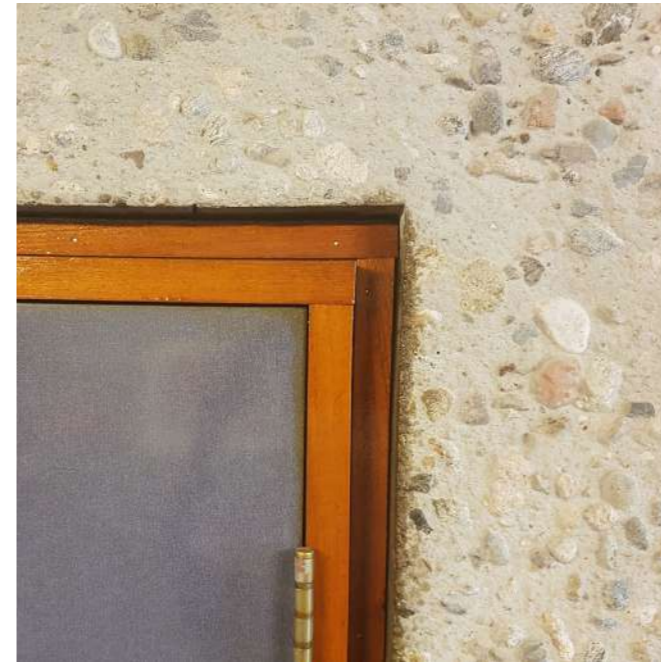


Heilt opp i nord av planet, i vestibule, kan man se de nye dører som har kommet som følge av brannkrav. Oppe i hallen er den eneste nyinstallerte døren, den til heisen.

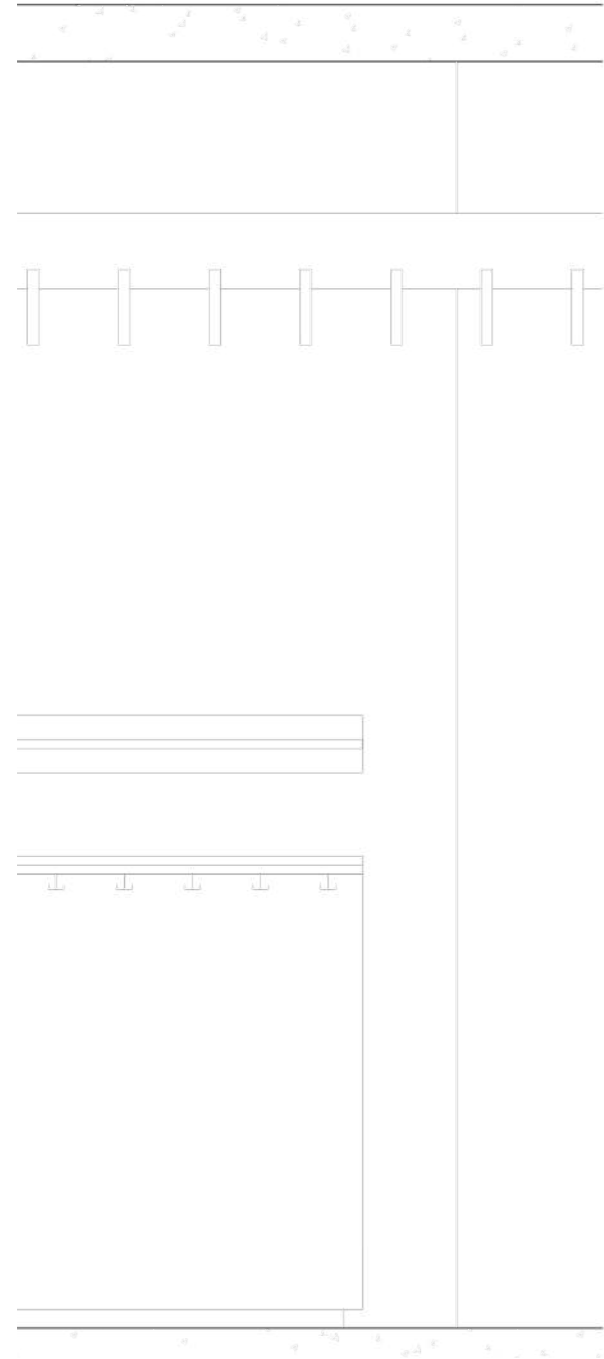


Dører laget i teak med blågrått treplate panel og rustfrie dørhåndtak. I etterkant har nye dører blitt plassert på steder der før ikke fantes dører som supplement for nye brannkrav. Av de originale, har dørene inn til badstuene blitt byttet ut med glassdører på slutten av 2000-tallet.

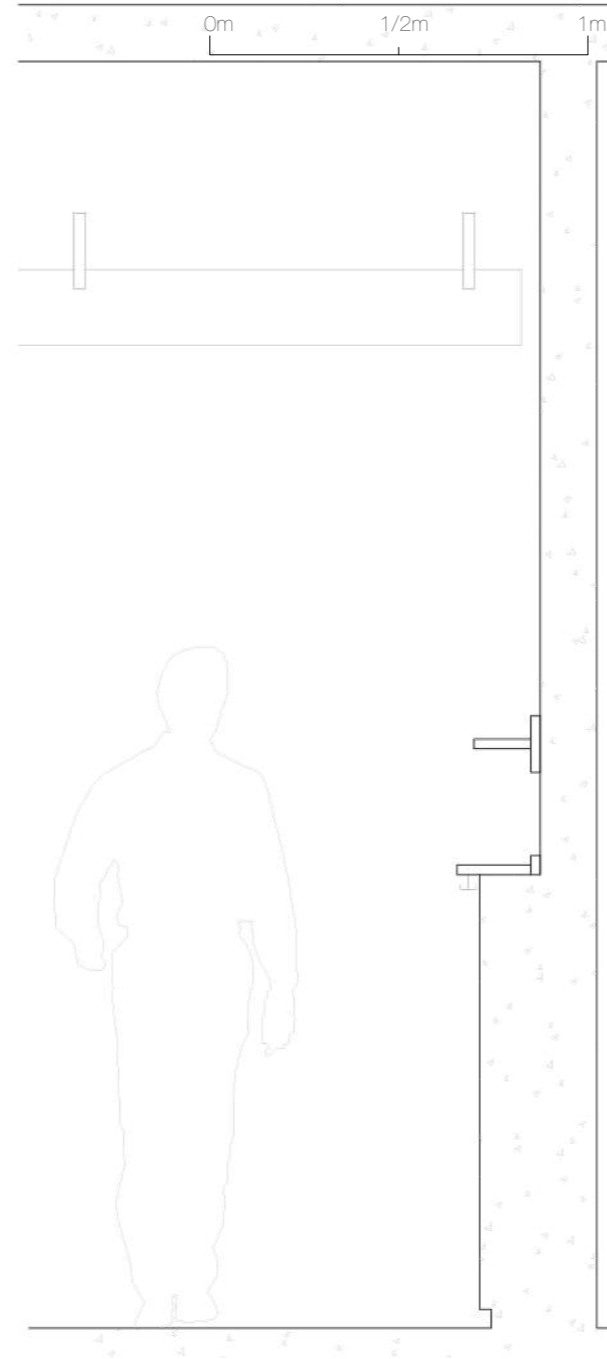
De gamle dørene fra 1967 er i likhet med veggene de er montert i, meget solide. De gjenspeiler holdningen til det hardføre ved bygget og er bygget i samme materialpalett som garderobebåsene. Dette gir en mer intuitiv forståelse av hvordan garderobebåsene fungerer om man er i svømmehallen for første gang.



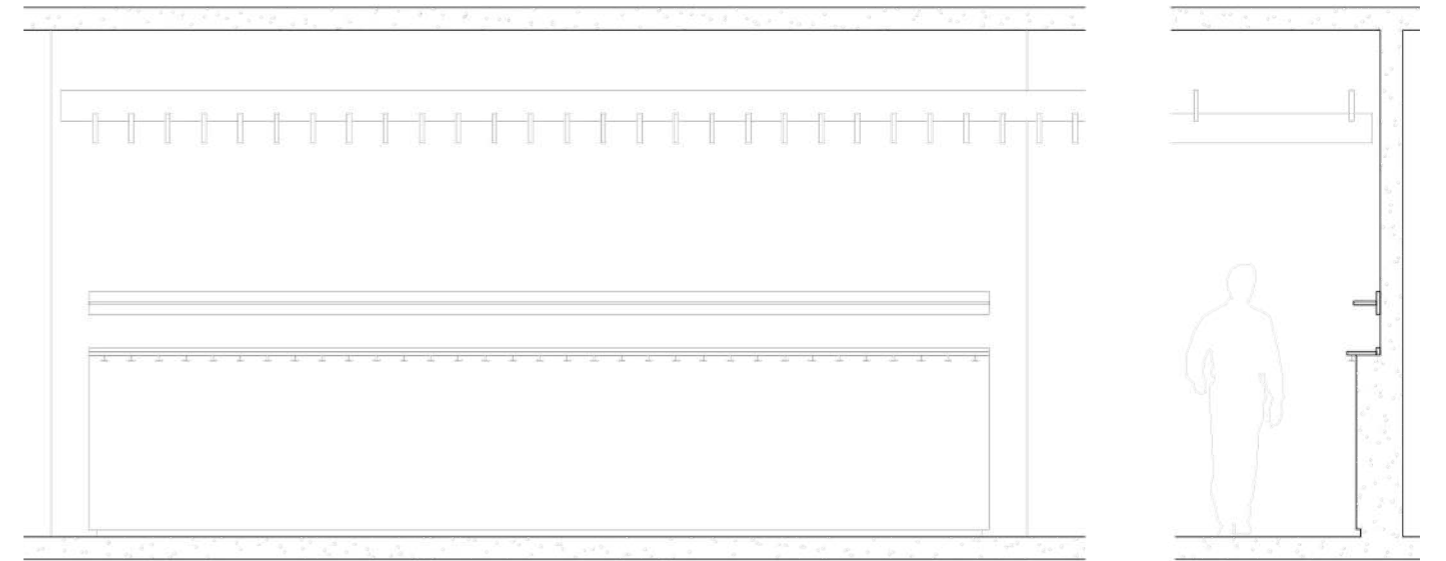
OPPHENG FØR DUSJENE

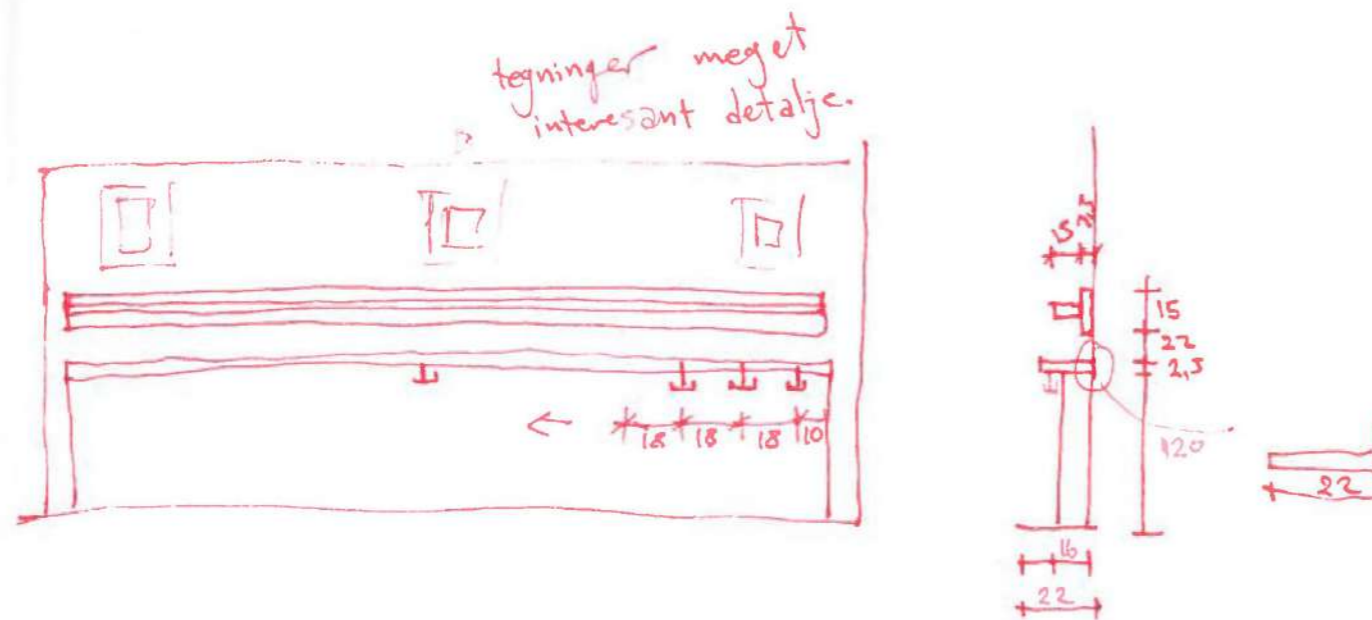


1:20



1:50

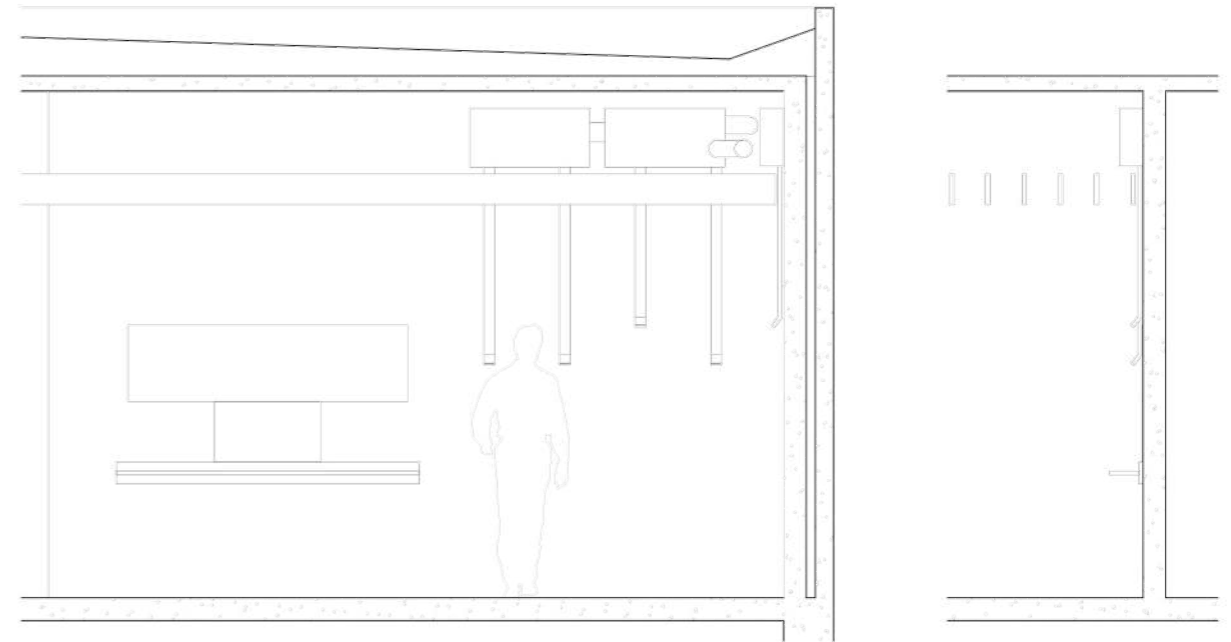
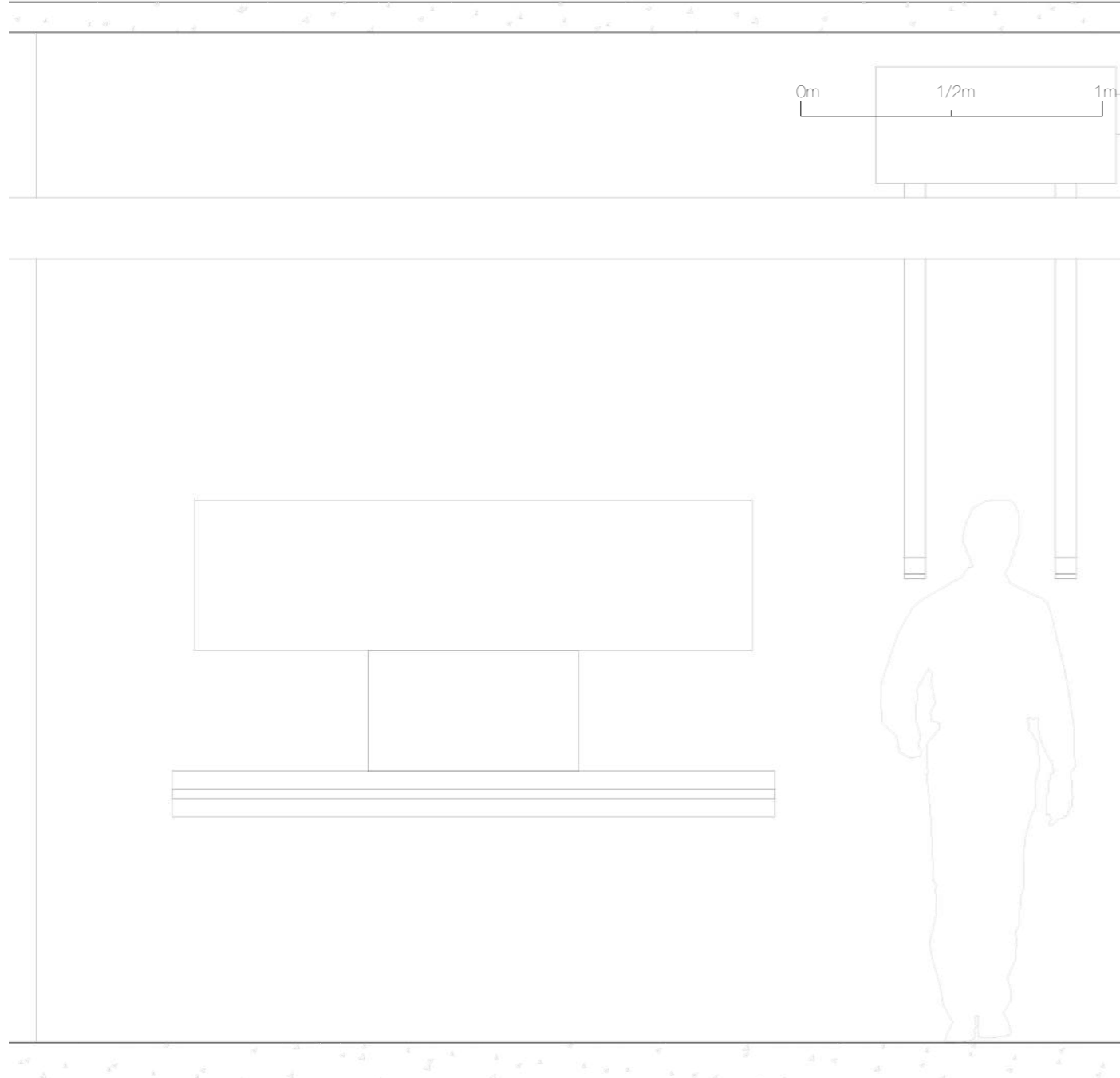


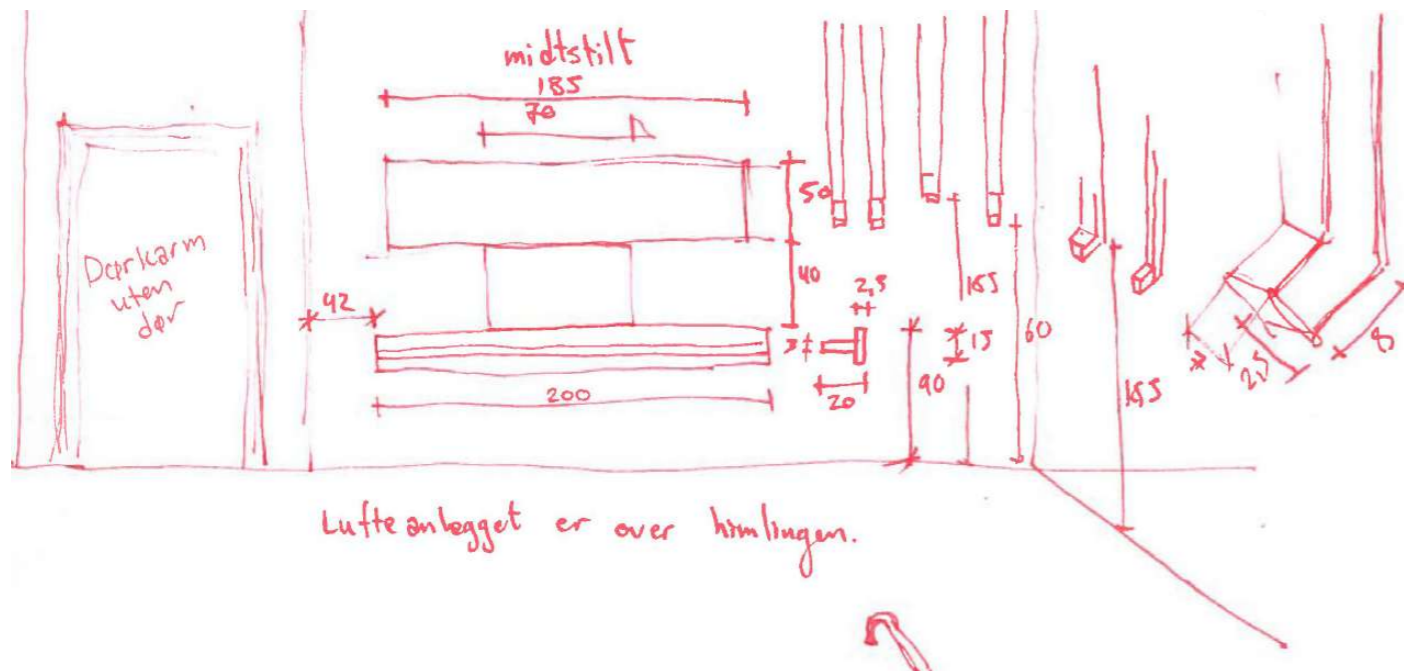


Integrert inn i den bærende veggen, hyllen til oppheng av poser og tøy før dusjene. Tretype, ukjent.

En liten detalj, men viser godt til hvordan man tenkte i prosjekterings- og byggefasen. I stedet for å ha en enkel utkragning i tre, ble denne hyllen støpt sammen med resten av veggen. Noe som tydeliggjorde den og funksjonen, og garanterte for at den blir der så lenge hele veggen står.





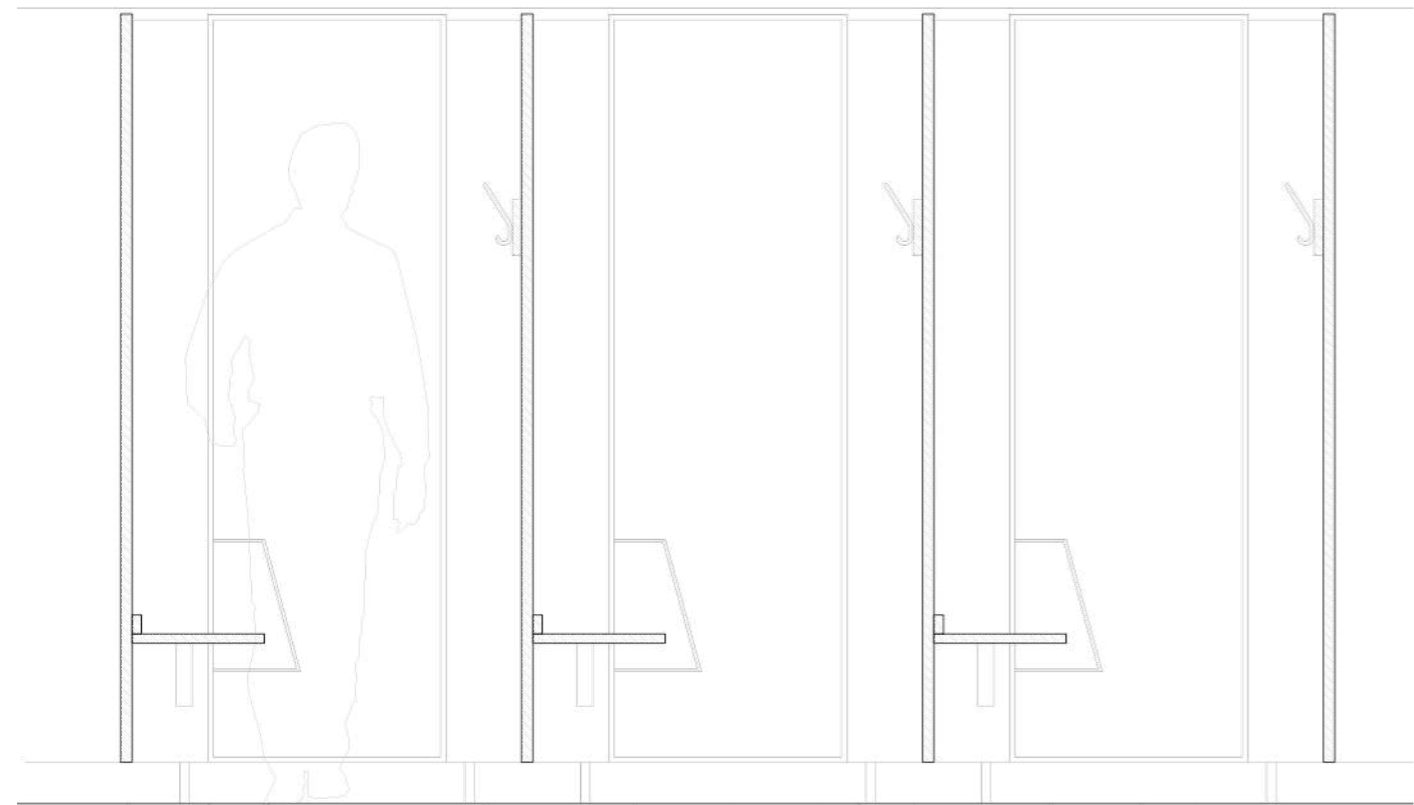
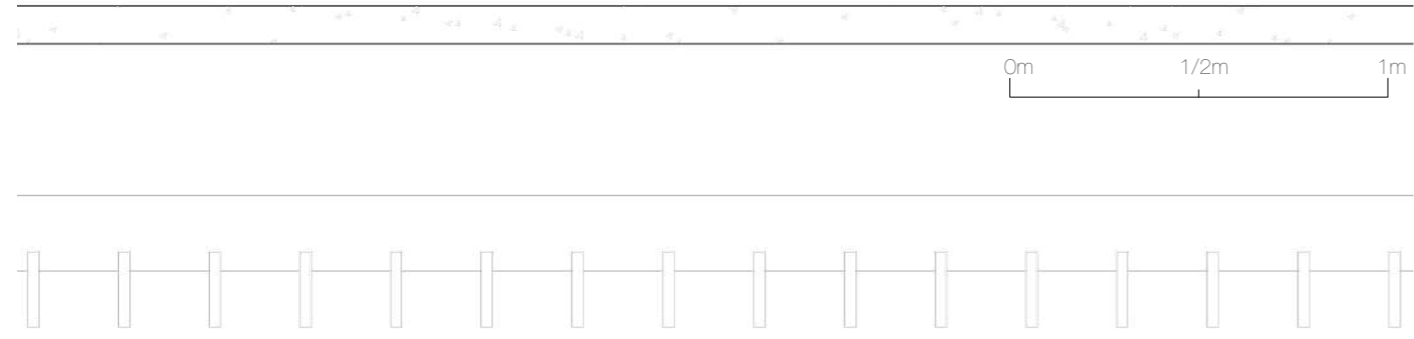


Ved inngangspartiet til garderobene, speilveggen og fastinstallerte hørføner. Merke seg det lavere speilfeltet som del av design for de aller minste. Tretype, ukjent.

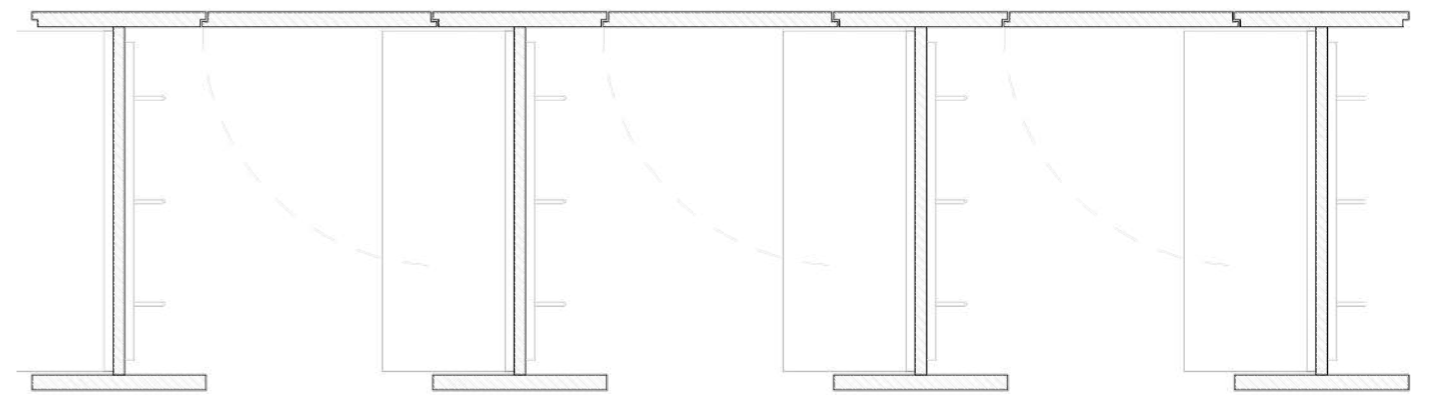
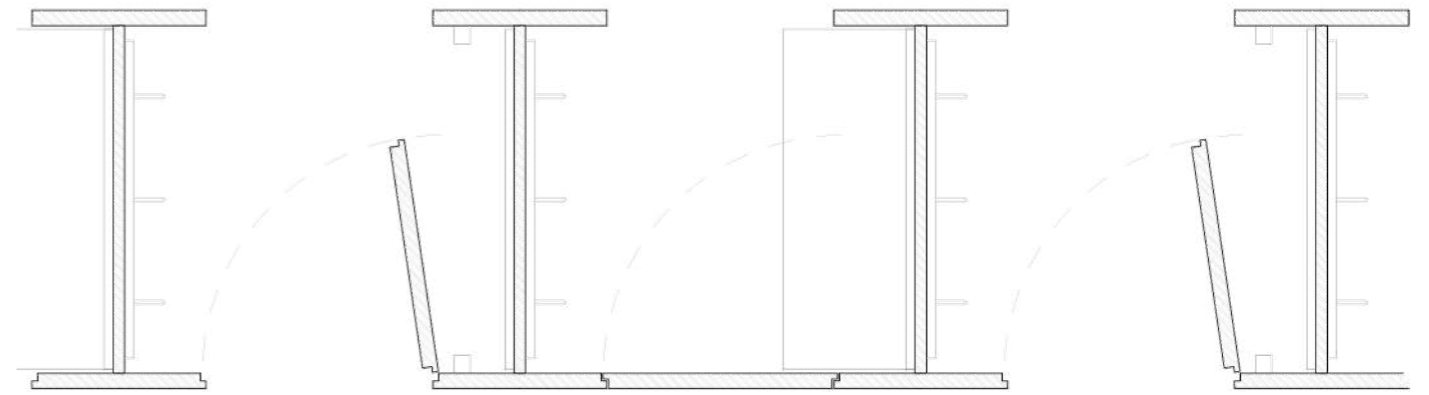


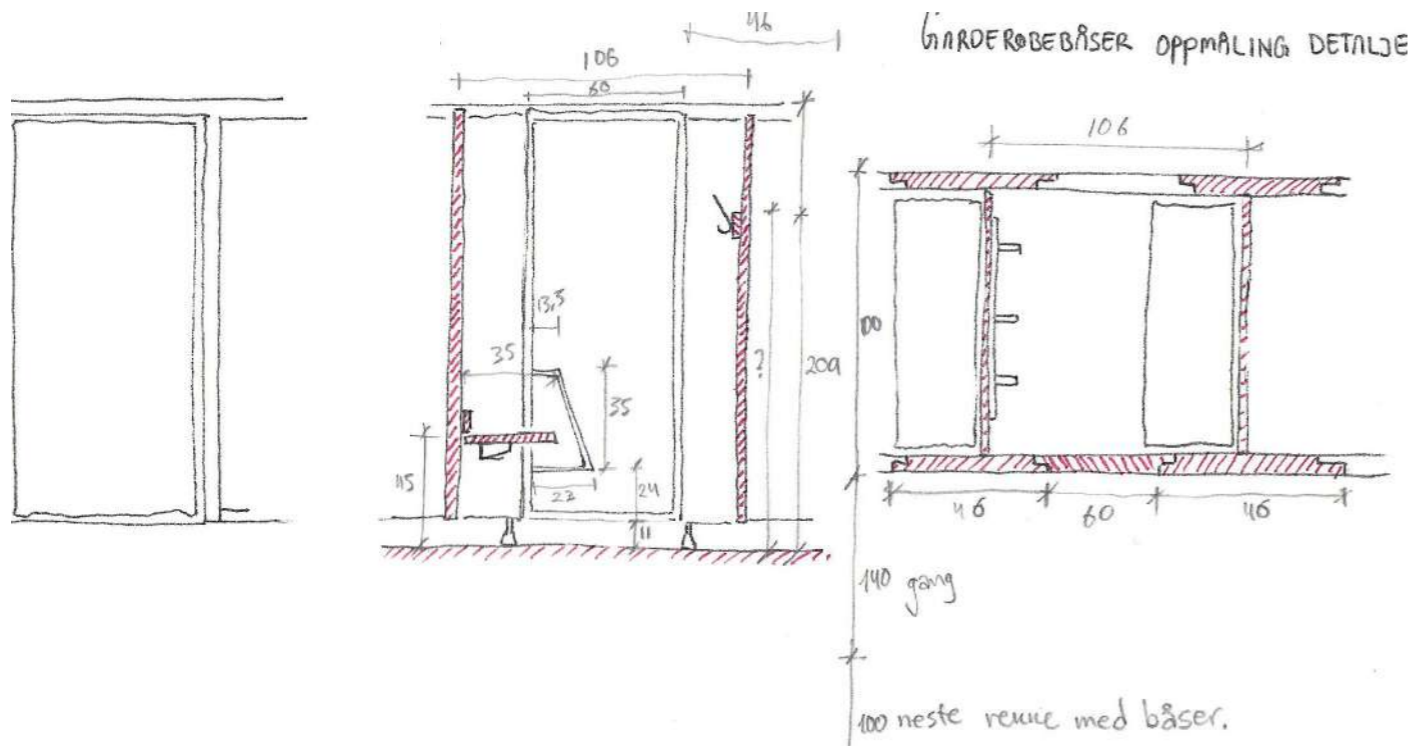
GARDEROBER

1:20



1:20

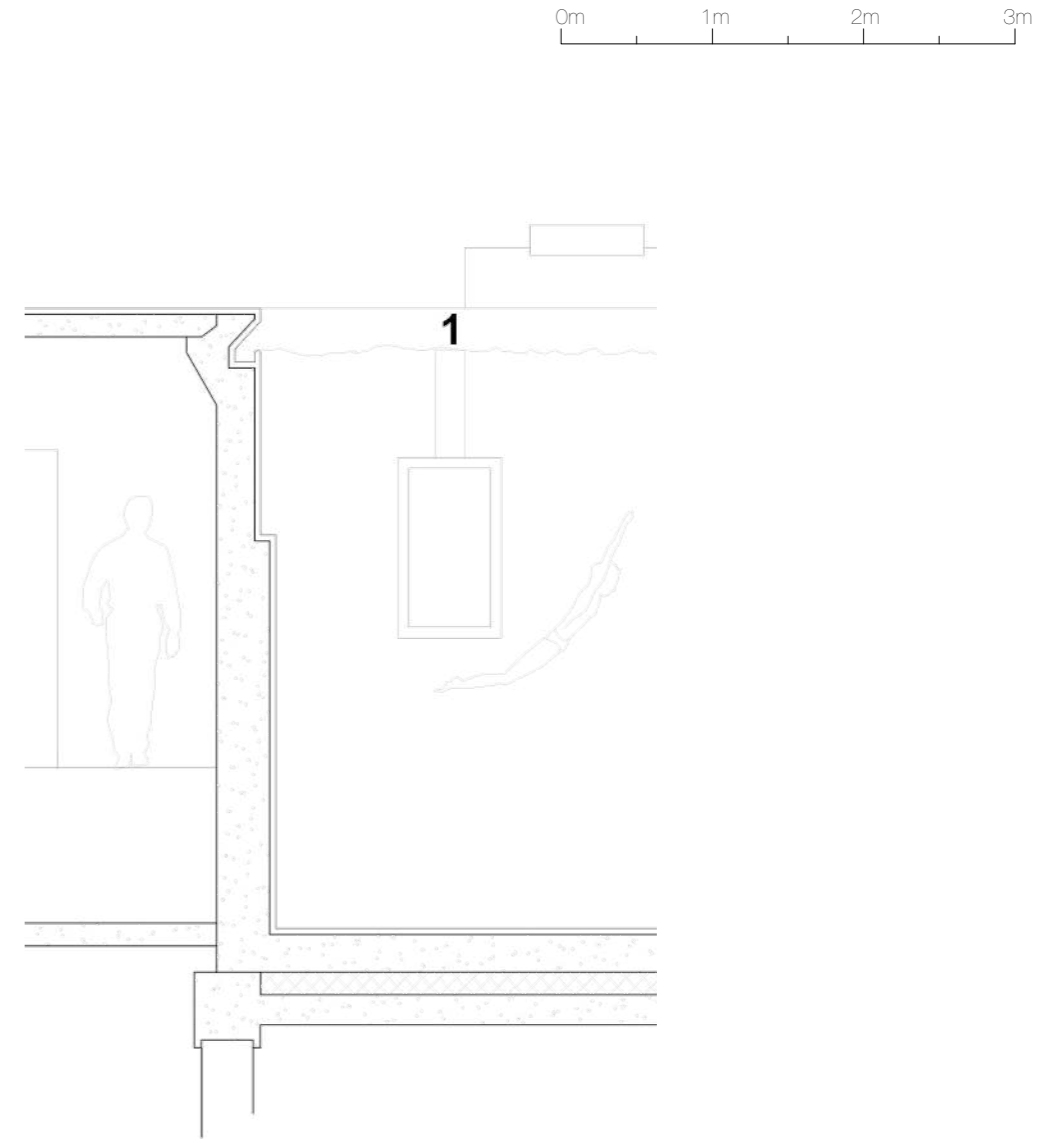
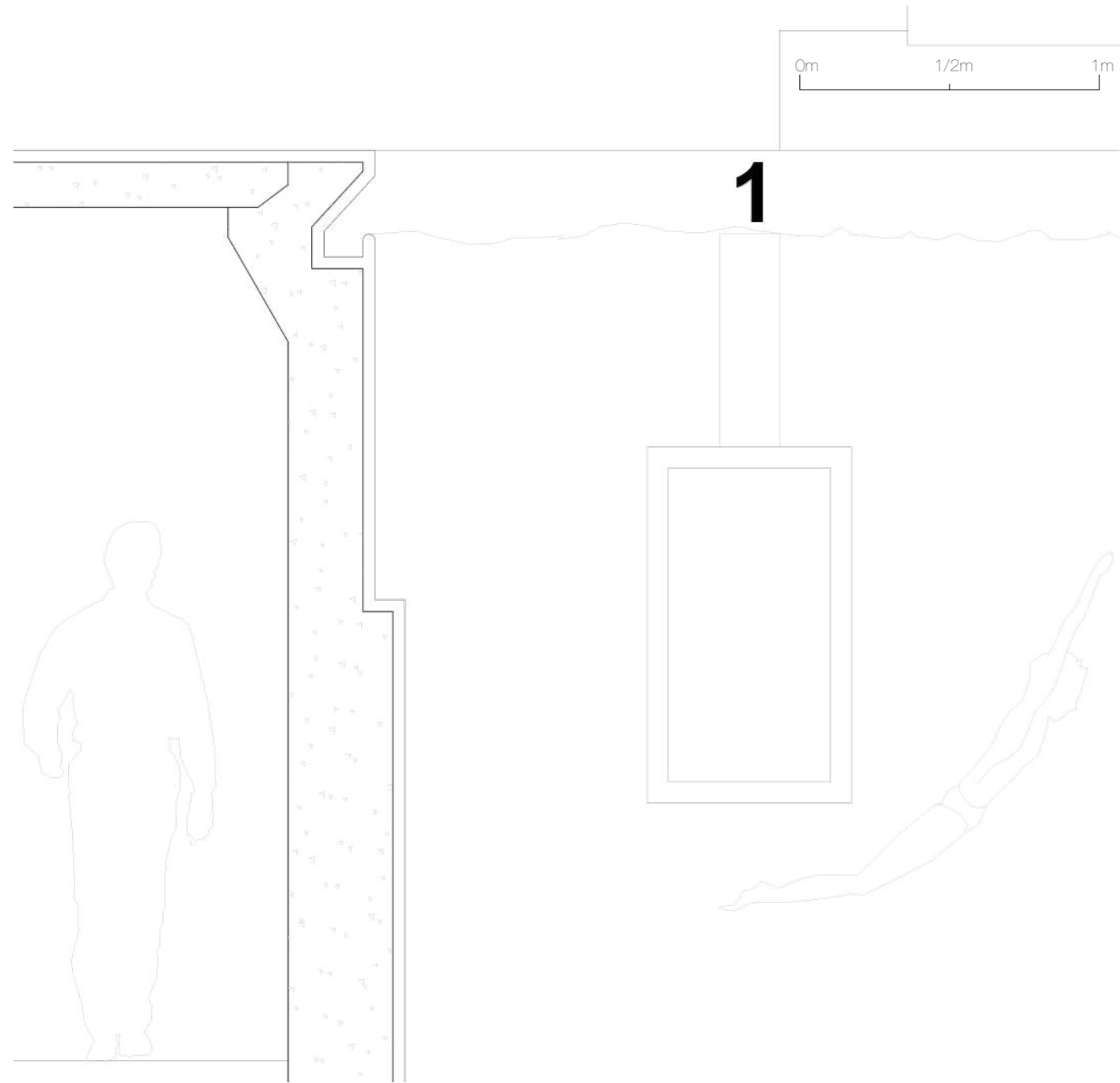


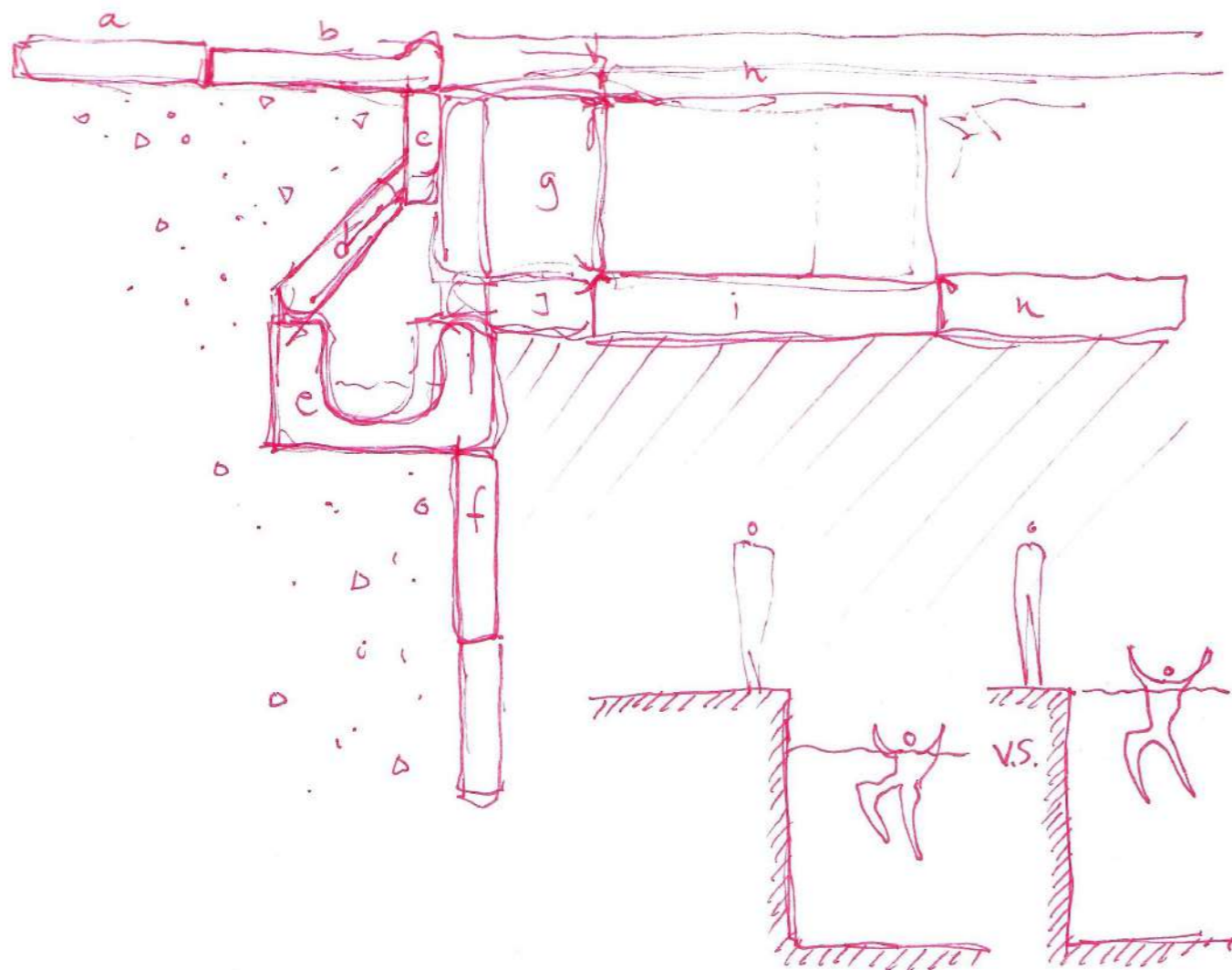


Arkitekttegnet og del av den opprinnelige innredningen fra 1967. Utsyrt med lite speil og oppheng i hver bås.
Tretype, teak.

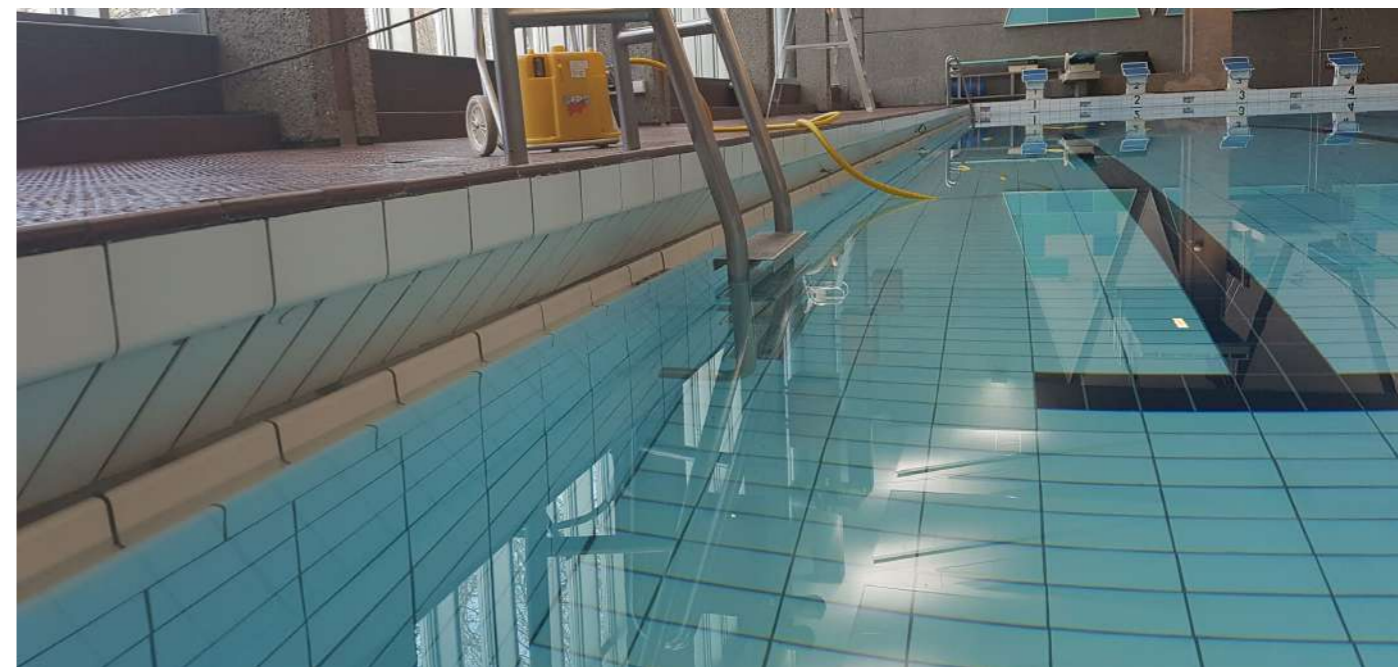
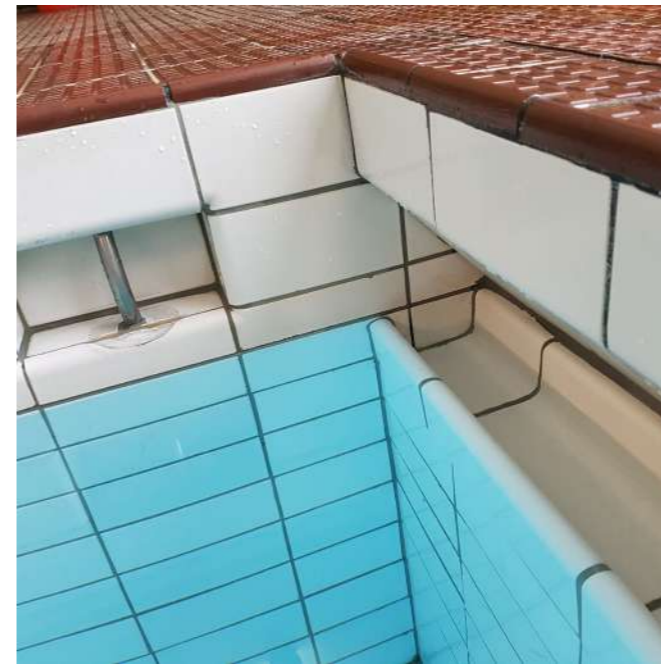
Denne garderobeordningen tar i utgangspunktet for mye plass og er en luksusvære (plass- og materialmessig) få anlegg kunne unnet seg i dag. 53 år senere fungerer de derimot fortsatt like bra og har i likhet med stevnekontoret fellestrekk som gjør dem lette å vedlikeholde og bruke.





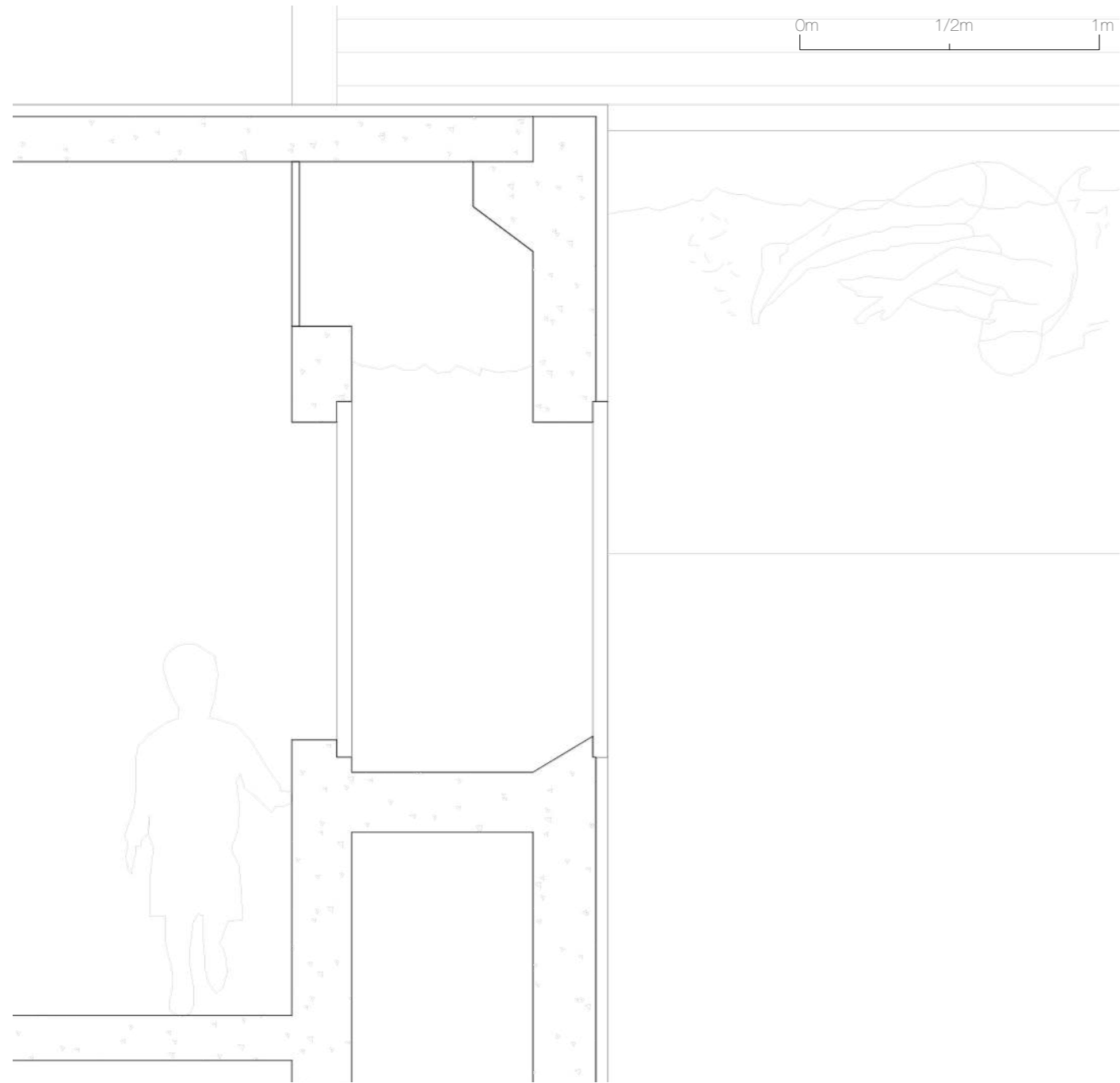


Bassengkanten er oppført i den gamle stilen som man begynte å fase ut av byggepraksis allerede i 1971. Flisene er i all hovedsak originale fra 1967 med untnaksfelt byttet ut i midten av 1990-tallet.

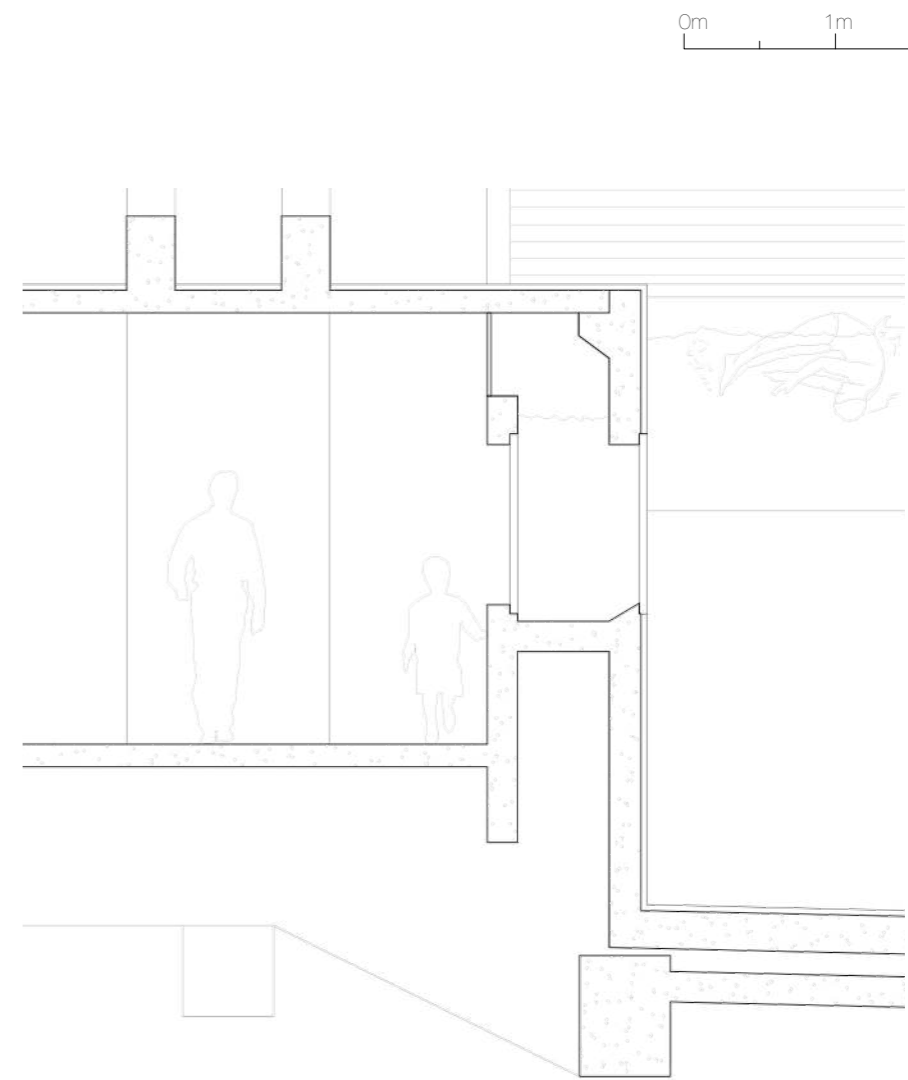


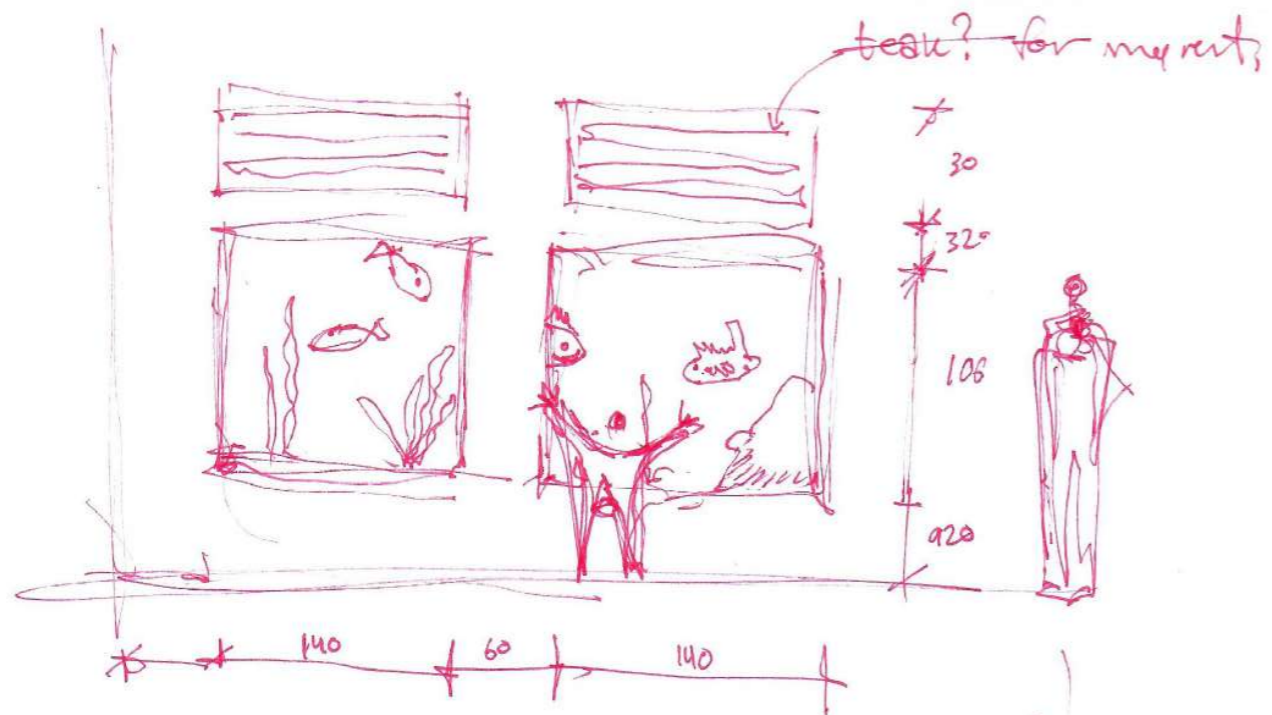
AKVARIET

1:20



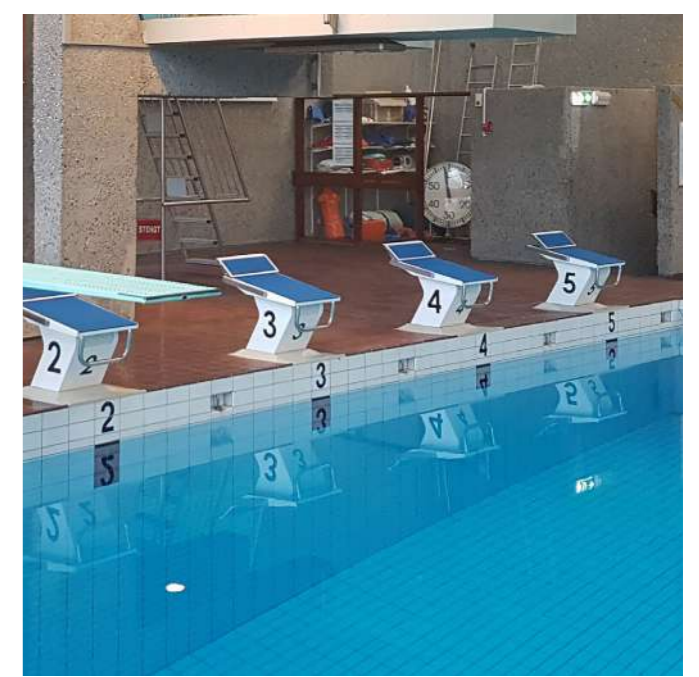
1:50





nevne noe sted at også Fredrik Lund husker dette anvariet fra da han var liten og kom her for å svømme hele veien fra ~~Holmestrand~~ med sin storebror. Horten

Akvariet var del av originaldesignet. Hvert glassvindu mot vestibylene har et åpent felt over seg som man har tilgang til akvariet for vedlikehold. Pumpene og renseanlegg for vannet stod helt mot vest i akvariet.





TILSTAND

Tilstandsanalysen tar for seg de forskjellige elementenes fysiske stand slik den er i 2020. Noen av detaljene fra forrige kapittel vil komme igjen her, men tematikken vil være som nevnt.

126	Dører & Vinduer
128	Akvariet
130	Bassenget
132	Dusjene
134	Himling
136	Taket i 1967 Hallenz
138	Fliser

DØRER & VINDUER

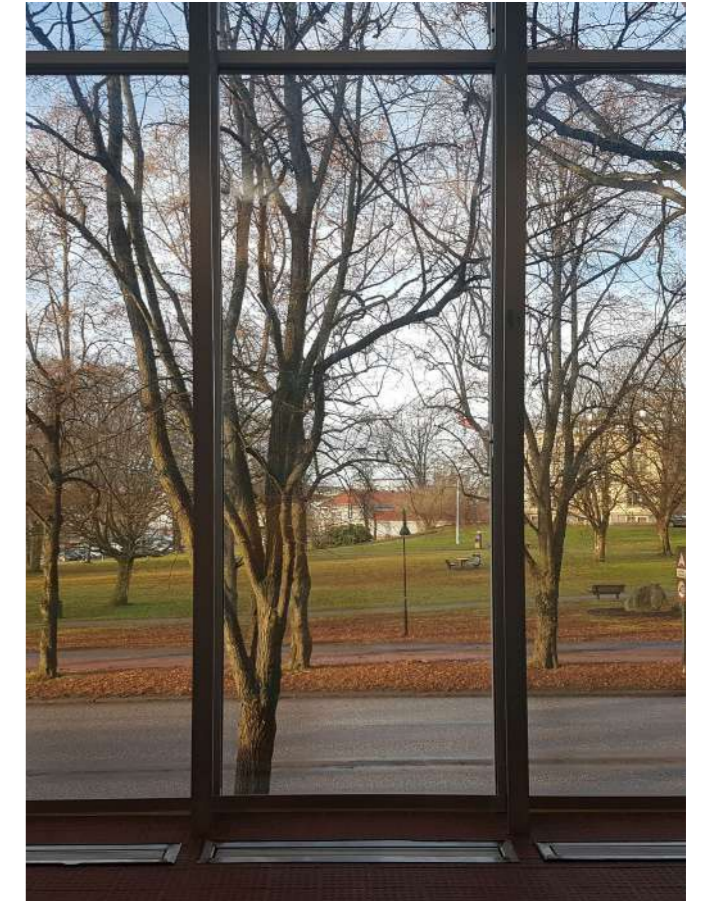


De originale dørene fungerer meget fint den dag i dag. De eneste som har blitt byttet ut er de som var inn til badstuen og toalettet i garderoben. De er bygget av råvarer ment å vare og holder seg like flotte nå, med jevnlig beising og god vedlikehold av personalet i Svømmehallen.

De nye dører som har kommet opp som følge av nye brannkrav og regulering er av forskjellige materialtyper og stiler.



For å bedre imøtekomme de stadig strengere energi og issolasjonskrav ble hele den store vindusrekka i 1967 hallen byttet ut da ventilasjonsanlegget også ble montert. Disse nye vinduene er av samme dimensjon som de gamle og de ytre listene er i samme materialitet som de gamle var i. Eneste betydelige forskjell ser man i energiforbruket.



AKVARIET

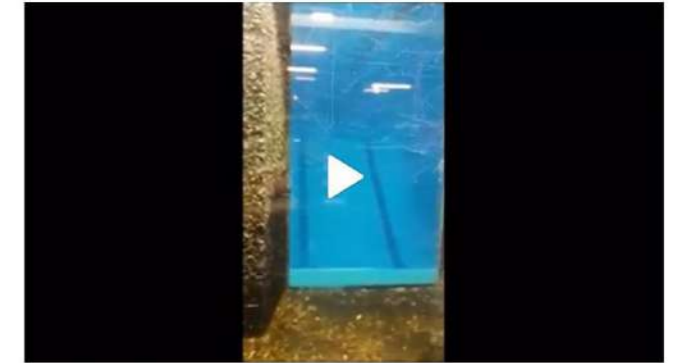


Lekkasjer fra bassenget og inn mot akvariet begynte å bli en gjenganger på 2000-tallet og da en mer omfattende lekkasje oppstod i 2016 bestemte de som drifter og vedlikeholder hallen at løsningen skulle komme i form av betong.



“Vinduet” ut mot bassenget ble murt igjen og akvariet tømt for fisk og vann. Det ble installert LED plater for belysning og ut mot vestilbyen dekket man til med dekorativt plast så man ikke skulle ha innsyn mot betongen og det nå tomme akvariet.

Svømmehallen lekker igjen



Her kan du se lekkasjen i svømmehallen i Tønsberg.

Av Emma Holmøy

23 oktober 2016, kl. 14:23

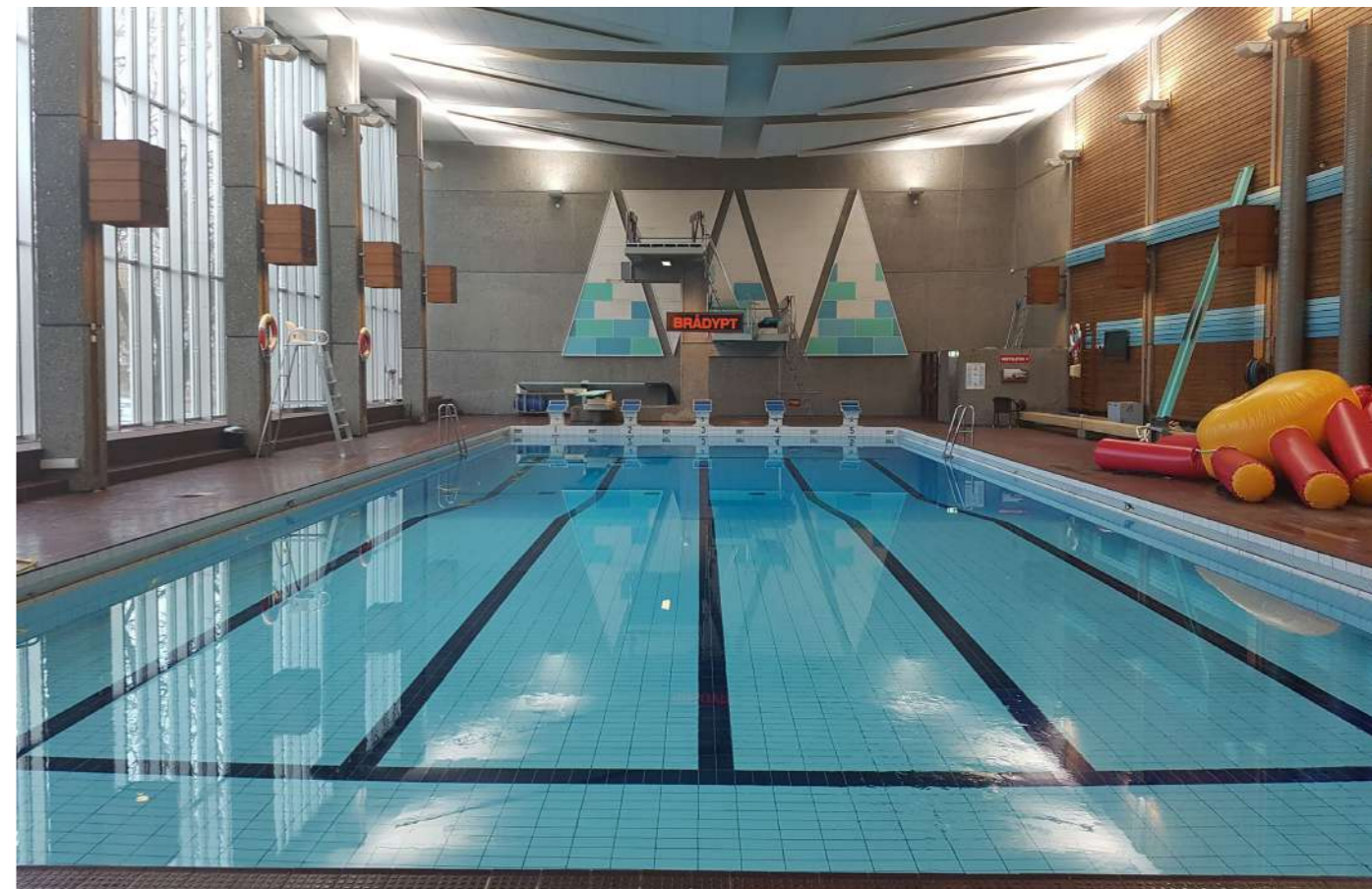
Artikkelen er over 3 år gammel

Onsdag kveld ble det oppdaget nye lekkasjer fra øvre bassenget i Tønsberg svømmehall.

BASSENGET



Det gamle bassenget har flere utfordringer som har kommet med 53 år med kontinuerlig drifting. Lekkasje i kjelleren er små og i det store ikke farlige men en ser tæringen klorvannet har hatt på betongen over det lange tidsforløp.



En annen utfordring med det gamle bassenget er den forhøyede kanten sett fra hvor vannivået er. Dette er blitt faset ut fra byggepraksis allerede tidlig på 70-tallet. Utfordringene er den økte terskelen og vanskeligheter med å komme seg opp av bassenget med en slik kant, samt dannelse av skadelige gasser som dannes over

tid når klorvann er i kontakt med fett og luft som blir igjen i den nedsenkede gropen og de svømmende eksponeres for i større doser av over tid.

DUSJENE



Dusjbåsene i den gamle garderoben er originale fra 1967. Vanntilførsel og dusjdysene er blitt byttet ut og oppdatert med mer vannsparende systemer så man står igjen i dag med flere varianter fra flere perioder. Dette er et eksempel på hvordan ønsket om optimalisering ikke helt gikk gjennom og man ender opp med å bruke mer penger grunnet den korte levetiden på utstyr.



Da tilsynet ble gjort i 2016 påpekte byingeniøren at man skulle se mulighet for utskifting siden de i dag er i dårlig stand, men det ble ikke påpekt i avisinnlegget om hvorvidt dette gjalt de nyere dysene eller de originale båser.

HIMLING



Deler av den originale himlingen har blitt byttet ut med dagens standard. Hvordan dette påvirker luftgjennomstrømning og hva skjer med den fangede varme og fuktige luften når den kommer over de hvite panelene er usikkert,



De fleste rommene har fortsatt den gamle himlingen slik tegnet av arkitektene, den holder seg godt og man kan se inngrep i himling der det en gang var åpent så overlyset kunne komme ned helt ufrostrret.

TAKET I 1967 HALLEN



Av alle utfordringer som har preget Svømmehallen og over perioder vært en vedlikeholdsbyrde har ikke taket hatt mange konkurrenter. Den utfordrende formen som samler på vann og ellers veldig tynne betongen (10cm i følge konstruksjonstegninger) har blitt kraftig svekket av klorgassen. Deler av taket har flasket og man har av denne grunn måttet stenge over lengere tid.



I et forsøk på å minke fremtidige skader har man som følge av dette måttet installere mer omfattende ventilasjonsanlegg som kan skifte fortære ut det øverste luftlaget i 1967 hallen.

Formen på taket i hallen er en sekvens av syv slakke nedoverpekende rektangulære pyramider. Dette resulterer i at om det er en lekkasje i ytre membranen (over betongen og isolasjonslaget) så vil vann samles opp og over tid gjøre skade på (pyramide)betongen.

FLISER



Det er observert totalt 13 forskjellige fliser i den gamle hallen, samt to nye typer ment å supplere de gamle som er ødelagt. Mesteparten av flisene er originale og ble satt på plass av danske entreprenører. På midten av 90-tallet ble deler av flisene i bassenget byttet ut. De er i god stand den dag i dag.



De nye feltene er enkle å få øye på ettersom de ikke er helt i samme dimensjon, mønster eller tekstur.

Dimensjon 14,5x14,5 cm

Nye fliser varierer i dimensjon og tekstur alt ettersom når de er blitt montert. På grunnlag av dette kan man se forskjellig grad av etterstrebing i å etterligne det originale.



ARKITEKTONISK ANALYSE

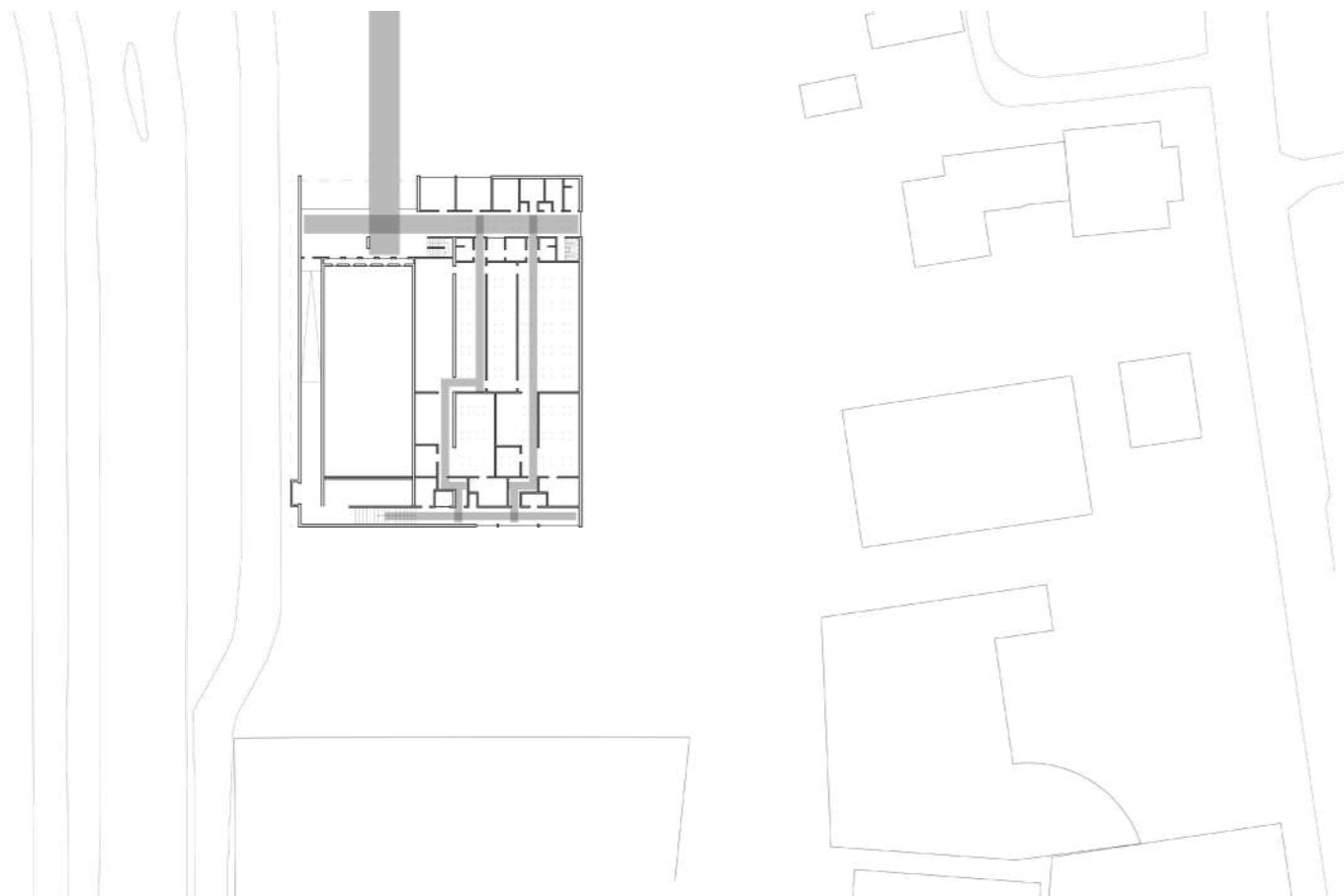


I dette kapitlet vil det bli sett nærmere på (trekk ved byggets) design- og formgrep, som gir Tønsberg Svømmehall den spesielle karakteren- og (i mine øyne) status som bevaringsverdig. det er fokkuset både på de større trekkene og på små detaljer/grep som forsterker den arkitektoniske verdien som preger dette bygget.

142	Bevegelse
144	Lysreise
150	Plan analyse
152	1967 hallen & utsyn
156	Brutalisme
158	Formspråk
160	Nye innslag
162	1978 tilbygget
166	Terminologi
168	Skisser fra Befaring

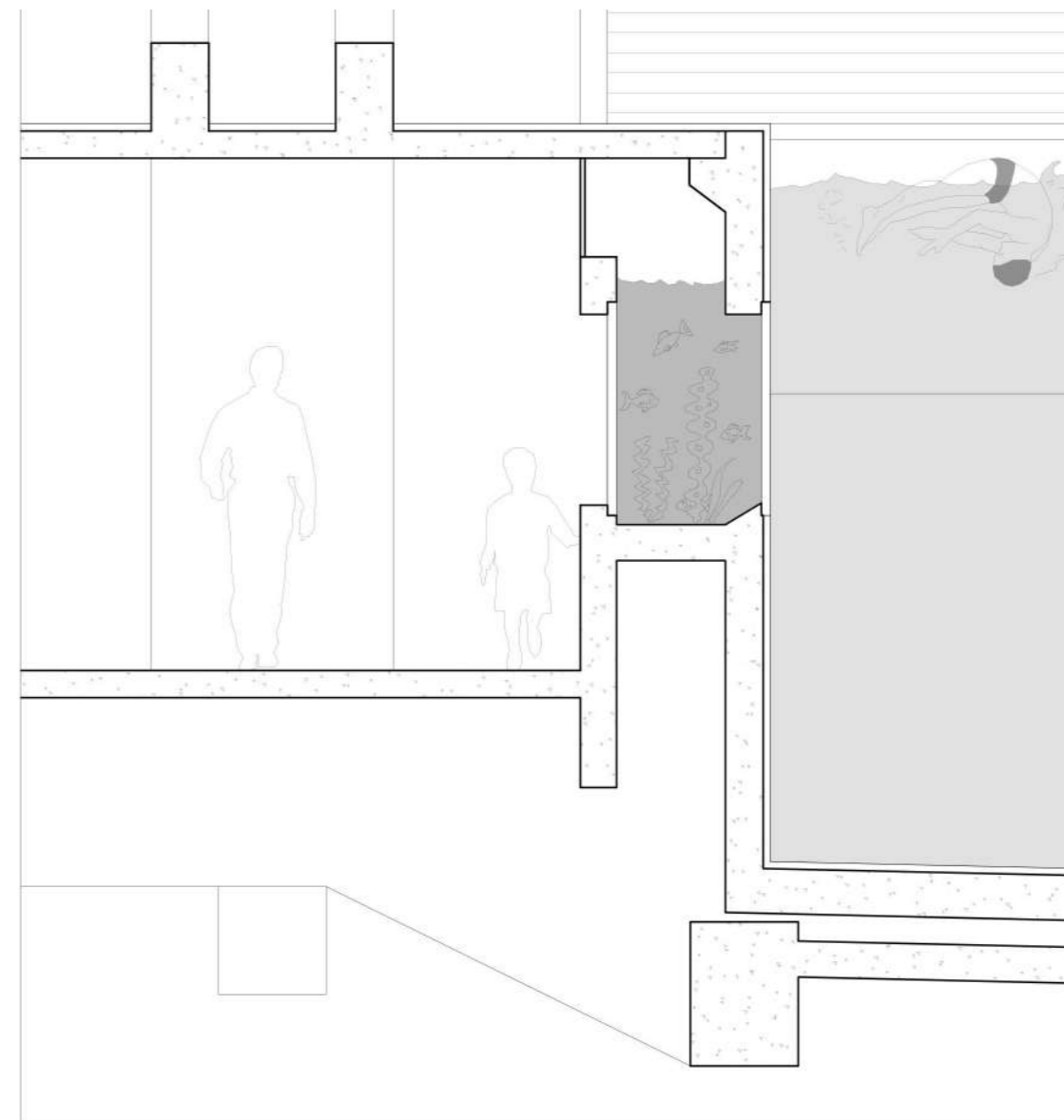
BEVEGELSE

Fullførelse av sirkelen



I sin tekst fra ATHC faget fra 2012 om Svømmehallen i Tønsberg, beskriver arkitekt (da student) Guro Wiksten Brenk et meget viktig poeng ved oppbygning og romforløpet til bygget. „Et viktig trekk ved en slik bygning er at den i utgangspunktet er delt opp i tre soner, et sted for ankomst, som videre leder til garderobene, som i sin tur leder til badefasilitetene.” Et stramt romforløp som har tydelige forventninger til

de badende gjester i hver sone. Det derimot interessante her er at i slutten av forløpet under hoppetårnene fantes akvariums vinduer som gav utsikt fra den siste sonen, tilbake på den første og omvendt. „Det disse vinduene gjør er å knytte sammen det som i utgangspunktet er en rekke hendelser til en sluttet sirkel”. Bevegelsesforløpet i bygget blir på denne måten mer tydeliggjort for de besøkende.



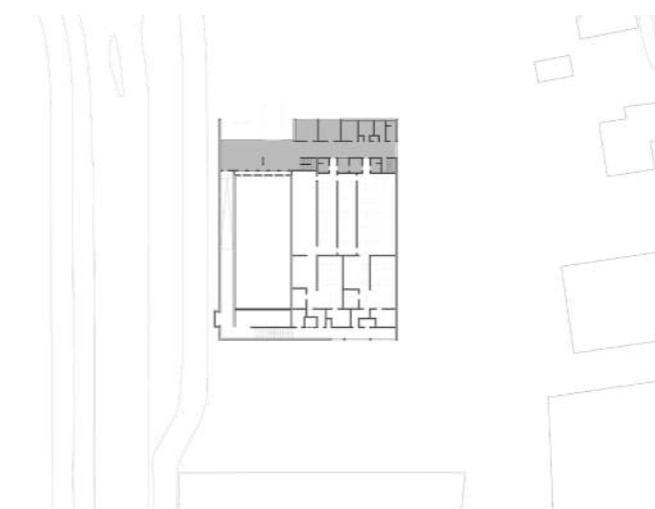
EN LYSREISE

I den originale 1967 delen



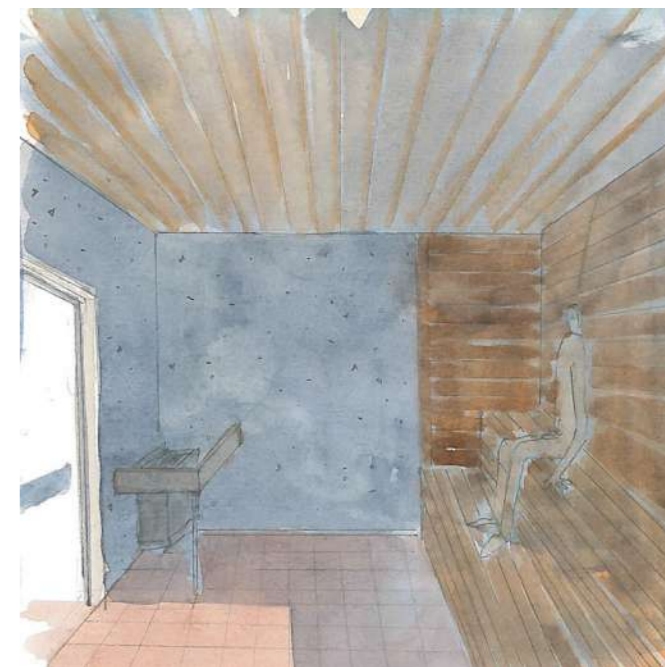
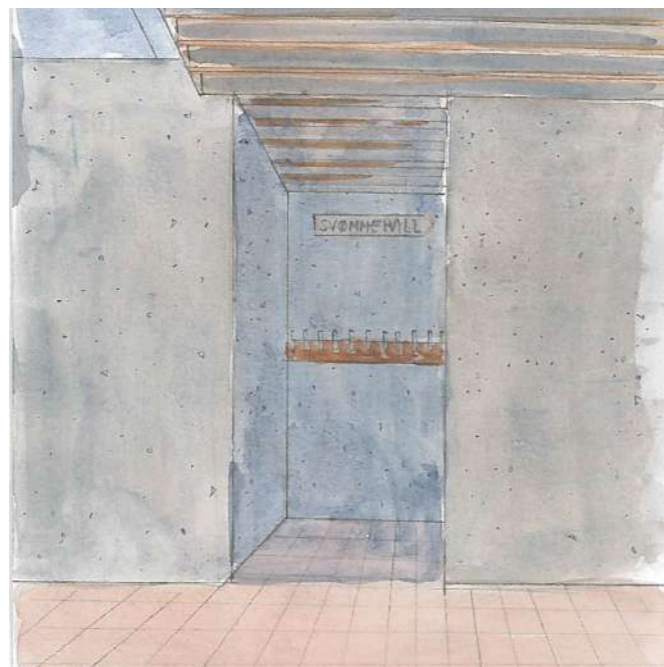
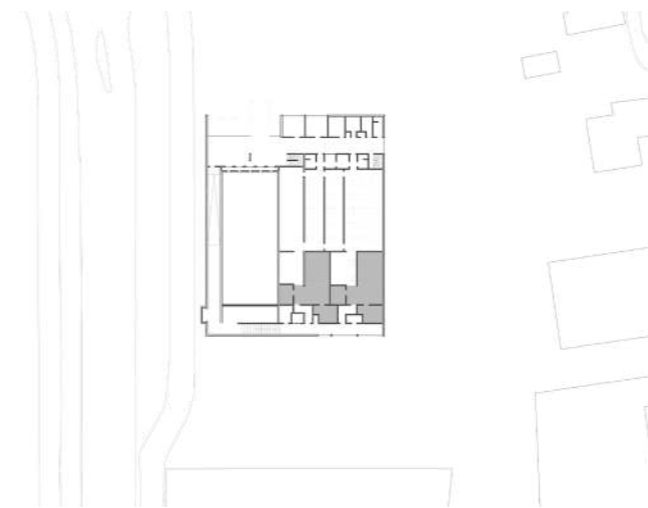
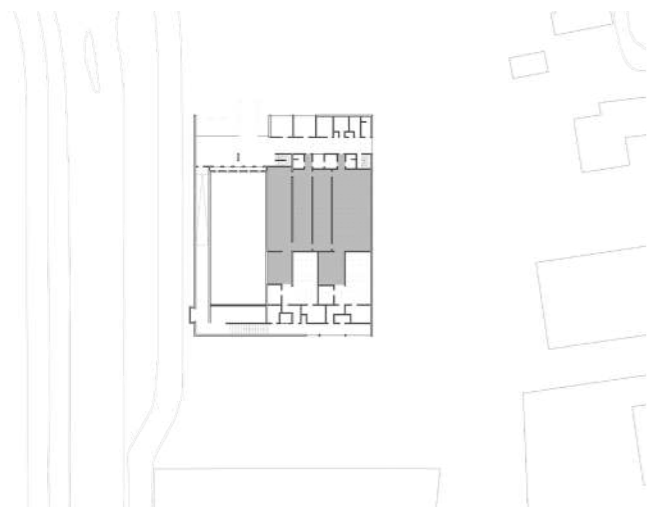
Som del av den arkitektoniske analysen tar denne lysresien seg for forestilling av romopplevelsen slik den var etter at hallen åpnet og før alle endringer kom som med tiden også endret karakteren og opplevelsen av hallen. Dette er mine egne skisser basert på plantegning og egen opplevelse.

Første møte med svømmehallen er med fra nordsiden hvorfra man ser den stramme glassfasaden som holdes oppe av tung betong.



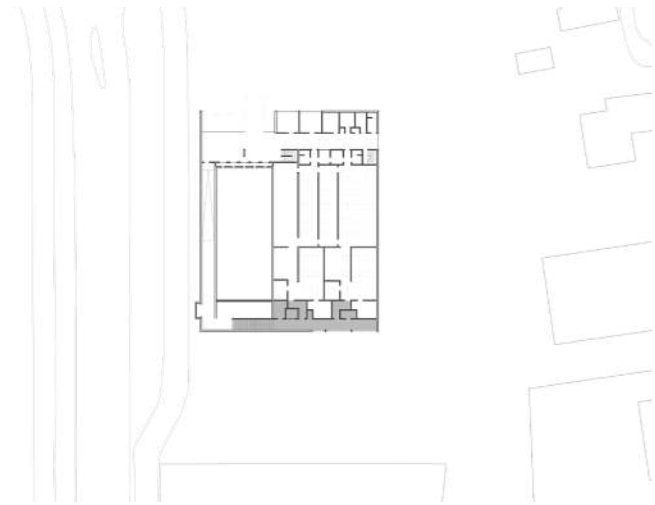
I vestibylen var den store attraksjonen akvariet og fiskene som gav inntrykk av at de svømmende var i samme vann som dem. Rett østover fortsatte gangen inn mot garderobene, kontorene til ansatte og billettsalg. Denne gangen har i enden et stort gulv til tak vindu, men var også utstyrt med takvinduer som belyste den lange gangen. De første takvinduer ble fjernet grunnet lekkasje.



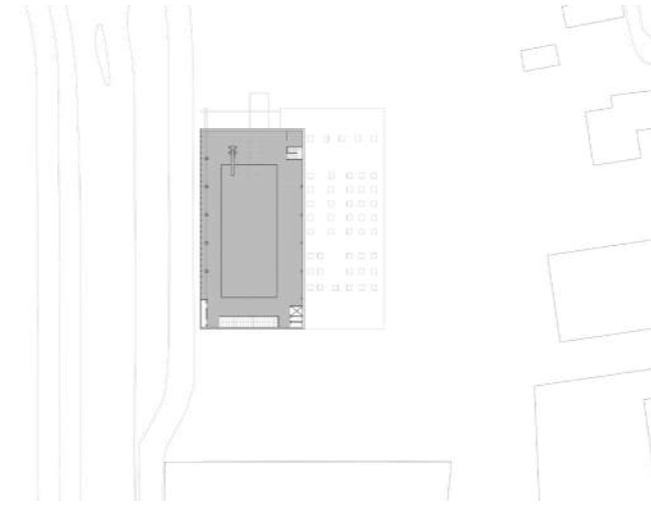


Videre inn i garderobene hadde man ikke lengere utsikt, men var preget av den nære materialiteten til bygget og innredningen, opplyst i naturlig lys. Det skjedde par ganger at folk brøt seg inn på kveldstid gjennom noen av disse takvinduene for å bade etter stengetid. Dette gjorde at enda flere ble tettet til.

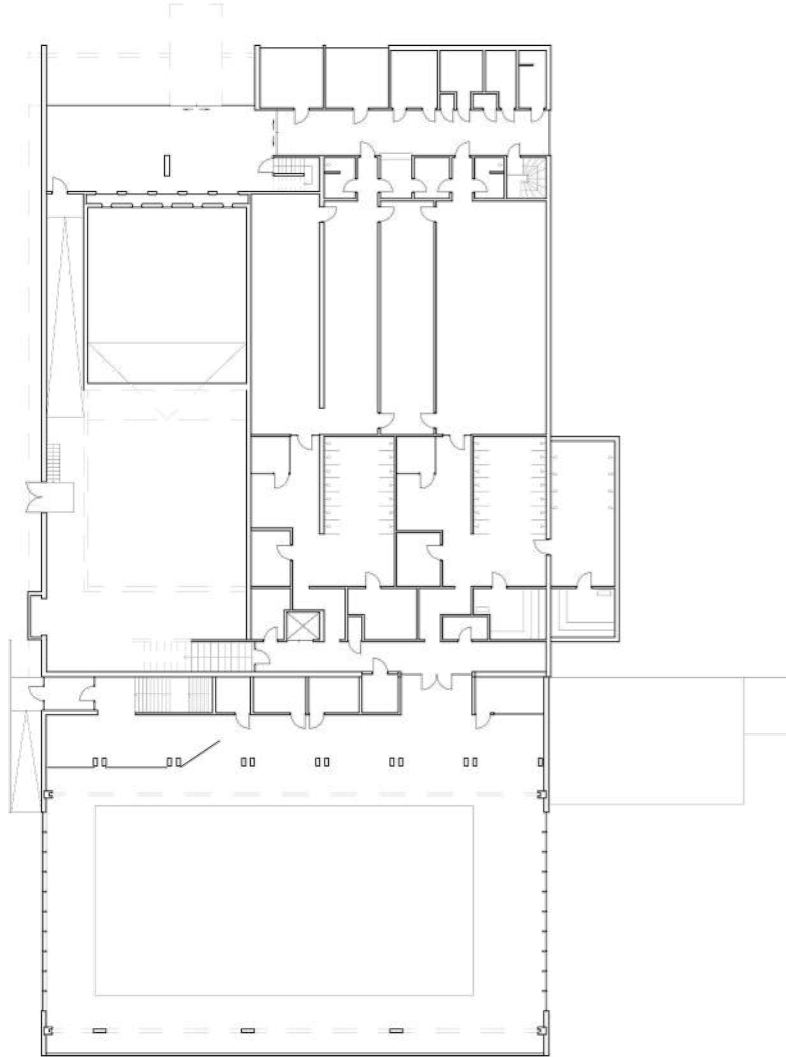
Videre etter garderobene kommer man til dusj og badstue. Dusjene var opplyst med takvindu også, mens badstuen fikk være en varm hule av betong og tre som det naturlige lyset gjennom glassvinduet i døren fikk komme gjennom og skimte om det var noen der inne for de utforsående. De siste takvinduene forsvant da enkelte ble fersket i å titte ned på besøkende som dusjet.



Videre kom man til en gang som går parallelt med vestibylen og den lange gangen før garderobene. Denne hadde før 1978 bassenget kom, et vindu med utsikt til sør og ellers en tydelig retning vestover og opp mot trappa. Mer en det kunne man ikke se. En tydelig retning og lyd fra rommet som den lange trappen endte i med sterkere og sterkere lys jo lengere opp trappa man gikk.

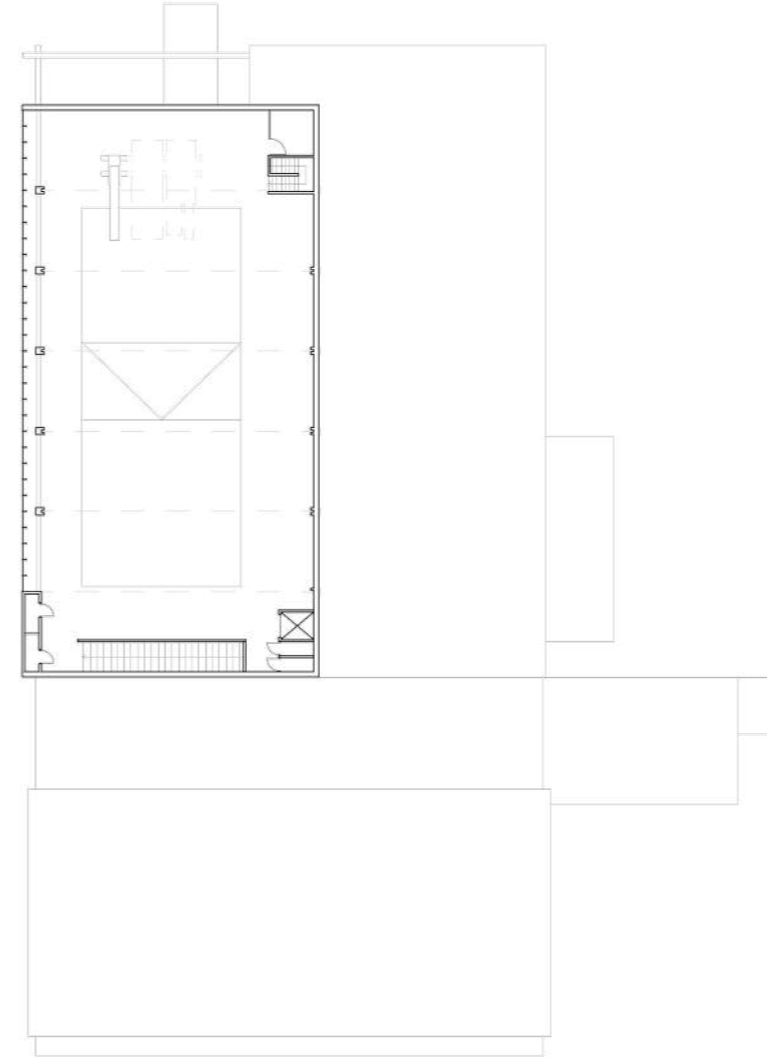


Til slutt var man der. I den store hallen opplyst av naturlig lyst som kommer gjennom det store fasadevinduet mot vest. Speilspill i bassenget av trekronene på utsiden og en oversikt av Gunnarsbøpark og de forbigående i Stoltenbergs gate.



Som en forlengelse av det som har blitt sagt i bevegelsesanalysen og lysreisen gjennom bygget er det her fokus på planen til Svømmehallen som en helhet. Den inngående 1967 delen er bestående av et meget stramt romforløp med tydelige retningsakser og lite rom lek innad i gridet.

Opprinnelig skulle det komme mer mot øst, men den økonomiske rammen satte et stepper for dette. Av den grunn, er det i den retninger at planen gir rom for eventuelle utvidelser eller muligheter til endring. Fordeler med et så rigid oppsett er følelsen av orientering i rommet samt sparsommelig bruk av alle kvadratmeter.



En kan se at dette ble forsøkt oppfulgt i den senere 1978 delen i sør. Ut ifra plan ser det til og med romslig ut rundt bassenget som ligger i midten. Her er det derfor lurt å se på snitt også for å få det helhetlige inntrykket.

1967 HALLEN & UTSYN

Det sakrale rommet

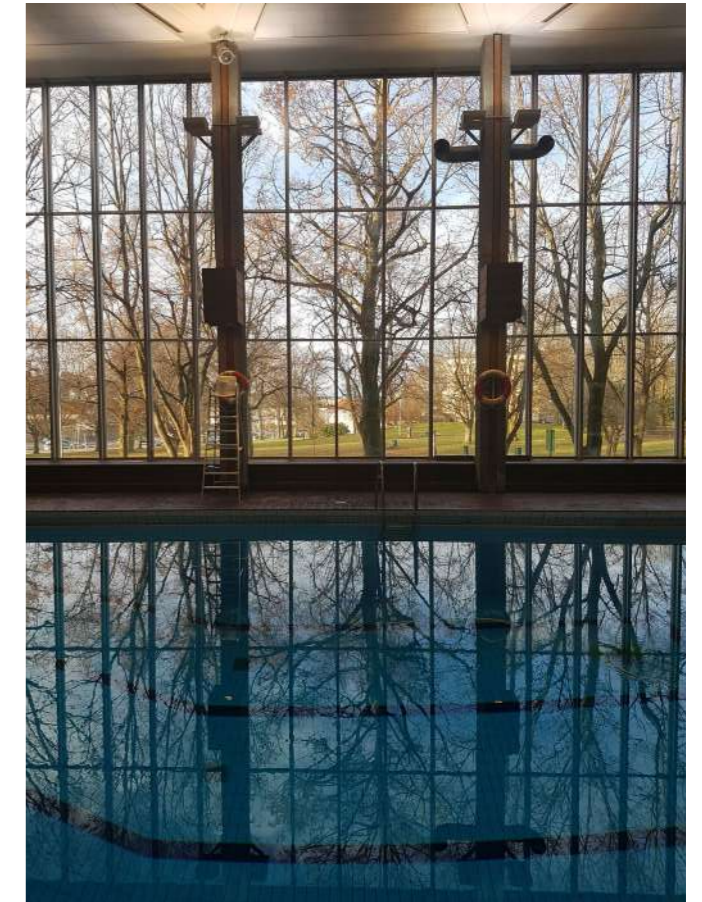


Det store rommet med bassenget som er det endelige målet for de besøkende er på mange måter mer enn bare en konkret løsning på oppgaven som sier; hus et basseng. Hevet 3 meter over bakkenivå på utsiden forholder hallen seg til en park og en travel gate med et stort fasadevindu uten at de besøkende føler seg eksponert for utenforstående. Den generøse

høyden til taket slipper inn mye lys som tilgir for at de tre andre veggflater er i solid betong. Gjenspeilingen fra trekronene i bassengvannet kulminerer oppmerksomheten og sikten mot stupetårnet i nord.



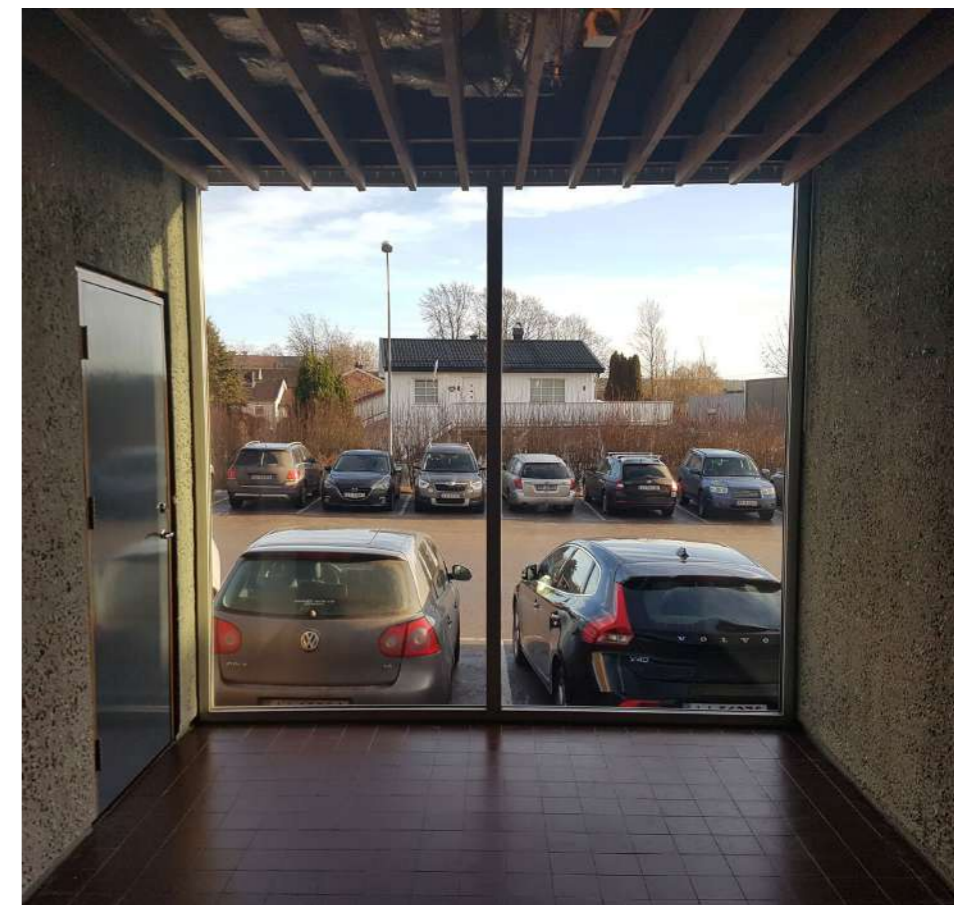
Mot øst dekkes betongen i liggende tre panel som tæs igjen i søylene i vest. Dette fungerer både som en akustisk demper, men trekker også en visuell varme fra de røde flisene og opp i rommet. Brutt rytmisk opp av de seks betongutkragninger i østveggen.





I sin utforming er Tønsberg Svømmehall et meget introvert bygg som på tross av de store sandblåste betongveggene gir klare utsynsretninger og rom for naturlig lys å kunne veilede ens retningssans. Vestibulen i nord er i all hovedsak rettet mot uteområdet og med sin store åpne glassflate på bakkenivå, sier tydelig ifra hvor inngangspartiet ligger.

Derifra rettes oppmerksomheten to steder. Inn mot akvariet og til øst i gangen som ender i et lyst gulv til tak vindu med den eneste visuelle kommunikasjon mot øst. Deretter er man beskyttet når på sitt mest nakne helt fram til man kommer 3 meter over bakkenivå i den store bassenghallen.



FORMSPRÅK



Når man går mot svømmehallen kan man fort merke seg de to hovedelementene som bygget består av. Den lave delen i sandblåst betong med bare fem vinduer på bakkenivå og en stor mørkeblå boks i glass på toppen. Hvilende oppå betongen, litt over kanten mot vest. I utgangspunktet trengte man ikke denne omfattende kledningen.

Som tidligere nevnt er tre av fire vegger i bassenghallen i solid betong. Å forlenge uttrykket til vindusfasaden så den går hele veien rundt skapte arkitektene to fordeler. Det første konstruktive. Betongen kunne nå kles inn og dermed isoleres mer omfattende, beskyttet mer mot vær og vind. Den andre fordelene går på formspråket.



Ved å kle betongen fra utsiden med de mørkeblå panelene gjorde man det helhetlige inntrykket av Svømmehallen mye mer rolig da den får reflektere himmelen. Den gjør ikke mye av seg og man kan nesten glemme at den er der. I tillegg til dette modernistiske trekket lar man de store betong flatene trekkes ut av bygget og omslutte inngangspartiet enda mer.

På denne måten tydeliggjør formen det helt hvor de besøkende skal bevege seg mot, når de skal inn. Dette fortsetter så innover i bygget og man har en tydelig følelse av at alle veggene er der de er, fordi de må være der. Selv oppheng før dusjen er innlemmet i veggene. Hver overflate og rom tjener et formål.

SANDBLÅST BRUTALISME



Brutalismens hovedtrekk er ærlig fremstilling av både materialitet og konstruksjon. En kan intuitivt forstå oppbygningen av å se på de forskjellige elementene og hvordan disse står sammen om å holde bygget oppe. Riktignok det som merker seg mest i Tønsberg Svømmehall er samspillet mellom betongen og de andre materialer som er med på å gjøre bygget.

Sandblåste overflater mykner opp det som ellers hadde vært en kald og grå flate og lar steinene komme igjennom med sine konturer og farger. En tydelig overflate som man kan kjenne på og føle varmen av i det store fargespektret fra småsteinene. Denne passer derfor meget godt sammen med den varmt fargede gulvflisen hvor den først danner en tilbaketrukket fotfuge.



Dette gjør vaskingen mye lettere. Deretter kommer håndtakene med varme tre-toner. Hvor den til slutt ender opp i himlingen mellom de oppreiste tre-paneler. Hele veggshøyden gir et rikt spekter av omtanke og smart design som tar seg godt ut i den sterke fuktigheten og høye romtemperaturen.



Til sist kan det nevnes at den ujevne konturen i betongvegger også skaper et evigskiftende skyggespill. Denne trekker litt paralleller til vannet i bassenget som også er i stadig bevegelse men fortsatt manifestert tydelig inne i sin firkantede form.

NYE INNSLAG



Når enn noe nytt blir lagt til det eksisterende kan man alltid spørre; hvor mye hensyn ble tatt til det gamle og hva var den drivende kraft bak utvalget av det spesifikke nye. Penger, reparasjonstid, fremtidig bruk, materialutvalg, estetisk preferanse, holdbarhet og mange flere er alle faktorer som kommer til og spiller en rolle i avgjørelsen. Derfor kan dette være et vanskelig tema å skulle ha en

koherent, faglig mening om. For hva syntes å ha vært en meget god løsning for 10 år siden kan i dag være en uakseptabel praksis eller noe man kan prise i skyene. Da det er sagt kan noen fellestrekk komme frem som universale i den grad at de gjerne har en verdi når de står tidens tann og er valgt med omhu for det eksisterende.



Vanntilførsel for vask av flisene skulle gjøres lettere tilgjengelig rundt bassenget og da dette skulle installeres ble materialvalget riktig gjort. Det rustfrie metallet tar fellestrekk fra hoppetårnets gelender og skiller seg ikke mye ut fra veggen den er boltret fast i. Flisene i toalettet i vestibylen. De første bildene av dem ble tatt med beundring i hvor riktig og

godt fargen og deres materialitet sto opp mot den sandblåste veggen. Deres dimensjon derimot går ikke opp med de gamle flisene og alle hjørner (med unntaket av der flisleggingen startet) er preget av bearbejdede innpassinger. Siden det ikke ble tatt hensyn til flismålene oppstår det en skala forvirring av å bevege seg fra det ene rommet med mindre fliser til det andre med større.



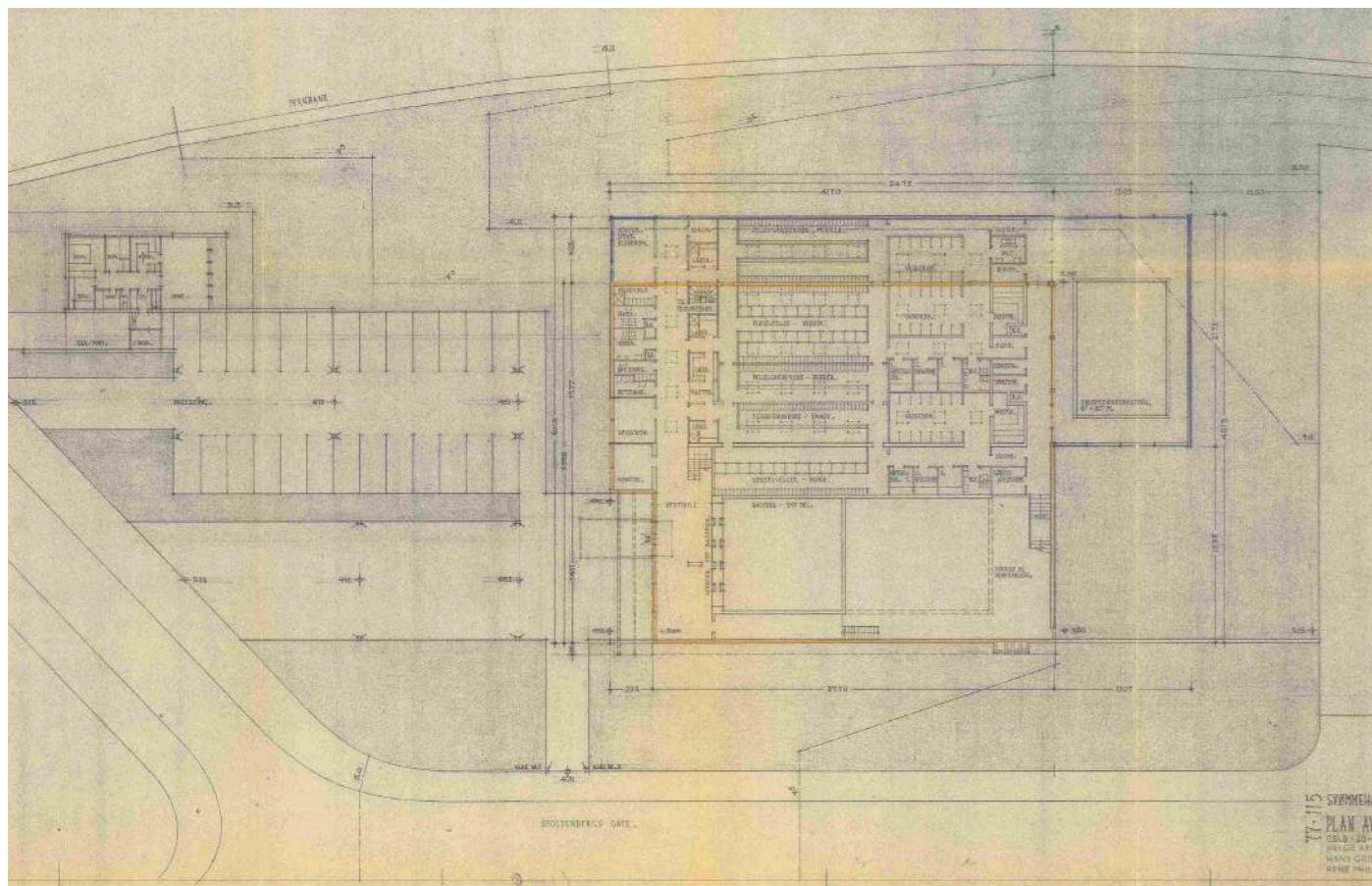
Da tilbygget stod ferdig i 1978 skulle det endelig lette på trykket og svømmehallens sprenge kapasitet. I de originale tegninger fra 1965 (neste side) foreslo Hans Grinde og Co. et todelt byggeprosjekt da det var klart at kommunen ikke hadde råd til den originale planen, men ønsket seg en mulighet til senere utvidelse om penge stod til disposisjon. Dette var et meget

generøst tilbygg med et ekstra garderobesett og et opplæringsbasseng. I en senere konkurranse overhold arkitektene samme utgangspunkt, men la til et 12,5x25m basseng i tillegg. Dette kom de ikke med videre og i stedet vant Fadum, Peersen, Wollert-Nielsen Arkitekter mnl. Deres tilbygg var av en mer nøkternt design som ikke hadde en like ekstravagant takløsning og bare ett 12,5x25m



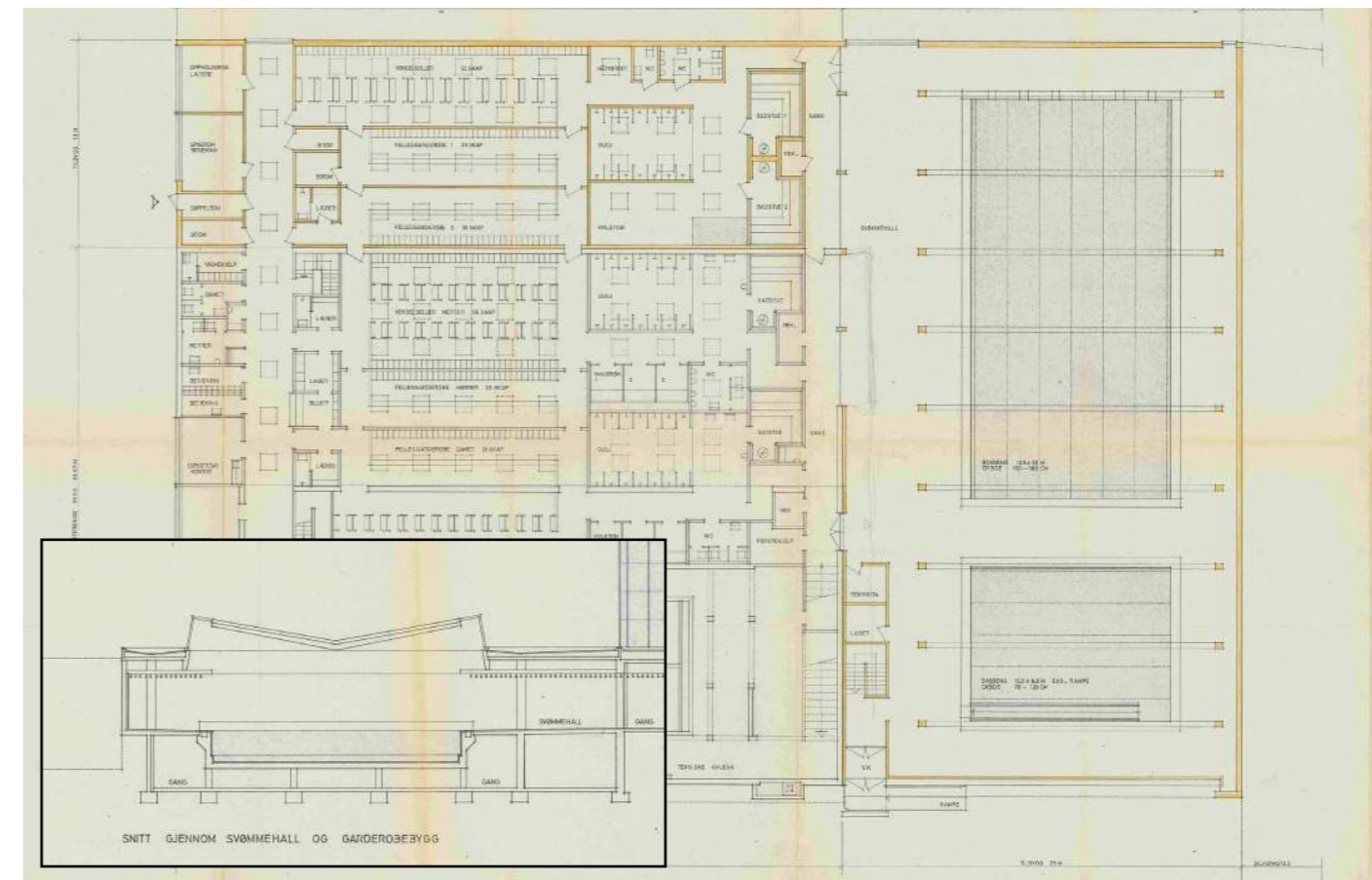
basseng, med par lagerrom og et toalett. Denne løsningen har et lavt tak som åpner seg opp over vannet, men tross dette føles fortsatt passe lavt ut, grunnet den store takflaten og begrenset mengde naturlig lys. Materialpallett er den samme som i den gamle hallen, men med noen distinkte neglisjeringer rundt detaljarbeidet. Løsninger som tilbaketrukket fot-fuge som gjør

vasking lettere brukes ikke og et annet sett med flisdimensjoner brukes. Om dagens fliser følger de originale målene og materialitet fra 1978 er usikkert. Bygget fikk alle flisene utskiftet i bassenget på 1990-tallet og en gang til i 2015. I tillegg er det verdt å nevne at den totale planløsningen kunne vært mer effektiv om man skulle sett for seg en større vannflate, eller tatt i betraktning til en større brukergruppe.



I 1965 planforslaget til Hans Grinde, kan man se flere ting som ikke ble realisert grunnet pengemangel. Det mest iøynefallende er det lille opplæringsbassenget sør (til høyre) for plandelen markert i oransje. Sammen med en hel garderoberekke i øst. Disse ble beskrevet som byggetrinn 2.

Videre kan man også se vaktmesterboligen helt øverst på tomten (til venstre) som heller ikke ble realisert. Helt øverst i tegningen står det vist hvor den gamle industrijernbanen var plassert.



I konkurransteutkastet fra 1973 foreslo Grinde og Co. en større garderobeløsning samt fullstendig utnyttelse av arealet mellom 1967 hallen og nabotomten i sør. I det viste snittet kan man også se den spreke takløsningen som skulle sikre det nye store rommet med rike mengder overlys.

Ingen av disse to forslagene vant som allerede nevnt, men det er verdt å notere seg den kvaliteten dette designet hadde med tanke på utnyttelsesgrad gitt forutsetningene.

TERMINOLOGI

Transformasjon

Arkitektoniske forandringer av en eksisterende situasjon som både omhandler den klassiske restaureringspraksis og evnen til å bygge et helt nytt hus i en bymessig eller landskapskontekst.

Subtraksjon

Beskriver de strukturer som fjernes, enten fordi de er uoriginale eller skjemmende, eller fordi man skaper en ny romlig- og visuell forbindelse.

Rekonstruksjon

Gjenskapelse av de ødelagte, utskiftede eller fjernede strukturer eller rom.

Reparasjon

Vedlikehold og reparasjon av de bygde strukturer og rom som er. Utbedring av en teknisk skade eller lapping.

Omformasjon

Ombygging og transformasjon av strukturer, rom og bygningsdeler som følge av nytt funksjonsinnhold og ønsket om optimalisering (som energiforbruk).

Addisjon

Tilførsel av nye strukturer, rom eller bygningsdeler som er i tett dialog med den omkringliggende kontekst.

Etter definisjon fra MANUAL av Christoffer Harlang og Nicolai Bo Andersen, 2013, Kunstakademiets Arkitektskole, Trasformation og Restaurering, KADK.

Begrep i dagligspråket med lik eller tilnærmet betydning. Disse går ofte om hverandre, men betyr spssifike ting i fagfeltet. de er ikke ment å erstatte fagbegrepene, men brukes i like stor omfang i denne oppgaven.

Restaurasjon

Gjennomoppbygning av noe til dets opprinnelige tilstand ved samme materialbruk og gjerne samme metode.

Renovasjon

Fra engelsk, å tilbakeføre, men med nye materialer og metoder. Uttrykket på det renoverte kan/vil derfor endres i motsetning til det som er restaurert.

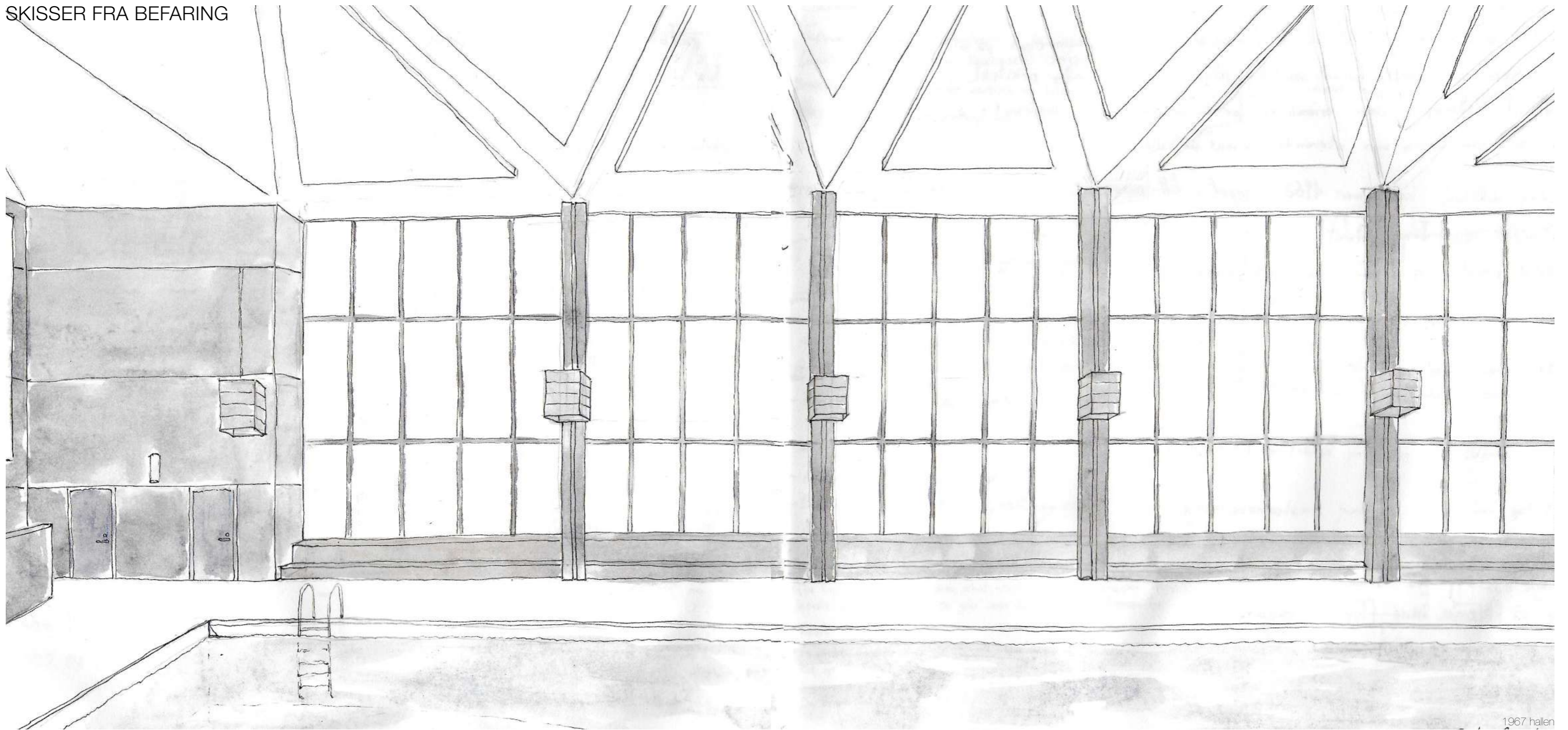
Rehabilitering

Kan ha to betydninger. 1. gjeninnsettelse i tidligere verdighet og stilling. 2. sette i funksjonsdyktig stand igjen.

Ajourføre/Oppdatere

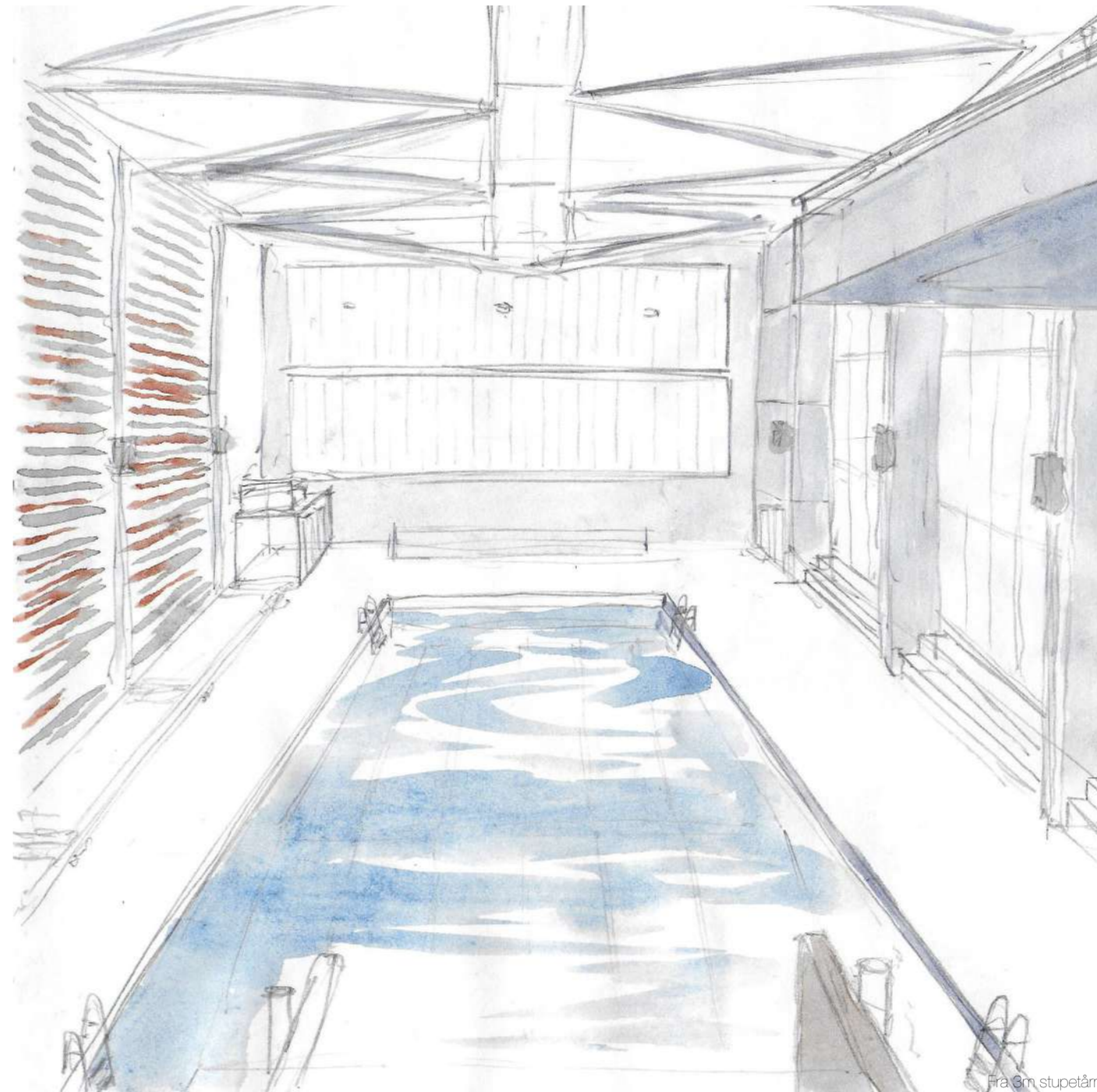
Renovering eller forbedring, endring av noe som blir mer moderne/optimalisert grunnet endring.

Omformulering av den videre definisjon slik beskrevet i Store Norske Leksikon. 2020





Inngangspartiet



Fra 3m stupetårn





Venstre: Tidlig 2000-tallet, gamle akustiske plater og slike er siden fjernet
Høyre: Stor aktivitet i vannet og rundt 1967 bassenget (fotograf, ukjent)



Venstre: Tidlig 2000-tallet, kongen på haugen, (fotograf ukjent)
Høyre: Svømmehallens betjening på livredningskurs, tidlig 80-tallet



VERDIVURDERING



Totalinntrykket av Tønsberg Svømmehall og den samlede verdien som gjør at bygget er verdt bevaring.

Tønsberg Svømmehall har i over et halvt århundre stått stødig og diskret ved Gunnarsbøpark kledd i sin elegante mørkeblå fasade som omfavner den sandblåste betongen og fasiliteter for bad og svømming. En, i dag, litt sliten kjempe ved parken. Det vi derimot må huske er at dette bygget står som mer enn en volummasse av betong, glass og klorvann. I denne konstruksjonen ligger byggeskikken praktisert for en halv manns levealder siden. Mentaliteten man gikk med på byggeplassen da var ikke at man bare skulle gjøre en god jobb. Man skulle også gjøre en vedvarende jobb. Resultatet skulle stå stødig og godt gjennomført. Bygget skulle overlevere sine byggere og det skulle bli godt brukt og gjøre seg verdt sine penger.

Alt fra gelenderet på hoppetårnene til fastinventaret i garderobene følger prinsippet om massivitet og rå eksponering av det materialet som er. Det man kunne ta seg råd til da er i dag blitt en luksusvare. Aller mest er det synlig gjennom disse tidskrevende og nitide løsninger oppnådd takket være datidens byggeskikk og en billigere arbeidskraft samt en levende håndverkkultur man ser er i nedgang i Norge i dag.

I 1978 kom tilbygget som siden har i to omganger måttet fikses på med omfattende inngrep. 11 år imellom og to utbytt av fliser, drenering og rensaneanlegg. Kategorisk kan det ikke påstås at tilbygget er et arkitektonisk og konstruksjonsmessig togkrasj, men dets formmessige grep har vist seg å ikke stå med like stor og verneverdig arkitektonisk tyngde. Orienteringen er en låst affære på den gitte tomten, men forholdet til utomhus og arealeffektivitet svikter. Formmessig stiller det seg fremmed til sitt moderbygg med introduksjon av nye vinkler som bryter rytmen og den strenge fasaden samt en rominndeling og volum som heller ville kunne kalles gjerrig fremfor noe annet.

En annen viktig og åpenbar faktor som her er fortsatt verdt oppmerksomheten, er at bygget brukes til det samme formålet den dag i dag. Svømmehallen har et spesielt ekstremt miljø det huser og er derfor skreddersydd sitt program. I tillegg til dette selvsagte har svømmehallen arkitektoniske verdier vist gjennom sitt forhold til veien og parken ute. Det store rommet heves over veien og man føler seg ikke eksponert for byen, men er beskyttet oppe i trekronene mens man halvnaken har oversikt over de som beveger seg på gateplan. Det store rommet med bassenget i sentrum gjør seg velfortjent ekstrovert i det rette stedet i sin bygde masse. Romforløpet inne er på sin side introvert og lar deg komme tett innpå den håndbearbeidede materialitet. Her kommer detaljene inn og man har gjennom reisen i bygget fått oppleve det fra makro- til mikroplan. En komplett opplevelse som avslutter sirkelen med et hopp fra 5-meteren med et sekund langt utsikt til der man gikk inn i vestibylen for første gang. Dette er den konkluderende verdien som jeg mener er verdt å ta vare på.

For, ved å bevare dette bygget holder vi derfor i live ikke bare byggestilen fra epoken, men også minnet om at man på den tiden bygde med stor omhu og høy arkitektonisk og pragmatisk forståelse, som vi kan lære av og bli mint om på. Som det store samfunn er det vår oppgave å sette parametere for hvilke verdier vi skal ta hensyn til når vi vil gjøre noe så omfattende som å bygge eller rive et bygg. Vi står i dag med utfordringen som er at mesteparten av bygg vi skal bebo fremover allerede er bygget. Ansvar til miljøet er her like viktig som den ettermæle vi legger igjen våre framtidige generasjoner. Gjennom bevaring av den gamle Tønsberg Svømmehall, tar vi vare på mye mer enn bare betong støpt i stramme linjer.



ANBEFALING

Hva bør gjøres videre med det utgangspunktet som er i dag og hvordan verdiene ved hallen kan komme mer til uttrykk.

Med utgangspunkt i det som er sagt i verdivurderingen og den arkitektoniske analysen er følgende fem faktorer gjeldene for anbefaling til håndtering av Tønsberg Svømmehall.

1.

Fjernede og utskiftede strukturer innenfor 1967 delen som takvinduer og akvariet. Disse hadde store arkitektoniske kvaliteter ved seg som svekker totalopplevelsen av svømmehallen ved at de ikke er der lenger. Disse anbefales derfor **rekonstruert**.

2.

Hoved bassenget i den gamle hallen er av en utdatert type som i sitt utgangspunkt har en teknisk krevende vannkant form. Denne er vond for brukere ved at den hever terskelen for å komme seg ned i vannet og oppleves som vond å bruke av de minste eller utsatte grupper med funksjonelle hemninger. Bassengkanten og bassenget gjør seg også vanskelig å vedlikeholde med flere kriker og kroker man må ha oversikt over og et gammelt betongkar som sakte men sikkert lekker. Denne strukturen bør derfor **transformeres**.

3.

Skjemmende strukturer som 1978 tilbygget som ikke tar best mulig hensyn til brukergrupper, virker arkitektonisk fremmed ved moderbygget med sine konstruksjonsinnslag og tilbyr en planløsning med rom for betraktelig optimalisering. Tilbygget anbefales derfor å bli **fjernet** helt.

4.

Femti år etter at svømmehallen sto ferdig har en helt ny generasjon svømmehaller kommet frem og det stilles i dag nye og mer omfattende krav og forventninger. Gitt Tønsberg kommunens ønskeliste og den frigjorte plassen (om punkt to følges opp), anbefales det et supplerende volum, en **addisjon**, som kan huse de nye og mer plasskrevende aktiviteter.

5.

Umistelige strukturer, slik som det den bærende sandblåste vegg i bygget som bør bevares og **repareres**. Sammen med de håndlage detaljer som gelenderet på hoppetårnet, dørene, garderobebåser, fliser i gulvet og utsiktlinjer. Disse trenger bare å **vedlikeholdes** da de den dag i dag er i meget god stand.

Konklusjon

Målet er dermed å ikke skape et museum av det eksisterende, men å ruste svømmehallen opp til fremtidig bruk skikket dagens krav. Slå sammen fortiden og nåtiden i ny plan- og bygge-løsning og tilby andre i landet et forslag og eksempel på hvordan man kan skape et komplementerende tilbygg rundt det eksisterende. Lære av det gamle og utnytte tomte som allerede er gitt.

Anlegget bør bevares!

takk for oppmerksomheten så langt



Spesiell takk til daglig leder Anette Askefoss og Svein Johansen som sammen med resten av de ansatte ved Tønsberg Svømmehall var behjelpelige i fasen der oppmålinger og informasjon skulle sannes inn for å muliggjøre det brede omfanget av denne oppgavedelen.